ERVCI PVTEANI

EPISTOLARVM APPARATVS

NOVVS ET MISCELLANEVS;

IN QVO

Officia familiaria, negotia, studia.

CENTVRIA TERTIA.

ANTVERPIÆ

Typis Viduæ Ioannis Cnobbari.

CIↃ. IↃC. XXXIX.

Cum privilegio Regis Catholici.

D. LAVRENTIO
RAMIREZ
DE PRADO,
STIRPE NOBILI,
SPLENDORE EQVITI,
DIGNITATE SENATORI,
PRÆROGATIVA LEGATO,
IN OMNIBVS ET VBIQ. MAGNO;
QVI
ADOLESCENS VIROS,
VIR HOMINES
CÆLESTI INGENIO ET ERVDITIONE
SVPERAVIT;
MVSARVM HERCVLI,
GRATIARVM HEROI,
VIRTVTVM DELICIO,
ERYCIVS PVTEANVS
CLIENS PATRONO
EPISTOLARVM HANC CENTVRIAM
ET TOTAM SPEM STVDIORVM
CONSECRAT.

LAVRENTII RAMIREZ DE PRADO ELOGIVM,

à Viro Docto & Magno conſcriptum.

LAurentius Ramirius pervetuſtâ gente de Prado, Toparcharum arcium Valdetuejar & Albirenſis in Legionenſi Regno ſitarum, ortus eſt, quæ à ſtirpe ad hanc ætatem multos clariſſimos viros ordine enumerat. Quos inter Joannes Nunnez de Prado ante quadringentos annos equeſtris militiæ Alcantaræ Magiſter luce ſuâ fulget. Ipſe etiam Laurentius

rentius, equeſtrem dignitatem, perpetuò à majoribus acceptam, Jacobææ militiæ prætextâ poſteâ inſignivit. Jam inde ab incunabulis ſummi ingenii, nobiliſſimæque indolis ſpecimen dedit. Salmanticam à parentibus tanquàm ad mercatum bonarum artium miſſus, in diſciplinam Franciſci Sanctii Brozenſis (cujus nominis, ſcriptorumque nulla unquam poſteritas immemor erit) ſe dedit; ibique in ipſa ſtudiorum incude poſitus, Hypomnemata in Martialem, variaque ſyntagmata illuminandis probatis auctoribus tanquàm ſtricturas emiſit. Mox ad Juris civilis ſcientiam percipiendam ſe

 con-

contulit: cujus intelligentiâ, brevi tempore, ita præstitit, ut LEGVM TESSERA, PENTECONTARCHVS, aliaque ipsius testimonio sunt. Qui tot tantique præcocis ingenii fructus eam admirationem Josepho Scaligero (ad Martialem notante Scriverio) moverunt, ut amplissimo elogio declarandam putaverit. Cùm verò constante famâ, atque omnium sermone, eximiæ ipsius dotes, atque incredibilis vis in dicendo celebraretur; Philippus eo nomine Tertius Ramirium in Regii patrimonii Consiliarium legit: cujus supremæ curiæ cùm aliquandiu præfuisset, Philippus Quartus, (de nostris an-

annis addat cui Juppiter annos) paternam lectionem usque eò approbavit ac laudavit, ut in altiorem ordinem eum extulerit, sibique à consiliis in suprema Indicarum provinciarum curia esse voluerit, nec in ea tantùm jus dicere, ad gubernacula imperii sedere; sed etiam ut segregato in concilio, summa bellicorum consiliorum ad arbitrium judiciumque ipsius rediret. Præterea Regis ejusdem beneficio in amplissimum Cruce-signatorum conventum (concilium Cruzadæ vulgò dicunt) venit: ubi in sententiis Senatoriis, & in omni actione atque administratione Reip. maximè floruit.

 ruit.

ruit. Cùm verò circumſpectiſſimus Rex proſpiceret, controverſiam inter Sabaudiæ DVCEM & Ligures, in bellum toti Italiæ exitiale brevi prorupturam, & ad tantos animorum motus componendos Neſtoreâ planè prudentiâ opus eſſe; Ramirium Regi Galliarum legat, ut, ſi ad concordiam res adduci poſſit, pacem inter diſceptantes conciliet. Ibi eximiæ ipſius virtutes, majoribus quaſi theatris propoſitæ, nimium quantum effulsêre. Cumque aliquandiu in luce aulæ, & in oculis totius provinciæ verſatus eſſet, per univerſam Galliam ſummo propter ingenium honore & nomine fuit.

Ade-

Aderant complures ex doctrina nobiles & clari viri, qui cùm in ejus congressum colloquiumque venissent; ut, quem fama spectatum faciebat, familiariter compellarent; admiratione obstupefacti discedebant. Itaque non minori ornamento Ramirii acumen ingeniumque, quàm solertia & consilium patriæ compendio fuit. Cùm inde in Hispaniam remigrasset, omnes suas curas in bonis artibus provehendis defixit, ac primùm bibliothecam omni librorum supellectile refertissimam, voluminibus toto orbe conquisitis, sibi comparavit. Nec minore studio animatos ac viventes libros ex-

coluit, hoc est, ingeniis ita favit, ut plerique litteratorum Ramirii maximè suffragatione ad magna & honorata ministeria hac tempestate producti fuerint: cui operi ut optimam clausulam imponat, summa votorum ipsius est, in uno PVTEANO ornando, de universâ Rep. litterariâ promereri.

LIBRI
A D. LAVRENTIO RAMIREZ
DE PRADO
partim editi, partim parati.

EDITI, & Latinè:

Schediasma ad locum Plinii lib. VII. Est aliquis etiam morbus per sapientiam mori.

No-

Notæ ad S. Orientium.
Hypomnemata ad Martialem.
Pentecontarchus, ſive Quinquaginta militum Ductor, exornandis S. Scripturæ locis.

Hiſpanicè:

Difficultad del Traduçir.
Conſejo y Conſejero de Principes.
Aliaq́;, & varia.

PARATI:

Commentarii ad tres ultimos libros Codicis, Opus ſingulare interpretatione Legum, & antiquitatis eruditione.

Deciſiones Ventilatarum litium, tempore quo præfuit Regii patrimonii Concilio.

Quatuor præterea volumina, quibus plurimi enodantur S. Scripturæ loci, Iuris, & Philologiæ.

Sene-

SEneca epist. LXXXIX. *Describitur in tribus populus, in Centurias exercitus. Quicquid in majus crevit, faciliùs agnoscitur, si discessit in partes.*

IN-

INDEX EPISTOLARUM.

A.

B.

C.

Cla-

Fran-

Ioan-

Isabella

L.

M.

O.

P.

EPI-

EPISTOLA I.

Bruxellam.

ERYCIVS PVTEANVS

BAMELRODIVS

IOANNI VILLELÆ,

Consilii Indici Præsidi,

S. D.

IN amica quadam gaudii dolorisque pugna versor, Vir Magne; dubius, an cum dolore gaudeam, an cum gaudio doleam; tristis simul & lætus. De dignitate ecce nova, quâ dignum Rex Virtutem tuam censuit, nuntiatum est: de discessu quoque, & hujus consilium accelerari. Quia mox igitur in Hispaniam abiturus es, sic doleo, ut à me ipse propemodùm abeam: quia ad majorem evocaris honoris gradum, sic gau-

deo, ut augeri novâ ipſemet felicitate videar. Cedat verò triſtis hic affectus læto, & ſuam à ratione legem accipiat. Non quid decedat mihi, ſed quid gloriæ tuæ accedat, malo arbitrari. Abeuntem ſequar, & mente, ubicumque eris, adfuturus ſum, citiùs etiam à meipſo divellendus. Tu verò, nec fallor, me ſequentem amabis, tanquàm in oculis ſemper habeas, quem ſemel in animum admiſiſti: & quem ingenii cauſsâ amabis, non patieris unquam è benevolentiæ ſinu excidere. Quantò major eris, tantò etiam benignior: creſcet ipſum munus, quia à te adminiſtrabitur; & hæc Conſilii Indici præfectura à tua prudentia, probitate, doctrina ſplendorem capiet. Dubitare quoque incipio, de te potiùs, an de Indis bene Rex mereri voluerit. Nam maximus ſemper eras, licet fortunam aut conditionem
non

non mutares: feliciores autem esse Indi poterant, si tantæ molis Consilium auctoritate tuâ regeretur. Habebunt in Hispaniâ Præsidem, quem Prætorem & Patrem coràm experti sunt; quem etiam non videbunt, magis suspicient: olim velut filii, nunc & filii, & felices; quia adhuc Pater es; ideò Prudens, Bonus, Doctus, ut in non eâdem Dignitate eundem affectum serves: cùm tuos non putes, nisi quos felices facias. Ego Belga, inter Indos hac quoque ratione censeri potero: felix ero, quia tuus: te Præsidem studiorum & Patrem semper venerabor. Sed nolo plura. Ut me sinas ubique tuum esse, quem jam reddere felicem voluisti, hoc rogo. Ita enim nullo itinere, nullo intervallo, nullo à te loco unquam divellar. Colligo voces meas, imò corrigo. Tanquàm adsim semper, nullum amplius in

gaudio dolorem inveniam, nullâ gaudii dolorisque pugnâ inquietabor. Vale, & vive. Lovanii, in Arce, postrid. Kal. Quinctil. ∞. IↃC. XXII.

EPISTOLA II.

Namurcum.

MAXIMILIANO CRIBELLIO, *Mediolanensi, V. Nobili.*

VT te vidi, Vir Nobilis, Virtutem ipsam videre totam visus sum, & quicquid ornare totam potest. Verbo dicam, totus ipse virtus & pulcher es: vultu ostendens animum; animo elegantias, quarum magna hodie (an & in magnis quibusdam?) sterilitas est. Qui te audiunt verò, virum putent à meliori ævo loqui. Sed nosti simul quicquid nostris in rebus, temporibus, viris, rarum; & familiaritate dignus principum, optimam cen-

ses Amicitiam, quæ cum Optimis initur. Sic igitur & Clarus ubique & omnibus carus es, ornamento familiæ tuæ, licet inclytæ; Urbi, licet amplissimæ. Facis, ut & familiam, quam hactenus æstimavi, magis suspiciam; & Urbem, quam amavi tanquàm meam, libentiùs ac religiosiùs colam. Tuis moribus testaris nobilissimos CRIBELLIOS esse; tuis natalibus, inter urbes Mediolanum eminere. Longùm testare, & me longùm ama, qui te in longiori nunc etiam viâ animo & affectu sequor: sequor autem, ut semper videam, quem satis adhuc non vidi. Vale. Lovanii, in Arce, XII. Kal. Sextil. ∞. IↃC. XXII.

EPISTOLA III.

Bruxellam.

CHRISTOPHORO CHAMBERLINO

Suo.

OPtimi Principis mei morte, mi CHAMBERLINE, in parte extinctus videor. Amisi, ut omnia dicam, parentem omnium, & peculiari affectu meum. Quidni igitur publicum luctum meo, & meum publico testatum redderem? Fecerunt alii, quod ab Academia injunctum erat. Mihi hæc mœrenti voluptas non contigit, ut laudarem Principem, cui præ cæteris amplius debebam. Quia verba non potui, lacrimas tamen fudi; &, cùm ad stilum doloris impetum revocarem, scribere potiùs vitam jussus sum; non mortui laudes, sed vivi virtutes recensere. Hoc igitur erat, non oratorem, sed histo-

historicum agere; non unius urbis, uniusque temporis; sed omnium regionum atque sæculorum hominibus placere. Te amo tamen, mi CHAMBERLINE, qui inter alios hanc oratoris, imò poëtæ provinciam sumis; hortor etiam, ut sumas. Nónne aliquid PVTEANI exprimis? è scholâ meâ es; sed eâ felicitate ingenii, & facilitate stili præditus, ut te glorier esse. Si & hoc æstimas, è domo meâ es; sed eâ industriâ, modestiâ, indole, ut dignissimum & consuetudine te meâ, & lare feceris. Perge nunc igitur agere, quod meum erat: perge agere, quod agunt alii: sed si gaudia mea amas, cogita quàm à gaudio nunc remotus sim. Ut lugeas Principem, dolorem meum cogita; ut laudes, silentium meum expende. Sanè postquàm loqui ille desiit, obmutescere ego potui. Quid etiam? scribe laudes Principis, ut

tuum pariter dolorem videam: ſcribe Virtutes omnes, & laudes exprimes. Si rectè calculum ponis, plus divini, quàm humani habuit: & qui ſupra affectus, etiam ſupra hominem fuit. Cœlum ſcande, ut plura dicas: ut ſcandas autem, Chriſtianam illam, quam adornari vides, ἀποθέωσιν intuere. Quid fiet autem? quò plura dixeris, augebis dolorem meum: magis intelligam, qualem Principem, qualem patrem amiſerim. Oſtende ſimul, in Sereniſſimâ ISABELLA CLARA EVGENIA, Dominâ meâ optimâ, ALBERTVM adhuc vivere; & conſolationem capiam. Vale.

EPISTOLA IV.

Genuam.

CAROLO COTTÆ

Suo.

NUper mihi litteræ tuæ redditæ; an gratæ? noli quærere, deli-

deliciæ meræ. Sed quàm ſuave mihi, etiam abſentis jam affectum haurire! Sanè quia amas, ſcribis; & quàm ſemper amaveris, nunc oſtendis: ſilere noluiſti. Me amas, ſed & ſolum hoc noſtrum, imò cœlum amas, quaſi amœnitate ſuâ blandiens, & quieti, vel in ipſo bello amicum. Mitem Belgarum eſſe Genium, magis magiſque jam abſens deprehendes: mores faciles candidoſque ipsâ conſuetudine expertus es. Et quidni ergò redire brevi velis? aliquot adhuc ſine æſtu æſtates agere? in hac Arce noſtrâ ſpirantem illam à frigido axe auram excipere? Nihil hoc colle beatius eſt: voluptas autem noſtra non luxu aut laſciviâ, ſed modeſtiâ & frugalitate conſtat, litteras ac Virtutem ſectatur. Sed nolo, quæ noſti. Pars diſciplinæ noſtræ es; & agnoſcis, nihil melius eſſe, quàm ſupervacuis carere. In mune-

re ego meo, ut soleo; & frequens floridaque juventus est, audiendi avida, & tanquàm plures COTTÆ sint. Quid videtur verò? Miracula Divæ Aspricollis LIPSIUS aliquando orsus erat: hæc produxi; sed Serenissimæ jussu Principis, quæ publico pergit exemplo ad Deum & divina Belgas excitare. Ingenii operâ an pietati litaverim, tu quoque judicabis: ad te enim liber brevi veniet, ut ab aliis quoque isthìc legatur. Sed audi: Illum gentis tuæ Scriptorem Bibliotheca mea exspectat. Hanc loco auxi, amœnissimumque Musarum ambulacrum ad centum circiter pedes produxi, novis quoque librorum nidis instructum. Sic inter mortuos illos dum laxiùs sedeo, liberiusque spatior, vitam extendo. Tu sic vive quoque; & vale. Lovanii, in Arce, XII. Kalend. Febr. CIↃ. IↃC. XXII.

EPI-

EPISTOLA V.

Antverpiam.

LVDOVICO CLARISSIO,

Toparchæ Dilbecano,

Senatori Antverpiensi, nunc Prætori.

Accuso meipse, qui tardus hactenus Virtutum tuarum cultor fui, qui, dum meas à me tenebras conor excutere, ad Clarissimum nominis tui lumen non suspexi. Ecce attollo vultum, aperio oculos, & te sidus extra nubem collocatum intueor. Ut conspici vicissim possim, tui quoque radii facient, si demittentur. Non poteris non humanus esse, qui omnibus & animi, & fortunæ dotibus illustris es; non amare hominem, qui multis ignorari malit, quàm tibi uni notum non esse. In Arce tua Dilbecana fui, amœnitatem loci inspexi, felicem ratus, quia te Domi-

num

num nacta est; ita hactenus habita, tanquàm nullum, ut solet, habuisset. Fuisse me scribo, & hæc scribendi caussa est; ut fuisse me negem, quia te præsente non fui. Quomodo? Invenisse omnia Musarum blandimenta visus sum, ridente loci genio; & rursus quærere, quia te complecti non licuit, qui quicquid habet genius, ingenio exprimis. Cùm tam facile autem fuerit, in amicitiam tuam, quàm in Arcem venire, bis jam felix sum, geminumque Amplissimo WOVERIO tuo beneficium debeo. Nam duxit in Arcem, ut amicitiam aperiret: aperuit amicitiam, ut sæpiùs Arce fruerer; sed animum utrique & ingenium consecrarem. Permittes igitur, ut tuus sim: ita enim locum hunc quodammodò meum, sed philosophando faciam; & nónne jam Minervæ dedicatum? Atrium adhuc contemplor, illud

illud etiam urbibus invidendum; & ingeniosissima imaginum lumina, imò sapientiæ involucra, quibus felicitatem hominis mysticus pictor adumbravit. Aut dignum hoc argumentum stilo est, aut nugas næniasque dixerim, quæ passim scribi solent. Ego tuo auspicio quid possim, experiri velim; & quantum non possim, Doctissimi WOVERII auxilio supplere. Atque is, quemadmodum benignus & beneficus in me esse pergit: ita tuam interpellando operam, sua augere officia voluit. Quæstorem BALTINIVM morosa celebrem solutio fecit: nunc tamen, ratione Trilingui, partem ab eo stipendii Buslidiani peto. Accipiam verò, si grave tibi non erit, interpellare hominem, & bene de Puteano mereri. Sic igitur, ob non magnam summam, magnum debebo beneficium; & quia obstrictus ero, ama-

ri me intelligam. Vale. Lovanii, in Arce, Prid. Eid. Sextil. ꝏ.IↃC.XXII.

EPISTOLA VI.

FRANCISCO MONCADÆ,

Ossonæ tum Comiti,

Legato Regio.

VT Epistolam tuam è ferentis accepi manu, gaudio exilui; ut legi, dolore dejectus sum. Vanæ igitur spes meæ? & irrita vota? Sed impius sim, si in querelas animum exonerem. Post publica & regia negotia esse debet, quicquid aut spes meas, aut vota spectat. Bene mecum, bene cum Arce hac Musarum agitur, quia de affectu tuo ego & Musæ meæ possumus gloriari. Scripsisti, satis est. Hæc mihi epistola felicitatis quædam tessera erit. Qui sic scribit, animo adest, & vehementer amare se testatur. Ego qui sic amor, jam meus non sum, & vel

vel à corpore animum possum separare, ut tuum me esse ostendam. Sic adero semper, ubicumque eris, & quoties scripturus sum, in quadam velut imagine præsens videbor. Hæ nunc ne vacuæ litteræ sint, toto volumine onerantur. Mitto ecce operum meorum partem, ut promittam omnia. Sed & in illa pignus mei vides: vides quàm tuus sim, & quàm à tuo totus affectu pendeam. Vale, & feliciter proficiscere. Lovanii, in Arce, subitò, XI. Kal. Sept. ∞. IϽC. XXII.

EPISTOLA VII.

Bruxellam.

MARCO ANTONIO BONGRATIO.

PRæsulis benevolentiam tuâ expressam manu video. Interpretem agis, & simul ostendis, quàm me ames: Latinè agis, ut jam scire possim, cur ames. Sic scri-

be ſemper, & amari me intelligam: ego, ut tam bono affectu dignus ſim, ignavus non ero; non litteras tantùm, ſed libros meos miſſurus; non verba, ſed animum. Utinam quoque vel ſine verbis ſive loquar, ſive ſcribam! utinam penetralia pectoris mei videas, & in candoris, ut ſic appellem, marmore ſcriptum mihi nomen tuum, nullâ certè temporis injuriâ expungendum! Sed & hæc, inquies, verba ſunt. Nolo eſſe: claudo epiſtolam, & munere extendo. Quicquid piè aliquando dixi, libenter ſcio leges: & fateberis fidiſſimam amoris teſſeram Pietatem eſſe. Geminum verò libri hujus exemplar eſt: alterum, ut Præſuli à me tradas rogo, cui omnia ingenii opera debeo: tuo alterum Muſéo, aut potius Sacrario habeas dedicatum, cui dabo omnia. Lovanii, in Arce, III. Non. Octob. CIƆ. IƆC. XXII.

EPI-

EPISTOLA VIII.

Antverpiam.

BALTHASARI MORETO PLANTINIANO,

Typographo Celeberrimo.

EXcurrere hisce ad vos feriis decreveram: & ecce otiosos Bruxellæ dies occupavi. Aliquid semper agendum est, ubi nemo otiatur: ego tamen à libris quoties absum, mihi prorsus nihil agere videor. Otiosus igitur, & tamen occupatus fui, cùm maximè quæ in urbe & officinâ vestrâ nova sunt, haverem lustrare. Sic sanè relinquere libros poteram, & tamen invenire. Poteram, inquam, sine ullo studiorum damno abesse, si apud vos fuissem. Quot enim Amicos, tot bibliothecas eram habiturus. Nunc ut meam augeam, scribo, & ad te calamo proficiscor.

tuum pariter dolorem videam: ſcribe Virtutes omnes, & laudes exprimes. Si rectè calculum ponis, plus divini, quàm humani habuit: & qui ſupra affectus, etiam ſupra hominem fuit. Cœlum ſcande, ut plura dicas: ut ſcandas autem, Christianam illam, quam adornari vides, ἀποθέωσιν intuere. Quid fiet autem? quò plura dixeris, augebis dolorem meum: magis intelligam, qualem Principem, qualem patrem amiſerim. Oſtende ſimul, in Sereniſſimâ ISABELLA CLARA EVGENIA, Dominâ meâ optimâ, ALBERTVM adhuc vivere; & conſolationem capiam. Vale.

EPISTOLA IV.

Genuam.

CAROLO COTTÆ

Suo.

NUper mihi litteræ tuæ redditæ; an gratæ? noli quærere, deli-

deliciæ meræ. Sed quàm ſuave mihi, etiam abſentis jam affectum haurire! Sanè quia amas, ſcribis; & quàm ſemper amaveris, nunc oſtendis: ſilere noluiſti. Me amas, ſed & ſolum hoc noſtrum, imò cœlum amas, quaſi amœnitate ſuâ blandiens, & quieti, vel in ipſo bello amicum. Mitem Belgarum eſſe Genium, magis magiſque jam abſens deprehendes: mores faciles candidoſque ipsâ conſuetudine expertus es. Et quidni ergò redire brevi velis? aliquot adhuc ſine æſtu æſtates agere? in hac Arce noſtrâ ſpirantem illam à frigido axe auram excipere? Nihil hoc colle beatius eſt: voluptas autem noſtra non luxu aut laſciviâ, ſed modeſtiâ & frugalitate conſtat, litteras ac Virtutem ſectatur. Sed nolo, quæ noſti. Pars diſciplinæ noſtræ es; & agnoſcis, nihil melius eſſe, quàm ſupervacuis carere. In mune-

re

re ego meo, ut ſoleo ; & frequens floridaque juventus eſt, audiendi avida, & tanquàm plures COTTÆ ſint. Quid videtur verò? Miracula Divæ Aſpricollis LIPSIUS aliquando orſus erat: hæc produxi; ſed Sereniſſimæ juſſu Principis, quæ publico pergit exemplo ad Deum & divina Belgas excitare. Ingenii operâ an pietati litaverim, tu quoque judicabis: ad te enim liber brevi veniet, ut ab aliis quoque iſthic legatur. Sed audi: Illum gentis tuæ Scriptorem Bibliotheca mea exſpectat. Hanc loco auxi, amœniſſimumque Muſarum ambulacrum ad centum circiter pedes produxi, novis quoque librorum nidis inſtructum. Sic inter mortuos illos dum laxiùs ſedeo, liberiuſque ſpatior, vitam extendo. Tu ſic vive quoque; & vale. Lovanii, in Arce, XII. Kalend. Febr. ∞. IↃC. XXII.

EPI-

EPISTOLA V.

Antverpiam.

LVDOVICO CLARISSIO,

Toparchæ Dilbecano,

Senatori Antverpienſi, nunc Prætori.

ACcuſo meipſe, qui tardus hactenus Virtutum tuarum cultor fui, qui, dum meas à me tenebras conor excutere, ad Clariſſimum nominis tui lumen non ſuſpexi. Ecce attollo vultum, aperio oculos, & te ſidus extra nubem collocatum intueor. Ut conſpici viciſſim poſſim, tui quoque radii facient, ſi demittentur. Non poteris non humanus eſſe, qui omnibus & animi, & fortunæ dotibus illuſtris es; non amare hominem, qui multis ignorari malit, quàm tibi uni notum non eſſe. In Arce tua Dilbecana fui, amœnitatem loci inſpexi, felicem ratus, quia te Domi-

nu-

num nacta est; ita hactenus habita, tanquàm nullum, ut solet, habuisset. Fuisse me scribo, & hæc scribendi caussa est; ut fuisse me negem, quia te præsente non fui. Quomodo? Invenisse omnia Musarum blandimenta visus sum, ridente loci genio; & rursus quærere, quia te complecti non licuit, qui quicquid habet genius, ingenio exprimis. Cùm tam facile autem fuerit, in amicitiam tuam, quàm in Arcem venire, bis jam felix sum, geminumque Amplissimo WOVERIO tuo beneficium debeo. Nam duxit in Arcem, ut amicitiam aperiret: aperuit amicitiam, ut sæpiùs Arce fruerer; sed animum utrique & ingenium consecrarem. Permittes igitur, ut tuus sim: ita enim locum hunc quodammodò meum, sed philosophando faciam; & nónne jam Minervæ dedicatum? Atrium adhuc contemplor, illud

illud etiam urbibus invidendum; & ingeniosissima imaginum lumina, imò sapientiæ involucra, quibus felicitatem hominis mysticus pictor adumbravit. Aut dignum hoc argumentum stilo est, aut nugas næniasque dixerim, quæ passim scribi solent. Ego tuo auspicio quid possim, experiri velim; & quantum non possim, Doctissimi WOVERII auxilio supplere. Atque is, quemadmodum benignus & beneficus in me esse pergit: ita tuam interpellando operam, sua augere officia voluit. Quæstorem BALTINIVM morosa celebrem solutio fecit: nunc tamen, ratione Trilingui, partem ab eo stipendii Buslidiani peto. Accipiam verò, si grave tibi non erit, interpellare hominem, & bene de Puteano mereri. Sic igitur, ob non magnam summam, magnum debebo beneficium; & quia obstrictus ero, ama-

ri me intelligam. Vale. Lovanii, in Arce, Prid. Eid. Sextil. ∞.IↃC.XXII.

EPISTOLA VI.

FRANCISCO MONCADÆ,

Ossonæ tum Comiti,

Legato Regio.

VT Epiſtolam tuam è ferentis accepi manu, gaudio exilui; ut legi, dolore dejectus ſum. Vanæ igitur ſpes meæ? & irrita vota? Sed impius ſim, ſi in querelas animum exonerem. Poſt publica & regia negotia eſſe debet, quicquid aut ſpes meas, aut vota ſpectat. Bene mecum, bene cum Arce hac Muſarum agitur, quia de affectu tuo ego & Muſæ meæ poſſumus gloriari. Scripſiſti, ſatis eſt. Hæc mihi epiſtola felicitatis quædam teſſera erit. Qui ſic ſcribit, animo adeſt, & vehementer amare ſe teſtatur. Ego qui ſic amor, jam meus non ſum, &

vel

vel à corpore animum possum separare, ut tuum me esse ostendam. Sic adero semper, ubicumque eris, & quoties scripturus sum, in quadam velut imagine præsens videbor. Hæ nunc ne vacuæ litteræ sint, toto volumine onerantur. Mitto ecce operum meorum partem, ut promittam omnia. Sed & in illa pignus mei vides: vides quàm tuus sim, & quàm à tuo totus affectu pendeam. Vale, & feliciter proficiscere. Lovanii, in Arce, subitò, XI. Kal. Sept. ∞. IↃC. XXII.

EPISTOLA VII.

Bruxellam.

MARCO ANTONIO BONGRATIO.

PRæsulis benevolentiam tuâ expressam manu video. Interpretem agis; & simul ostendis, quàm me ames: Latinè agis, ut jam scire possim, cur ames. Sic scri-

be semper, & amari me intelligam: ego, ut tam bono affectu dignus sim, ignavus non ero; non litteras tantùm, sed libros meos missurus; non verba, sed animum. Utinam quoque vel sine verbis sive loquar, sive scribam! utinam penetralia pectoris mei videas, & in candoris, ut sic appellem, marmore scriptum mihi nomen tuum, nullâ certè temporis injuriâ expungendum! Sed & hæc, inquies, verba sunt. Nolo esse: claudo epistolam, & munere extendo. Quicquid piè aliquando dixi, libenter scio leges: & fateberis fidissimam amoris tesseram Pietatem esse. Geminum verò libri hujus exemplar est; alterum, ut Præsuli à me tradas rogo, cui omnia ingenii opera debeo: tuo alterum Muséo, aut potiùs Sacrario habeas dedicatum, cui dabo omnia. Lovanii, in Arce, III. Non. Octob. cIɔ. Iɔc. XXII.

EPI-

EPISTOLA VIII.

Antverpiam.

BALTHASARI MORETO PLANTINIANO,

Typographo Celeberrimo.

EXcurrere hiſce ad vos feriis decreveram: & ecce otioſos Bruxellæ dies occupavi. Aliquid ſemper agendum eſt, ubi nemo otiatur: ego tamen à libris quoties abſum, mihi prorſus nihil agere videor. Otioſus igitur, & tamen occupatus fui, cùm maximè quæ in urbe & officinâ veſtrâ nova ſunt, haverem luſtrare. Sic ſanè relinquere libros poteram, & tamen invenire. Poteram, inquam, ſine ullo ſtudiorum damno abeſſe, ſi apud vos fuiſſem. Quot enim Amicos, tot bibliothecas eram habiturus. Nunc ut meam augeam, ſcribo, & ad te calamo proficiſcor.

Suidam peto, ultimæ editionis, quam hîc mihi Symmachus meus collaudavit. Ut exemplar, adſcripto pretio, tranſmittas rogo; ſed diſſolutis foliis integriſque. Bibliopegos enim ſatis hîc promptos habemus, & accuratos. Sed & minùs patiuntur libri, qui libri adhuc non ſunt; qui ſine veſte tranſmittuntur. Vale. Lovanii, in Arce, Kalendis Octob. ∞. IↃC. XXII.

EPISTOLA IX.

Bruxellam.

IOANNI REINSIO,

Bibliopolæ.

LIbrum, quem promiſi, mitto. Vaſtus non eſt, ſed vaſtum Auctoris ingenium repręſentat. Adjeci ecce Bibliothecam totam: operum, inquam, meorum catalogum, avidè hactenus expetitum. In paucis videbis foliis, quicquid

nnumeris pænè scripsi: ita facilius
st, titulos, quàm libros dare,
nembra, quàm corpus. Dum singula
edidi, par sumptibus fui: uni-
ersa auxilium publicum poscunt.
ed aliæ jam curæ sunt. Cesset ali-
juantum & quiescat Ἄρης βροτολοι-
γὸς, & Palladi nostræ locus erit. An
lico? Nunc quoque colatur Pal-
as, & quicquid bello moliemur,
uccedet. Prudentiâ opus est: Pal-
as autem prudentiam denotat. An
& Fortunâ? hanc prudentia faciet.
Vale. Lovanii, in Arce, IV. Non.
Octobr. ∞. IↃC. XXII.

EPISTOLA X.

PAVLO ALBINIANO DE RAJAS,
Soc. IESV.

NOlo excuses. Te video, quia lego; & sic magis intelligo, quantus à me amicus abeat, qui nequaquam abit. Insculpsi animo

meo vultum tuum, & magis ingenium. Ubicumque terrarum eris, hîc tamen, & inter Musas te meas inveniam, inter amicos & familiares semper numerabo. Hoc est vivere, vitæ munia nullis locorum angustiis definire. Nobis hic mundus, tanquàm una domus, & arx una erit: dividi enim mente non poterimus. Hæc etiam vita, initium erit vitæ: æternitate conjungemur. Ergò calcabo fatum, si venerit: ALBINIANO, viro optimo doctissimoque placuisse, hoc erit, non mori. Nunc, dum licet, fruemur ævo: ego scribendo ostendam, quem colam: tu amando, cujus ingenium æstimes. Scient omnes, inter Belgas esse hominem, qui veram in Hispano eruditionem, omnemque Virtutis cultum veneretur. Ad rem verò: quia vivere, & amare jubes; nolim jam vivere, nisi sic jubentem amem: tu,

quia

quia humanissimus es, facies ipse, quod jubes: Vale, & ut molestiam itineris lenias, hoc amœnitatis caussâ Somnium meum lege. Lovanii, in Arce, subitò, ut litteras tuas, ingenii & elegantiæ plenas, accepi. XI. Kal. Sept. ∞. IↃC. XXII.

EPISTOLA XI.

Venlonam.

IOANNI PVTEANO,

Fratri suo.

TU verò, mi Frater, φιλομαθὴς καὶ ἀγχίνους, qui sic scribis, & amorem mei, atque Litterarum tam eleganter testaris. Mei autem, quia frater es; Litterarum, quas serió excolis, ut te non sanguine tantùm, sed ingenio quoque fratrem præstes. Facis profectò tum scribendo, tum amando, ut nihil jam negare desiderio tuo possim. Carmina tibi mea mitti postulas? mit-

tam verò, ubi à Typographo, penes quem hærent, extorsero. Vide quæso: quia in re ipsa nihil exquisiti est, aut palato publico dignum, passus sum amœnitatis pretium à titulo desumi. FERCVLA igitur sunt, & MVSARVM sunt, sic quidem à Filiis meis constructa: qui fortassis, quia omnia ea amant, quæ à Patre veniunt, nimis amare Patrem videantur. Sed pius hic error est, atque etiam suavis: quem tanti facio, ut me à meis amari malim, quàm æstimari à non meis: te autem, quia & amas me, & æstimas, plus jam quàm meum voco. Vale, & φιλομαθὴς καὶ ἀγχίνους esse perge, me etiam Litterarum caussâ amare. Vale, & matrem, fratrem, sorores, cæterosque consanguineos & propinquos saluta. Ad INGENRADIVM meum litteras hîc simul habes: quem tu quoque, ut fratrem vocas, ita amabis.

EPI-

EPISTOLA XII.

Bruxellam.

IOANNI VVOVERIO,

Sanctioris Aerarii Assessori.

HIc ille VVENDELINVS est, vir, ut vehementer eum laudem, affectu tuo dignissimus: qui ingenio suo planè divino complexus est, quicquid in unum neges hominem posse cadere. Sed is quàm doctus, tam profectò modestus est; & sic seipso major. Vide hominem: imò ut videas, audi, & admiraberis. Atque ille particulam quoque doctrinæ suæ nomini & famæ tuæ destinavit, quasi inclarescere nolit, qui illustrare alios potest, nisi auspicio splendoris tui. Utinam hodie Prytanéum aliquod sit, in quo miraculum illud Matheseos foveatur! jam benè de Republica meritus est, qui impendit

: quæ poſtquàm Mo
noſtræ vicino credit
filiæ meæ educantur
ue fidei curæque credi
nſui, & tanquàm filia
de autem, quàm indo
loci Genio placeat, &
oli. Jam vivere illa ſib
r, niſi & in eodem cœ
liquando poſſit. Tota
& divina ſpirat, veſtem
em magno affectu am
conſtans verò hoc deſi
ſt, tamque ardens, u
Deo eſſe poſſit. Deo ve
pugnet? Reliquum eſt
orori faveat, illa felic
mo tibi juncta; fratrem
in ſententiam ſuam nul
o tractura. Deinde, u
gatur, quam ejuſmod
exigit. Ego ecce me offe
ad Antiſtitam interpre
rus operam, ut ſic magi
affe-

be ſemper, & amari me intelligam: ego, ut tam bono affectu dignus ſim, ignavus non ero; non litteras tantùm, ſed libros meos miſſurus; non verba, ſed animum. Utinam quoque vel ſine verbis ſive loquar, ſive ſcribam! utinam penetralia pectoris mei videas, & in candoris, ut ſic appellem, marmore ſcriptum mihi nomen tuum, nullâ certè temporis injuriâ expungendum! Sed & hæc, inquies, verba ſunt. Nolo eſſe: claudo epiſtolam, & munere extendo. Quicquid piè aliquando dixi, libenter ſcio leges: & fateberis fidiſſimam amoris teſſeram Pietatem eſſe. Geminum verò libri hujus exemplar eſt: alterum, ut Præſuli à me tradas rogo, cui omnia ingenii opera debeo: tuo alterum Muſéo, aut potius Sacrario habeas dedicatum, cui dabo omnia. Lovanii, in Arce, III. Non. Octob. CIↃ. IↃC. XXII.

EPI-

EPISTOLA VIII.

Antverpiam.

BALTHASARI MORETO PLANTINIANO,

Typographo Celeberrimo.

EXcurrere hisce ad vos feriis decreveram: & ecce otiosos Bruxellæ dies occupavi. Aliquid semper agendum est, ubi nemo otiatur: ego tamen à libris quoties absum, mihi prorsus nihil agere videor. Otiosus igitur, & tamen occupatus fui, cùm maximè quæ in urbe & officinâ vestrâ nova sunt, haverem lustrare. Sic sanè relinquere libros poteram, & tamen invenire. Poteram, inquam, sine ullo studiorum damno abesse, si apud vos fuissem. Quot enim Amicos, tot bibliothecas eram habiturus. Nunc ut meam augeam, scribo, & ad te calamo proficiscor.

Suidam peto, ultimæ editionis, quam hîc mihi Symmachus meus collaudavit. Ut exemplar, adſcripto pretio, tranſmittas rogo; ſed diſſolutis foliis integriſque. Bibliopegos enim ſatis hîc promptos habemus, & accuratos. Sed & minùs patiuntur libri, qui libri adhuc non ſunt; qui ſine veſte tranſmittuntur. Vale. Lovanii, in Arce, Kalendis Octob. ∞. IↃC. XXII.

EPISTOLA IX.

Bruxellam.

IOANNI REINSIO,

Bibliopolæ.

Librum, quem promiſi, mitto. Vaſtus non eſt, ſed vaſtum Auctoris ingenium repręſentat. Adjeci ecce Bibliothecam totam: operum, inquam, meorum catalogum, avidè hactenus expetitum. In paucis videbis foliis, quicquid

innumeris pænè ſcripſi: ita facilius eſt, titulos, quàm libros dare, membra, quàm corpus. Dum ſingula edidi, par ſumptibus fui: univerſa auxilium publicum poſcunt. Sed aliæ jam curæ ſunt. Ceſſet aliquantum & quieſcat Ἄρης βροτολοιγὸς, & Palladi noſtræ locus erit. An dico? Nunc quoque colatur Pallas, & quicquid bello moliemur, ſuccedet. Prudentiâ opus eſt: Pallas autem prudentiam denotat. An & Fortunâ? hanc prudentia faciet. Vale. Lovanii, in Arce, IV. Non. Octobr. ∞. IↃC. XXII.

EPISTOLA X.

PAVLO ALBINIANO DE RAJAS, *Soc.* IESV.

NOlo excuſes. Te video, quia lego; & ſic magis intelligo, quantus à me amicus abeat, qui nequaquam abit. Inſculpſi animo

meo vultum tuum, & magis ingenium. Ubicumque terrarum eris, hîc tamen, & inter Musas te meas inveniam, inter amicos & familiares semper numerabo. Hoc est vivere, vitæ munia nullis locorum angustiis definire. Nobis hic mundus, tanquàm una domus, & arx una erit: dividi enim mente non poterimus. Hæc etiam vita, initium erit vitæ: æternitate conjungemur. Ergò calcabo fatum, si venerit: ALBINIANO, viro optimo doctissimoque placuisse, hoc erit, non mori. Nunc, dum licet, fruemur ævo: ego scribendo ostendam, quem colam: tu amando, cujus ingenium æstimes. Scient omnes, inter Belgas esse hominem, qui veram in Hispano eruditionem, omnemque Virtutis cultum veneretur. Ad rem verò: quia vivere, & amare jubes; nolim jam vivere, nisi sic jubentem amem: tu,
quia

quia humanissimus es, facies ipse, quod jubes. Vale, & ut molestiam itineris lenias, hoc amœnitatis caussâ Somnium meum lege. Lovanii, in Arce, subitò, ut litteras tuas, ingenii & elegantiæ plenas, accepi. XI. Kal. Sept. ∞. IↃC. XXII.

EPISTOLA XI.

Venlonam.

IOANNI PVTEANO,

Fratri suo.

TU verò, mi Frater, φιλομαθὴς καὶ ἀγχίνους, qui sic scribis, & amorem mei, atque Litterarum tam eleganter testaris. Mei autem, quia frater es; Litterarum, quas seriò excolis, ut te non sanguine tantùm, sed ingenio quoque fratrem præstes. Facis profectò tum scribendo, tum amando, ut nihil jam negare desiderio tuo possim. Carmina tibi mea mitti postulas? mittam

tam verò, ubi à Typographo, penes quem hærent, extorſero. Vide quæſo: quia in re ipſa nihil exquiſiti eſt, aut palato publico dignum, paſſus ſum amœnitatis pretium à titulo deſumi. FERCVLA igitur ſunt, & MVSARVM ſunt, ſic quidem à Filiis meis conſtructa: qui fortaſſis, quia omnia ea amant, quæ à Patre veniunt, nimis amare Patrem videantur. Sed pius hic error eſt, atque etiam ſuavis: quem tanti facio, ut me à meis amari malim, quàm æſtimari à non meis: te autem, quia & amas me, & æſtimas, plus jam quàm meum voco. Vale, & φιλομαθὴς καὶ ἀγχίνους eſſe perge, me etiam Litterarum cauſsâ amare. Vale, & matrem, fratrem, ſorores, cæteroſque conſanguineos & propinquos ſaluta. Ad INGENRADIVM meum litteras hîc ſimul habes: quem tu quoque, ut fratrem vocas, ita amabis.

EPI-

EPISTOLA XII.

Bruxellam.

IOANNI VVOVERIO,

Sanctioris Aerarii Assessori.

HIc ille VVENDELINVS est, vir, ut vehementer eum laudem, affectu tuo dignissimus: qui ingenio suo planè divino complexus est, quicquid in unum neges hominem posse cadere. Sed is quàm doctus, tam profectò modestus est; & sic seipso major. Vide hominem: imò ut videas, audi, & admiraberis. Atque ille particulam quoque doctrinæ suæ nomini & famæ tuæ destinavit, quasi inclarescere nolit, qui illustrare alios potest, nisi auspicio splendoris tui. Utinam hodie Prytanéum aliquod sit, in quo miraculum illud Matheseos foveatur! jam benè de Republica meritus est, qui impendi

ætatem & occupavit, ut benè mereri possit. Illustrissimus Cardinalis CUEVIUS quid si tali aulam suam viro, imò famam augeat? Et quis alius à Sacris & Litteris munus pulchriùs sustineat? Noli enim existimare minorem in hoc viro pietatem probitatemque, quàm modestiam esse: ut sic quidem conditionem etiam optimam petere possit, quia meretur; accipere debeat, quia non petit. Vale, & ut me ames, VVENDELINUM ama.

EPISTOLA XIII.

Mediolanum.

CÆSARI COTTÆ.

NE importuna hæc scriptio videatur, & meus affectus, & tua humanitas facient. Sanè illum huic debeo, imò à te in omnes tuos extendo. Tua autem proximo affinitatis gradu est CATHARINA GASPA-

GASPARINA: quæ postquàm Monasterio Arci nostræ vicino credita est, in quo & filiæ meæ educantur; meæ quoque fidei curæque creditam esse censui, & tanquàm filiæ loco esse. Vide autem, quàm indoles Virginis loci Genio placeat, & Genius indoli. Jam vivere illa sibi non videtur, nisi & in eodem cœtu mori aliquando possit. Tota pia, Deum & divina spirat, vestemque Vestalem magno affectu ambit. Tam constans verò hoc desiderium est, tamque ardens, ut nonnisi à Deo esse possit. Deo verò quis repugnet? Reliquum est, ut soror sorori faveat, illa felici matrimonio tibi juncta; fratrem utrumque in sententiam suam nullo negotio tractura. Deinde, ut de dote agatur, quam ejusmodi conditio exigit. Ego ecce me offero, ut apud Antistitam interpres sim, daturus operam, ut sic magis

affectum meum exseram, & humanitate tuâ dignus sim. Ostendent verò jam litteræ tuæ importunam scriptionem istam meam non fuisse. Vale. Lovanii, in Arce, Prid. Eid. Januar. ∞. IↃC. XXIII.

EPISTOLA XIV.

Venlonam.

PETRO MOVTIO I.C.

Vrbis Senatori.

QVia fratrem tibi meum JOANNEM PVTEANVM familiarem, etiam me habes: in illo enim ego vivo; felicior autem, cùm & in illo te inveniam. Vin' strictius etiam vinculum? Patria injiciet; imò jam injecit, illa mea, illa tua, illa fratris, ut sic dicam, Mater. Ac licet omnes hoc beneficio cives censeantur, eisdem legibus mœnibusque circumscripti; malunt tamen plèrique privato commodo, quàm publicâ

blicâ utilitate detineri. Dedit tibi eruditio, ut

—— *Patriæ carisq́ propinquis*
Quantum elargiri deceat,

intelligas: dedit virtus, ut impendere velis, quantum deceat. Atque hoc tam præclarum exemplum tuum, ego fraterque meus affectu certè æquamus. O bona igitur suffragia, quæ & eruditionem tuam, & virtutem ad curiam evocârunt! Quemadmodum te amo: ita partem jam ipse reipublicæ administrare videor: non potest autem ab utroque nostrûm frater separari. Perge, perge bene mereri de Patriâ, ut novâ mox dignitate augearis. Non satis adhuc felicem censeo urbem, nisi tu emineas. Nequis ætatem requirat, mens matura faciet, illa Generoso honesto mancipata. Audient te senes juvenem, ut magis aliquando senem juvenes venerentur. Sic vive, & vale; fratrem

trem verò meum familiarem habere perge, ut & me habeas. Lovanii, in Arce, Prid.Non.Maii, ∞. IↃC. XXIII.

EPISTOLA XV.

Cameracum.

FRANCISCO VANDER BVRCHIO,
Archiepiſcopo Cameracenſi.

VT ſcriberem, & graviſſimas interpellarem curas tuas, Illuſtriſſime Antiſtes, non modò ſuaſit occaſio, ſed juſſit neceſſitas. Filio meo natu majori, & annum jam agenti decimum nonum Summus Pontifex Sacerdotium dedit Binchienſe: dedit, ut ſic dicam, ſubdiditque tuæ eum poteſtati; ut qui naturæ vinculo meus eſt, ſacro beneficio atque ditione tuus eſſet. Tuæ ergò Dignitati eum commendo; ut, ſi intelligam inter Provinciales tuos admiſſum eſſe, majori

jori gaudio meum possim appellare. Quia horrida hæc nimis aura est, non venit ipse; sed nec studia ejus hoc tempore interrumpi poterant. Mitto testimonia, quæ necessaria sunt, cum litteris Pontificiis Regiisque. Sic & absens in conspectum venit, cùm non vultus, sed animus cernitur: & favore absens dignus est, qui, non ut captet vitæ subsidia, sed ut mercatur, seipsum occupat. Faciet Benignitas tua, ut & subsidia simul, & præmia possint appellari. Vale. Lovanii, Prid. Non. Febr. ∞.IↃC. XXIII.

EPISTOLA XVI.

Antverpiam.

EMANVELI SVEYRO

V. C. & Equiti.

NOmen mihi tuum velut sidus est, sed inter decumana fulgens: ego tuus, & sic lætus, quem

missſo radio ſcriptionis illuſtras. Ita me Deus, ſuſtuli vultum, & luminis agnovi beneficium; quaſi jam demum aliquâ circumfundar famæ aurâ, quia tam benignè à te interpellatus. Auram verò quidni & nominem? Εὔευρος mihi, mi SVEYRE; ſed, quod mirum, ab Occidente ſpirans. Facis profectò ingenii ac linguæ vigore, ut in Gadibus ipſis ἀνατολὴν, ſive Auroræ dignitatem ac ditionem agnoſcamus. Sic apud Tyrios olim (ſcribente Juſtino) ſervus neſcio quis, ut Rex fieret, in Occidente ortum Solis invênit: quod conſilium quia à Stratone, Domino ejus, occultè ſervato, manavit, dignus is ipſe ſceptro fuit. Non ſatis eſt Eurus, vel etiam Subſolanus: te Solem dico: nam ubicumque luces, oreris, & diem tecum vehis. In Belgis agis, & Orbis terrarum laudem Hiſpaniæ tuæ vindicas. Ut alios omittam, loqui

Tacitus cœpit, postquàm Iberà te factus est: fieri autem quia potuit, linguæ Latinæ fasces facundiæ tuæ Roma submisit. Sic te veneror, Vir Clarissime, sic me lætum scribo, quia tuum. Tuus autem animi ingeniique obsequio semper ero. Lovanii, in Arce, v. Non. Martias. ∞. IↃC. XXIII.

EPISTOLA XVII.

Bruxellam.

JOANNI STVCKERO,

Iudici Castrensi.

NOn vulgarem humanitas tua affectum promit, non vulgarem affectus humanitatem. Solent, qui amant, officiosi esse: tu es, ut amare te ostendas. scribis enim, & quidem occupatus; sed tanquàm otiosus sis; ut ampliùs amico, quàm negotio dare videaris. Sic me nomino, & amicus sum: quo nexu vi-

cissim debeo officium studiumque meum, licet minus jam, quod doleo, præstem. Volentem libentemque habeo animum; sed manum, ut sic dicam, & os ligata, quasi non mea. Si hoc satis; non obesse in præsenti negotio potero, quamvis prodesse non possim. Quâ quidem ratione, quia affectum tuum non offendam, perges in me meosque Patriæ caussâ humanus esse; quia humanitatem non violo, novum affectui robur indulgere. Vale. Lovanii, in Arce, Eidib. Martiis. ∞. IↃC. XXIII.

EPISTOLA XVIII.

Antverpiam.

PETRO SCHOLIRIO, *V.C.*

ACcepi, legi, æstimavi SERMONES tuos, verum severioris Musæ munus. Vigor ubique est, elegantia, ingenium. Breviter: unus osten-

oſtendiſti, etiam noſtro ſcribi ævo Satyram poſſe; quam ſummi etiam Poëtæ hactenus refugerunt. Locum ſi habeat μετεμψύχωσις Pythagorica, in te dixero vel Horatium, vel Juvenalem ipſum ſpirare. Sic hiulcos caſtigas mores, ut nemo poſſit offendi: ſic honeſtos promoves, ut mihi agere Philoſophum videare. Gaude, mi SCHOLIRI, immortalis es, & inter magna nomina tuum quoque laudabitur: imò gaude, non magno volumine omnia tibi ſæcula vindicas, famam nunquam non augendam exorſus. Vin' verò videre, quàm bene ſcripſeris? vide, quàm ego malè. Hi mei ecce Verſus ſunt, ſed à filiis collecti. Inconcinni verè ſunt, ſi cum tuis comparentur. Vide tamen, & compara: ſuave tibi erit, cujus ingenium ſuperas, ejus affectum æſtimare: ego quantò laude minor ero, tantò majori à te bene-

ficio amabor. Vale. Lovanii, in Arce, XVI. Kal. April. ∞. IↃC. XXIII.

EPISTOLA XIX.

Bruxellam.

P. PETRO VVALLIO,

Cartusiano.

ET tuam, & Optimi Patris GERARDI ELIGII, aliquando etiam contubernalis mei, pietatem laudo. Hujus quidem, qui Beati JVSTI Martyrium docto sanè & facundo calamo perscripsit. Atque hoc profectò est, bene de universo ordine & cœtu mereri, in quo sidus illud fulsit: imò hoc est, revocare ad vitam virum, qui antequàm moreretur, Martyr miro quodam modo factus est; Deo junctus, antequàm ab hominibus avelleretur. Vivit ille verò, quia sic mortuus est; & cum nostro magis fructu

ctu vivet, quia ſic deſcriptus. Tuam igitur hic quoque, ô Pater, pietatem laudo: facis, ne fruſtra deſcriptus ſit, imò facis, ut ſciant omnes eum vivere, quem mortuum eſſe, & ſic eſſe, plures fortaſſis ignorabant. Perge, perge, & in lucem recentis adhuc Martyrii lucem profer. Hæc debentur JVSTO juſta; ut, qui priùs vicit mortem, quàm ſubiit, hac tam piâ cùm ſcribentis, tùm edentis operâ, oblivionem quoque effugiat. Vale. Lovanii, in Arce, poſtrid. Non. Aprilis. ∞. IↃC. XXIII.

EPISTOLA XX.

Mediolanum.

RAPHAELI MONTORFANO

Suo.

VIdeo dolorem tuum, mi MONTORFANE, eumque ingentem. Sed an ſic jacebis igitur, & affectui

ſuccumbes ? Deo pugnare haud licet : Deus autem è mortali vitâ ad immortalem illud dimidium tui transferre voluit, ſuaviſſimam illam conjugem tuam, LAVRAM tuam : ſed non omnino tuam, quæ in poteſtate naturæ fuit. Nónne prius mori potuit ? primis nuptiarum annis, diebus, horis ? At florem ætatis tibi dedit, pignora reliquit, à te jam ſeneſcente abiit, ut ſolius Dei eſſet. Tua ergò non eſt, ut te ſubſequentem aliquando excipiat, rurſuſque tua ſit. Suſtine moram iſtam, & neceſſitati te apta. Vivendum eſt, vel nunc maximè, quia durior vita videbitur : hoc ad Conjugem pretio venies. Cape à liberis ſolatia, & te cogita virum eſſe, imò patrem eſſe ; relictum verò, ut à te pariter ſolatia liberi accipiant. Nos à te pendemus quoque, triſtes, ſi diutiùs in dolore perſeverabis. Quare abſterge lacrymas,

crymas, & serenos exhibe oculos: digerat ratio, quod paullatim tempus ipsum imminuet. Paucis: dolor morbus est, convalescere non potes, nisi ægrotare te agnoscas. Lovanii, in Arce, VI. Eid. Martii. ꝏ. IↃC. XXIII.

EPISTOLA XXI.

Lovanii.

FRANCISCO A S. VICTORE, *V.N. & Equiti.*

FAcit curiosa eruditio tua & πολυμαθία, ut *Girgilli* vocabulum, de quo heri quærebas, familiariùs explicem. Quærebas autem, quia nihil ignorare mavis, quàm ad neglectas passim Litterarum delicias non descendere. Sed an mihi tamen in promptu omnia, quæ à communi usu remota? Velim esse; & vel ideo, ut tibi, quem amo & æstimo, magis magisque placeam.

Amicus quidem ille noster, quemadmodum cætera ingeniosè & scitè in sermonibus suis; ita non sine venustate pro muliebri instrumento *Girgillum* usurpavit, colui, fuso, verticillo, imò qualo, sive calatho sociandum. Sic profectò occupari sequior industria debet: neque satis, filum ducere, & fuso colligere; nisi aliam mox machinam trama subeat, novoque ingenio in circulos vertigine glomeretur. Hæc igitur machina, ut sententiam meam confirmem, Græcis ῥόμβος est, pariterque Latinis usurpatur. *Girgillum* autem pro rhombo accipi, in Onomastico Græcolatino observo: *Girgillus*, ῥόμβος. Ab hac significatione Glossæ Isidori abeunt: *Girgillus, rota haustoria.* Idem auctor, lib. xx. Orig. cap. xv. vocabulum explicat: *Girgillus, quòd in gyrum vertatur: est enim lignum in transversâ perticâ mobile, ex quo funis cum*

cum situlâ, vel utre in puteum demittitur, haurienda aquæ caussâ. Sed hæc si originatio constet, *Gyrgillus* erit, non Girgillus. Græcis enim γύρος. Ad rem, imò ad machinam: noster hic puteus, nemini jam ignotus, hoc modo instructus est; Gyrgillum habet, & vel ideo tibi, ubi redieris, videndus, ut descriptionem Isidori examines: cogitandus certè, ut Puteani tui memor sis, qui se tuum ἐκ τῆς καρδίας scribit. In Arce, XII. Kal. Junii. ∞. IↃC. XXIII.

EPISTOLA XXII.

Mediolanum.

JOAN. BAPTISTÆ SACCO, *V. C. Senatui à Secretis.*

FRustra & procuratas, & missas esse Litteras Regias, demum intellexi. Nunc experiri incipiam, an faciliores Belgas, quàm Insu-

bres habiturus sim, etiam Historiæ Insubricæ caussâ. sanè hanc scripsi, etiã Commentariis adornavi! quos cùm legent vestri (atq; utinam brevi legant!) mirabuntur fortè, tam varios labores sine præmio esse. De Miraculorum scriptione quid dicam? siquid laudandum est, Virgini adscribi debet: siquid culpæ obnoxium, ad me redeat. Ornamenta an quis accuset quoque? Ea quęsivi, ut majori cultu Miracula venerarer: & hic sanè abire ab exemplo LIPSII volui, licet à consilio non discesserim. Fatetur ipse in præfatione D. HALLENSIS, *non adorandum solùm numen esse, sed adornandum.* Hoc quoque se fatetur facere, & facile esse: *nimirum gratiam Miraculis à stilo dare.* Cur igitur in iteratâ illâ scriptione non dedit? *Philothei*, inquit, *sumus* (in Præfatione Divæ ASPRICOLLIS) *non Philologi*; &, *Alibi decet doctum aut disertum esse.* Culpam

autem

autem materiæ adſcripſit, *Quia varietatem non habet*. Sed profectò adhibenda ornamenta erant, ut varietas naſceretur. Quid? defectum rei tollere ſtilus debuit; vel certè Lipſium occupari, nihil erat opus. Vin' ſimpliciter dicam? Mi SACCE: majori HALLENSIS, quàm SICHEMIENSIS vigore ſcripta eſt: ideoque ubi deficeret conatus, excuſandus fuit. Quæſitum autem ornatum eſſe, verſiculi oſtendunt, ornatus cauſsâ immixti. Poterat enim minori culpâ colores uſurpare, quàm Poëtam agere, qui ſe *pluribus* dicit *ſcribere*, & *à pluribus* vult *legi atque intelligi*. Quidquid ſit: mihi placuit luminibus quibuſdam illuſtrare orationem, quaſi & hoc facere ille debuiſſet, quem ſequutus ſum; imò quia faciendum eſſe ipſe docet, Cap. I. D. ASPRICOLIS: *Annales condimus, & facta aut facinora hominum, imò & ſcelera propagamus: & non magis*

magis Dei Divorumque opera decet, & juvat? decet, & de me animum, manum, ſtilum illuc dabo, & verſu libet teſtari. Certè decet, & animum manumque ſeriò occupare; ſtilo, quantum licet, eleganti uti. Majores quidem noſtri reprehenſione digni ſunt, qui incultè, horridè, & ſic frigidè in Sacris tradendis verſati: cùm frigida aut dubia non pauca hodie videantur, quæ ſub ipſo ſermone languent. Stili cultum vel maximè pietas meretur; ut quæ à Deo ſunt, peculiari ratione celebrentur. Itaque profana & peritura eloquii purpurâ veſtiant alii: curæ nobis ſacra & æterna erunt. Impiorum vox eſt,

In ſacris quid facit aurum?

Nullum adhuc ſatis pretioſum metallum eſt, quo divinus in terris cultus reſplendeat: nullæ tam eruditæ deliciæ verborum, quibus derivata cælo Miracula ſatis explicentur.

centur. Ideo eruditionem & facundiam sectamur, ut loqui possimus, ubi de Deo, & Dei Matre agitur, & pietatem omnibus ingenii viribus, linguæ elegantiis asseramus. Si quis ornamenta damnet, satis in templo aræ sint; parietes tapetibus, & imaginibus spolientur. Nemo impediri inter elaborata ingenii opera dixerit animi vota; aut languescere preces, ubi tot subsidiis religionis roborantur. O me felicem, si præstiti, quod reprehendere nemo poterit, nisi nimium esse tributum pietati censeat! imò felicem, quia tibi placui! Gemmas certè nolui, nisi puro putò auro includere: nec æstimavi sermonem, nisi aliquem auri saltem colorem referret. Fabulas non excuso, quin potiùs accuso, & irrepsisse doleo. Fabulas, inquam, tanquàm elegantias doctrinæ olim Græcæ, quibus Poëtarum potissimùm Libri rident

dent. Sed tamen eæ rariores hîc ſunt, aut quaſi obſcuræ. Scio, cùm ſcribenti ſe amœno interdum vultu offerrent, repudiatas. LIPSIUM nónne & in hunc ſcopulum blandiens aura impegit? ecce fabrum ferrarium alibi Vulcani filium appellat, & fortaſſis aliæ hujus ſunt notæ. Quod ad Exordia attinet, ea noſtris hîc mirificè arrident. Suum unicuique Hiſtoriæ proprium eſt, & ex ipsâ eductum. Quis autem hunc à Miraculis cultum, has blanditias rejiciat! Argumentum ferè ubique uniforme eſt, ægrotare; remedia, ſed fruſtra, adhibere; votum Divæ concipere; ad Collem ire; ſanari. Ergo ut paritas condimentum acciperet, προοιμιάζειν placuit, & quidem ποικίλως. Sententiæ verò ſi quæ ſint, ſimilitudines, figuræ, alluſiones, magis magiſque Miraculorum magnitudinem illuſtrabunt. ſic profectò, etiam lucente

ſole,

ſole, in templis cereos diſponimus, & igne augemus diem, pietatem accendimus: ſic in pictura potiſſimùm ſacrâ, non argumentum tantùm, ſed artificium æſtimamus: ſic in ipſo tot Miraculorum theatro ingenioſus THEODORI VANLONII ſummi amici noſtri & popularis occupandus erat penicillus; ut ars triumpharet, ipſæque imagines pulchritudine ſuâ nonniſi Miracula viderentur. Vale, & vel conſilii mei rationem ama, vel errorem excuſa. Apud alios in laudem quoque veniet, nimis elegantem fuiſſe. Lovanii, in Arce, VI. Kal. Junii. ∞. IↃC. XXIII.

EPISTOLA XXIII.

Bruxellam.

FREDERICO MARSELARIO, *V.N. & Conſuli.*

NOn deeſſe virtuti fautores, felix hic ſucceſſus oſtendit. Nam

ut

ut aptum Reipublicæ Bruxellensi Serenissima Princeps daret Consulem, te dedit; vel ex aptis elegit, quem potiorem duceret. Primæ igitur gratiæ Deo reddendæ sunt, Secundæ Principi, Tertiæ amicis, qui intellexêre; quo viro Civitas indigeret. Tu tibi quotidie dices, CONSVL SVM; & quid hoc nomen, hoc munus exigat, expendes. Quicumque præest, onus habet; sed tu nisi prosis quoque, præesse non videbere. Ita antiquitus à Consulendo hæc dignitas appellata est; ut qui omnibus major, melior quoque esset; publicum privato, honestum utili præferret. Quæstura tibi cum laude acta, talis sit Consulatus: sed dedit quæstura Consulatum, quia sic acta. Non alia propono exempla: te sequere; & sic tamen majores tuos, illos inclytos famæ exprimes. Quicquid dignum gloriâ præstabis, genus exigit; sed

tu

tu te pulcherrimâ jam virtutis occasione genere dignum ostendes. Ante omnia cogita, pulchriorem sine fastu dignitatem esse; civem te esse, cùm civibus imperas, & fascibus stiparis. Qui supercilium attollit, & caperatâ fronte vultum superbus exasperat, intelligere honorem suum non videtur: cùm amari posset, timeri mavult; imperiosus, ut auctoritatem imminuat. Tam potens humanitas est, ut interdum rogare præstet, quàm jubere. Sed tu à naturâ tuâ quomodò migres?

——— tumitis, & acri
Asperitate carens, positoque per omnia fastu,
Obsequiumque doces, & amorem quæris amando.

Sic tamen humanus esto, ut te justum omnes sciant; ut si quid deliquerint, timere possint. Et quomodò justus eris? si nullo flectêris

munere, nullo affectu; si iis infestus, qui insidias faciunt, & pecuniâ magis, quàm caussâ nituntur. Claude manum, claude domum, gloriosius erit post Consulatum virtutes tuas, quàm divitias laudari. Sed te tibi propono. In eo fastigio constitutus es, ut conspici ab omnibus possis. Mores jam in aperto sunt, quos ut populus videbit, sive bonos, sive malos, amare, vel odisse incipiet. Amabit scio, & quotannis vota faciet: ut à tali deinceps Consule regatur. Vale, & feliciter munus tuum, quod in urbe maximum est, auspicare, ut felicissimè expleas.

EPISTOLA XXIV.

Mantuam Carpentanorum.

BALTHASARI DE ZVNIGA,

Aulæ Regiæ Præfecto.

SVavis mihi, & propemodum sancta occasio, quæ ad te ducit. Nam

Nam & libenter ſcribo, & peccem niſi ſcribam: faciet autem Benignitas tua, ne moleſtæ litteræ meæ ſint, licet intempeſtivæ eſſe poſſint: imò ne intempeſtivæ, quæ à Puteano tuo veniunt. Atq; ego non de meis nunc rebus, ſed de alienis ago: ſi tamen appellare alienas debeo, quæ publicæ ſunt, & originem à te trahunt. Favor Regius in Luxemburgenſes nuper derivatus, nónne & tibi jam innotuit? Te velut Patronum Provincia interpellat; imò Provinciæ nomine illi viri, quorum & ego affectu felix ſum. Viri pro bono publico egregiè animati. Alter Præſul Aureæ vallis, quem noſſe velis, alter Annonæ Præfectus, quem noſti. Aureus eſt, qui Aureæ valli præeſt, in ornamentum ſæculi natus, ſive pietatem, ſive prudentiam, ſive facundiam ſpectem. De Præfecto nihil dico: graviſſimis adhuc curis in-

volutus eſt; ſed tam generoſus, ut cùm nullum è ſuâ capiat fortunâ ſolatium, publicam promotum eat. Quid igitur? Scripſi, quæ Regi offerenda ſcribi à me pro Luxemburgenſibus ſuis uterque voluit, & tanquàm pro meis. Sed nunc commendo quæ ſcripſi: commendo cauſſam; vel eo etiam nomine, ne fruſtrà tam piè occupaſſe ſtilum videar. Pars etiam mea eſt: quippe, an bene ſcripſerim, è ſucceſſu intelligam. Vale, ô Decus meum. De rebus meis SANDERIVS loquetur. Bruxellæ, Eidib. Junii. ∞.IↃC. XXIII.

EPISTOLA XXV.

Mediolanum.

RAPHAELI MONTORFANO

Suo.

DEpone dolorem, mi MONTORFANE, ne fruſtra æſtimare epi-

epiſtolam meam videaris. Typis excuſa eſt, & hoc ſatis, ut ad amœnitatem te convertas. Divide malum, ſi tolli nequit: uxorem tibi junge, & aliquid tuæ ad te LAVRÆ redibit. Facient novæ nuptiæ, ut funeris deinceps velis oblivifci. Illa quamdiu fuit, tua fuit: quia fuit, jam aliam aliquam ſinit tuam eſſe. Transfer faces, ſi extingui non poſſunt, & aliâ cauſsâ luceant. Oculos ſi in faciem novæ & formoſę ſponſæ direxeris, ſerenitatem invenies. Novo amori cedet dolor: amorem autem nova conjugii fides procreabit. Habes conſilium meum, quia pertinacior luctus eſt. Nempe, non potes ſolus eſſe, & ſolatio frui. Hoc admitte, & fateri incipies, plures inter mulieres LAVRAS inveniri: non unâ virtutem tuam dignam eſſe. An hæc fortaſſis liberius? Ignoſce: ſeveritate expugnare animum tuum

non potui; amœnitatem adhibeo. Sed heus: Consolatiunculam illam meam, illam typis vestris excusam, ad me quoque mitte; ut saltem sciam, quid scripserim; imò ut sciam, quàm malè scripserim, quia dolor tuus perseverat. Alibi constans sis: hîc mutari, virtus est. Vale. Louanii, in Arce, Postrid. Kal. Junii. ∞. IↃC. XXII.

EPISTOLA XXVI.

Bruxellam.

FERDINANDO DE BOISSCHOT,

Equiti S. Iacobi,

Brabantiæ Cancellario.

MVneris mei ratio hoc etiam à me exigit, ut quos formavi Reipublicæ, studeam quoque Reipublicæ admovere. In hunc finem superiori anno Nobilem & egregium virum CAROLVM HVLETIVM Benignitati tuæ commendavit

vi: digniſſimum ſanè, qui inter judices curiæ Lovanienſis ſederet. Iterum nominatus eſt: iterum commendo. Hic ſanè ille vir eſt, qui cùm ſedulam Juri daret operam, è meis lectionibus doctrinæ ornamenta hauſit. Meum ſic libenter nomino, quia probum, quia prudentem: ſed talem quidni favor auctoritatis tuæ complectatur? Rogo & obnixè rogo: ſed meâ cauſsâ ſi ad Rempublicam HVLETIVS veniet, intelligent plures, etiam litteris in Republicâ opus eſſe. O veniat! Lovanii, in Arce, xv. Kal. Quinctil. CIↃ.IↃC.XXIII.

EPISTOLA XXVII.

Bruxellam.

JOAN. FRANCISCO A BALNEO, *Nuncio Apoſtolico.*

GRavis tandem me reliquit febris, Illuſtriſſime & Reveren-

dissime Antistes, sed languidum prorsus, emaciatum, & unius lineæ hominem. Mens ipsa in tam tenui corpusculo languet. Sic tamen officium sani præstare volui, imò debui, pietate impulsus. Agere, inquam, pro Urbe & Academia nostra, quæ præsidiario milite gravatur: & apud Illustrissimum & Reverendissimum Cardinalem CUEVIUM, qui tollere hoc onus potest. Tuum nunc imploro auxilium, tuâ intercessione roborare petitionem cupio, tuæ benignitati partem beneficii hujus debere. Permitte ut implorem, ut roborem, ut debeam; & de me privatim, de Urbe & Academiâ publicè bene merere. Quod privatim peto, in Rempublicam redundat: quod publicè facies, me quoque privatim obstringet. Ego nónne tuus sum? sed sine Urbe & Academia jam non possum tuus esse. Academia nónne

à San-

à Sanctissimo Pontifice dependet? Sic jam vides & hanc tuam esse. Ergo pro tuo, & tuâ age; & ostende, non affectu tantùm, sed quodam etiam jure te agere. Sic quod ego peto, Benignitas tua perficiet: intelligent nostri, quàm suave sit, Benignitati debere. Vale. Lovanii, in Arce III. Nonas Octobris. ∞.IↃC.XXIII.

EPISTOLA XXVIII.

Antverpiam.

JACOBO ROLANTIO,

Civitatis Syndico.

O Suavem humanitatis tuæ Genium! Ecce, ut scribam, valeo; & quia te cogito, oblivisci morbi & languoris possum. Cogito autem, sic proclivem in me, & quasi inter frigora quædam hominum ardentem. Lucet, lucet hic ignis, & aliquid cæli ostendit. A terrâ quoque in cælum fertur, ne lucere desinat. Sic verò audebo ipse

jam ſurgere, & per obſtantes ire nubes, alis ingenii mei, licet mediocris; ſed magis aurâ favoris tui ſubvehendus. Capiam præmia, etiam cùm non capiam, quotieſcumque videbor meruiſſe: & debebo, cùm non capiam; quia præmiorum inſtar, etiam pauca mihi ſuffragia erunt. Abſit igitur, ut vel nunc querar. Tibi SVADA mea placuit: contenti ſimus hoc Catone. Omnino, ſi rectè ponam calculos, accepi, quidquid à quibuſdam negatum eſt: & jam gratiam dico, tanquàm negatum nihil eſſet. Qui liberales eſſe voluerunt, æſtimare Litteras auſi ſunt, & tanquàm fulcra atque tibicines Reipublicæ cenſere: qui noluerint, infelicitate temporum Litteras menſi ſunt; manus magis, quàm mentem ſoliti occupare. Illos veneror, his pariter placere cupio: te meum ſemper eſſe, quemadmodum veneror. Vale,

le, & quemadmodum amas Litteras, tueri perge; imò quemadmodum possides, ostende quàm ames. Lovanii, in Arce, III. Eid. Octob. ∞. IↃC. XXIII.

EPISTOLA XXIX.

Bruxellam.

ALPHONSO CUEVIO,

S.R. Ecclesiæ Cardinali.

RVrsus adsum, & tanquàm rursus petam, libellum offero, à præsenti armorum negotio non alienum. Declamationem in Sclopum habet: illam à me habitam publicè, ab aliis editam, cùm de tranquillitate Academiæ ageretur. Tantæ molis erat juventutem, tum temporis tumultuantem, ab armis ad Litteras, à furore ad quietem revocare. Tandem, tandem Togam suam Pallas sumpsit: quæ felicitas ut duret, miles amovendus

est.

[illegible] quod nunc dicere
[illegible] , ut quæ jam
[illegible] Puppuræ [illegible]
[illegible] erunt. Vale. L
[illegible] , postridie Nonas C
[illegible] . M. DC. XIII.

EPISTOLA XX

Mechliniam.

JOANNI BEMBDEN

[illegible] Suo.

Litteras & simul peculiol
[illegible] . E Dictis Sym
[illegible] illud præcipuè placet ,
[illegible] proximum
[illegible] . Verùm
[illegible] ille liber , quem n
[illegible] mihi ignotus est. Rog
[illegible] ipsum sive line
[illegible] comprehensum ,
[illegible] THEODORVS m
[illegible] candidus , quam a
[illegible] , die Saturn

uit: aut fallor, aut mansurus est.
ago tua absoluta, sed non omni-
ipsius manu. Si fixum adhuc do-
cilium non habes, rogo ut tan-
ber in Arce hac suspendi eam pa-
tis, quandocumque voles, trans-
endam. Quàm suave mihi quo-
ie te videre! quàm suave quo-
monstrare aliis, ut sciant,
em verum amicum habeam! Illa
ani faxo quamprimum videas.
tverpiæ enim sunt, & latent:
bam verò, ut ad me mittantur.
gritudo mea velut hydra est:
ex aliis symptomata, tanquàm
ita subnascuntur. Hæc dicto,
n mirâ stomachi corrosione ve-
. Vale. Lovanii, in Arce, postri-
Eidus Octob. ∞. IↃC. XXIII.

EPI-

eſt. Plura quid attinet dicere? Permitte tantùm, ut quæ jam dicta ſunt, extollant Purpuræ tuæ gloriam, & copioſa erunt. Vale. Lovanii, Arce, poſtridie Nonas Octobris, cIↄ. IↄC. XXIII.

EPISTOLA XXX.

Mechliniam.

JOANNI BEMBDENO,

penitus Suo.

LItteræ, & ſimul pecuniolæ bene curatæ. E Dictis Symboliſque illud præcipuè placet, quod vitæ & arti tuæ proximum eſt: PRINCIPIIS OBSTA. Verùm Emblematum ille liber, quem nominas, mihi ignotus eſt. Rogo igitur, ut formam ipſam ſive lineis, ſive verbis comprehenſam, ſtatim tranſmittas. THEODORVS noſter, tam animo candidus, quàm arte & ingenio præſtans, die Saturni mihi adfuit:

adfuit:aut fallor, aut manſurus eſt. Imago tua abſoluta,ſed non omnino ipſius manu.Si fixum adhuc domicilium non habes, rogo ut tantiſper in Arce hac ſuſpendi eam patiaris,quandocumque voles,transferendam. Quàm ſuave mihi quotidie te videre! quàm ſuave quoque monſtrare aliis, ut ſciant, quem verum amicum habeam! Illa Becani faxo quamprimum videas. Antverpiæ enim ſunt, & latent: ſcribam verò, ut ad me mittantur. Ægritudo mea velut hydra eſt: alia ex aliis ſymptomata, tanquàm capita ſubnaſcuntur. Hæc dicto, dum mirâ ſtomachi corroſione vexor. Vale. Lovanii, in Arce, poſtridie Eidus Octob. ∞. IↃC. XXIII.

EPI-

EPISTOLA XXXI.

Bruxellam.

JOAN. VVOVERIO
V. A. Sanctioris Ærarii Assessori.

VTinàm ex intervallo adsim, & horulam aliquando gravissimis continuisque negotiis tuis subducam, amœnitate leniendam! Scio delicias tuas Litteras esse, artesque ævi, & fati melioris. Ego sanè vel hanc maximè è studiis liberalibus voluptatem capio, quòd te videam in Republica & thesauris Regiis Sapientiæ deditum: domicilium tuum elegantiarum sacrarium esse. Vindica hanc laudem, hanc gloriam tibi, & jàm sine in exemplum nomen tuum venire. Intelligis quomodò non solùm quis magnus, sed & æternus sit, & quibus virtutibus dignitas fulciatur. Tanquàm privatus adhuc vivas,

vas, modestiam colis; emines, ut Regi & Reipublicæ utilis sis: doces exemplo, quomodo eminere pulchrum sit. Non eas fortassis divitias ad dignitatem tam insignem omnes adferunt; proni tamen, virtutes tuas admirari. Qui te videt, faciliùs bonum, quàm opulentum judicat: & priusquam admiratur, amat. Sed tu quoque pluris amorem, quàm cultum facis: dignus utroque, quia neminem despicis. Pleno hæc animo dico, & fateri cogor, quod satis etiam non dico. Nam profectò quemadmodum olim affectum tuum expertus sum: ita adhuc experior. Videtur etiam amor cum fortuna crevisse. Etenim postquàm major, voluisti etiam familiarior esse: ordiri quodammodo amicitiam, quando ponunt alii, aut remittunt. Ergò intelligo, te verum semper amicum fuisse, qui hoc modo cœpisti esse: man-

ſurum ſemper, qui mutari non potes. Hac te fiduciâ nunc alloquor, tua conor negotia interrumpere, ut mea promoveam: tua publica, mea privata; quæ tamen publicum ſpectant: tua gravia, mea levia; ſi tamen leve eſt, quod Amici cauſsâ agitur. Rem totam verò (ne plura ſcribam) ex ipſo intelligas. Vale. Lovanii, in Arce, v. Non. Quinctil. ∞. IↃC. XXIII.

EPISTOLA XXXII.

Grollam.

HERMANNO CAMPIO,

Centurioni,

Propinquo & Populari ſuo.

BEneficii loco epiſtolam tuam utramque habui, quam verè laureatam poſſum appellare. Suave mihi fuit, cùm tam inſignem, & non expectatam victoriam legi,

veterem

veterem illum tuum in me affectum regustare. Et de victoria quid dicam? Deus pugnavit, & evertit cruenta hostium consilia, magno in nos apparatu & terrore directa. Quid facturum fuisse Victorem putamus, qui victus ferociam retinet, & nec Deo cedit? Ego verò pluris ostentum nunc facio, quod sanguine imbutum collare exhibuit, quàm prælium, quo tam infestus exercitus periit. Illud enim non potest, nisi à numine esse: hoc fortassis fortunæ impius ille adscribet. Sæpiùs jam victus, atque etiam vulneratus instaurare vires ausus est: semel monitus, vel timere divinam Nemesim incipiet, vel incurret. De affectu tuo quid etiam dicam? pretiosus ille mihi; quia verum video, nec tempore, nec loco imminutum. Parem verò si meum credes, magis etiam magisque amari me intelligam.

Addo cultum, Virtutibus tuis debitum, quem ut & Gubernatori DVLQVIO, socero tuo, à me deferas, rogo. Lovanii, in Arce, VI. Kal. Septemb. ∞. IↃC. XXIII.

EPISTOLA XXXIII.

Bruxellam.

JOANNI COCKAERTIO,

Sanctioris Ærarii

Assessori.

BRevis nunc potiùs ero, quàm ut silentio officium differam. Hoc debeo, animumque consecro, quem tuâ jam humanitate rapuisti. Non acessi limina, non tuli manui osculum; &, quantum alii blandis quærunt deliciis, obtinui: Amari cœpi. Dignus tu sanè luculentiore hac fortunâ; quia honoribus auctus, modestiam retines, & te honoribus majorem facis: dignus

dignus illius affectu, qui in terris Dei vices gerit, Regibus altior, & qui te proximo affinitatis gradu conjunctum respicit. Quidni igitur propitium nobis URBANVM habeamus Belgæ, inter quos aliquid nunc URBANI est, propagatus ab inoculata nuper tam illustris fœcunditatis arbore ramus. Patrem omnium ut veneremur & dominum, in te conjicimus oculos: amabit ille benigniùs, quos tuus affectus complectetur. Eruditionis verò & doctrinæ caussâ peculiariter ego jam exulto. Orbem regit, qui ingenio Maximus est: non poterunt, qui ingenio Litteras colunt, jacere. Tuus est, & hoc satis, ut tuo me affectu generosiùs erigam. Vale, & me amare perge. Lovanii, in Arce, Prid. Non. Septemb. ∞. IↃC. XXIII.

EPISTOLA XXXIV.

Mediolanum.

LVDOVICO SEPTALIO, *V. C.*

QVod ſanus maluiſſem, ægrotus facio: opportunè tamen, quia ad Æſculapium eo. O mi *Septali*! noſti candorem, & hunc ignem pectoris mei, lucere ſemper, nunquam extingui. Laudes hîc tuæ quotidianæ, tanquàm epiſtolæ ſunt; & cùm accuſari taciturnitatis poſſim, de te tamen ſemper loquor. Teſtem mitto hunc Juvenem, natione Belgam; qui cùm medicinæ ſtudiis operetur, te adire, videre, & amabile illud ſenium tuum venerari voluit. Indulge aſpectum & affatum cupido: tanti enim putavit, iter ſuum per Inſubres dirigere. Et quò tendit igitur? Patavium, & ad eos, qui te fortaſſis minores ſunt, doctrinæ

tamen

tamen ſplendore magni. Tuum ſi affectum impetraverit, facilè reliquis placebit. Quid opus eſt verbis? tuas ambit litteras, tuâ, inquam, commendatione gratus Patavinis eſſe. Ambit, & meretur, nec plura dico. Hic enim Clariſſimi illius ADRIANI ROMANI filius eſt, & egregio conatu patriſſat. De me porrò, & morbo meo dicet, quo vehementer dejectus ſum. licet vigorem aliquem paullatim recipiam. Tu vale. Lovanii, in Arce, v. Non. Octob. ꝏ. IↃC. XXIII.

EPISTOLA XXXV.

Mediolanum.

FREDERICO CARDINALI BORROMÆO,

Archiepiſcopo Mediolanenſi.

A Graviſſimâ febri langueo, & tamen ſcribo: Filii manu, non

autem meâ; quamvis & ſic meâ. Quid ergò ſcribo? quod ſanus ſoleo: me tuum eſſe, & fore ſemper; ſeu valeam, ſeu ægrotem. Si me amabis verò, valebo, licet ægrotem. Hic quoque juvenis Sacram tuam voluit Purpuram venerari: hic Belga, & tamen Italus, CÆSAR BONETTUS. Belga, quia in Belgio natus eſt, & alteram originis hîc ſuæ partem habuit. Italus, quia Patrem Cremonæ eodem nomine debet; Virum bellico munere, ac denique Aulico apud nos honore inſignem. Sed pater eſſe inter vivos deſiit: Filius à Patre magis Patriam, quàm à Matre æſtimans, beatam nunc Italiam ſpectat. Ama hunc affectum; imò tuum, atque adeò geminum indulge: Belgæ, quia Italus eſt; Italo, quia Belga. An addo? è lectulo mihi Divi CAROLI imaginem à te miſſam contemplanti Epigrammation

marion illud excidit:

Si pietas lumen, si mens terrena tenebræ;
E BORROMÆO *natus in Orbe dies.*

Hunc diem, ut ipse pius essem, non potui nisi versu explicare. Vale, & vive. Lovanii, in Arce, v. Kal. Octob. ∞. IↃC. XXIII.

EPISTOLA XXXVI.

Bruxellam,

JOANNI GARCIÆ PAZIO.

IN epistolio tuo (ô melleo!) amoris nescio, an plus ingenii sit. Amicè scribis, ingeniosè amas, & tam floridâ indole felicissimam nobis ætatis maturitatem promittis. Hoc est profectò viri illius nepotem esse, verè viri, qui cùm ingenio & munere Magnus sit, in me tamen derivare amorem suum voluit, ut cæteras virtutes humanitate præcipuè exornaret. Ecce felix

eram: nunc tamen magis me intelligo esse; quia mitissimam tu quoque innocentissimamque benevolentiam simul aperis. Quid enim? cùm patris mihi tribuis nomen, concedis, ut quem tu avum habes, patrem possim appellare. Quid? beneficiis ille mihi, & omni virtutum exemplo pater est; eo benignior, quia & filium meum tibi sinit fratris loco esse. Quid igitur? affectum admittimus, ut obsequium exprimamus, & sic magis tui simus. Me ama igitur, quia tuum: ama JVSTVM meum, quia tuum. Ille si humanitati tuæ impar erit, ostendam ego, non minorem erga te cultum meum fore semper, quàm in filium affectus esse solet. Vale, & pietati atque doctrinæ incumbe. Id enim erit avum imitari. Lovanii, in Arce, prid. Kal. Novemb. ∞. IↃC. XXIII.

EPISTOLA XXXVII.

Romam.

VRBANO VIII. PONTIFICI OPT. MAX.

BEATISSIME PATER, ô Diem lætum, quem Orbi terrarum tuo invectum jubare vidimus! ô Orbem lætum,. qui te Pontifice Optimo Maximo calamitates exuet! Aurei patebunt sæculi limina mortalibus, quia in solium Te Ecclesiæ Deus collocavit. Ego quidem, quia ab aliquâ ingenii scintillâ Purpurę tuę nuper placui,
—— ἀχάρισον ἔχω γλῶσσαν τε νόοντε,
nisi publicum gaudium privato etiam pietatis officio explicem. Etenim, si eas in te hactenus virtutes, quæ tanto fastidio dignæ erant, religiosè colui; debeo nunc evectas, ne sæculi videar felicitatem ignorare. Animo facio, quod

alii corpore; voto, quod alii gestu, & tanquàm adſim, ſacris pedibus tuis advolvor. Quid dicam autem? niſi quod omnes dicunt: Te unum eſſe, qui Maximus eſſe debebas, quia eras Optimus; jam tum virtutibus Pontifex; ut infulæ accederent. imò quid dicam? niſi quod cum paucis poſſum dicere: Felicem me jam eſſe, licet longinquus ſim, quia ignotus non fui: felicem, quaſi aſſurgam ipſe, quia nemo te jam altior eſt; & quaſi aliquid hauriam luminis, quia tuo jubare Eccleſia illuſtratur. O bonum factum! ô divinum factum! A Numine electus eras; Collegii ſuffragia Numen ſecuta ſunt, cùm irrita non poſſent Orbis vota eſſe. Sanè ut tempora hæc ſunt, aut bellis, aut factionibus turbida, tuâ unius operâ poſſumus ſalvi eſſe, ſi Principum civiumque diſſidia componantur. Summus es, & ab

eodem faſtigio cogere alios potes, alios allicere: Optimus es, & vel in ipſos hoſtes auctoritas valebit. Ne quis ignoret, tuam vocem, Dei vocem eſſe; tuam manum, Dei manum; nihil niſi virtute aut dices, aut facies. Quid porrò? Pelles barbariem; ideo URBANVS es: illuſtrabis omnia; ideo Dei in terris vices geris, à Deo conſtitutus. Solem Te habemus: quam noctem timeamus? Solem Pietatis, Virtutis, Eruditionis. Pietatis quidem; ut verus Dei cultus incrementum ubique capiat. Virtutis; ut ſciant omnes, juſtiſſimum eſſe imperium, quod exemplum eſt; perfectiſſimum, quod religione maximum eſt, ſolidamque πολιτείας formam continet. Ergò alii alios; ſed te omnes ſuperiorem habent: tu neminem, niſi Deum, cujus nutu & inſtinctu gubernabis omnia, homineſque Deo dignos

gnos Sanctiſſimo Pontificatu efficies. Hæc enim felicitas mortalium eſt, ſic vivere, ne poſt mortem infelices ſint: hæc neceſſitas, ut, niſi te Sacrorum agnoſcant Principem, & ſequantur, felices eſſe non poſſint. Tertium verò Eruditionis lumen eſt, ornamentum, & velut coronamentum, tuæ & Pietati, & Virtuti proprium. Quia enim πολυμαθέςατος es, nihil jam mortalium votis deerit. Redde GREGORIOS, LEONES, PAVLOS, CLEMENTES, alioſque anteriores, qui optimi prudentiſſimique fuerunt. Quid etiam? addes à veteri ævo doctrinæ cultum, quo hac potiſſimùm tempeſtate Eccleſia indiget. Etenim amœniori eruditione inſtructa Hæreſis, & prava bonis litteris dogmata veſtiens, ſub doctrinæ laude errores ſuos adhuc abſcondit. Si res dicenda eſt, fallere non potuit, niſi

ut

ut ornata esset; & nocere ausa est, quia arma invênit : arma autem nobis neglecta. Sic ergò oppugnati sumus, quia studia humanitatis despeximus: & hic primus fuit hostium conatus, ut Barbari videremur. Sed nunc profectò sentient perfectissimum doctrinæ cultum, & Litterarum elegantiam in eo esse, qui BARBARINI posuit nomen, ut URBANUS fieret: sentient URBANVM esse, qui supremis Ecclesiæ infulis insignitus, eruditum mox Orbem faciet. Tuo exemplo, ô Antistes Antistitum, ὦ ποιμὴν λαῶν, æstimabunt juvenes, viri, senes Litterarum studia, quibus Sancti Patres olim hostes religionis jugulârunt. Ut Græcos omittam, illos non minùs φιλολόγυς quàm θεολόγυς, mella sua ex amœnitatum scholis deprompsit Ambrosius, acumina Augustinus, ornamenta Hieronymus, mysteria Gregorius.

Non-

Nonnulli quoque, ut ſuaviſſimum uſurparent ſcribendi genus, ad carmen ſurrexerunt; clariores ideo, quia in numero ſuo Pontificem habent: Divum, inquam, DAMASVM, ab elegantiâ ingenii, & brevitate D. Hieronymo laudatum. Paria Suidæ verba ſunt: Δάμασος, Ῥώμης ἐπίσκοπος, εἰς ἐποποιίαν εὐφυὴς ὢ, πολλὰ καὶ σύνθεμα ἡρωϊκῷ μέτρῳ ἐξέδωκε. Quantum verò roboris coacto in numeros ſermoni juſſit, quantúmque vinctæ ſtili deliciæ poſſint, admirandi & prorſus divini Verſus tui oſtendunt; ſic judicio omnium ſcripti, ut nihil jam Antiquitati debeamus. Faceſſant igitur vetera, imò vana illa nomina, & numina, tanquàm ad ingeniorum ſubſidium ficta: URBANVS nobis Apollo eſt: Pietas ejus Muſa eſt, datura ingeniis vires, quas adulta errore Hæreſis pertimeſcat. Ergò tuo nutu animos deinceps ſument

Academiæ; & ut ostendant sub quo militent capite, Linguas, Litteras, Elegantias Scientiis adjungent. Hæc jam non pugna, sed victoria erit; & quisquis eruditione doctrinam acuet, hostem hucusque ferocem confecturus est. Ita voveo, &, siquid in me sive ingenii, sive styli est, eritve, sub sanctissimis auspiciis tuis Sedi Apostolicæ devoveo. Antehac quidem in acie steti, & propugnare Auctoritatem Pontificiam, missis Stricturis, ausus sum: sed ea quia velitatio dumtaxat fuit, tua nunc sequi signa paratus sum, & majori conamine pro Ecclesiæ Capite

——— *rursus caput objectare periclis.*

Quid loqui pergo? facta, non dicta fortem decent: & frustrà promitto, quod debere me profiteor. Memor igitur quem alloquar, ad cultum redeo; & verecundo silentio vestigia tua adorans, propitium sacræ

εὐλο-

Nonnulli quoque, ut ſuaviſſimum uſurparent ſcribendi genus, ad carmen ſurrexerunt; clariores ideo, quia in numero ſuo Pontificem habent: Divum, inquam, DAMASVM, ab elegantiâ ingenii, & brevitate D. Hieronymo laudatum. Paria Suidæ verba ſunt: Δάμασος, Ῥώμης ἐπίσκοπος, εἰς ἐποποιίαν εὐφυὴς· ὃ πολλὰ καὶ σύνθημα ἡρωϊκῷ μέτρῳ ἐξέδωκε. Quantum verò roboris coacto in numeros ſermoni juſſit, quantumque vinctæ ſtili deliciæ poſſint, admirandi & prorſus divini Verſus tui oſtendunt; ſic judicio omnium ſcripti, ut nihil jam Antiquitati debeamus. Faceſſant igitur vetera, imò vana illa nomina, & numina, tanquàm ad ingeniorum ſubſidium ficta: URBANVS nobis Apollo eſt: Pietas ejus Muſa eſt, datura ingeniis vires, quas adulta errore Hæreſis pertimeſcat. Ergò tuo nutu animos deinceps ſument

Academiæ;

Academiæ; & ut oſtendant ſub quo militent capite, Linguas, Litteras, Elegantias Scientiis adjungent. Hæc jam non pugna, ſed victoria erit; & quiſquis eruditione doctrinam acuet, hoſtem hucuſque ferocem confecturus eſt. Ita voveo, &, ſiquid in me ſive ingenii, ſive ſtyli eſt, eritve, ſub ſanctiſſimis auſpiciis tuis Sedi Apoſtolicæ devoveo. Antehac quidem in acie ſteti, & propugnare Auctoritatem Pontificiam, miſſis Stricturis, auſus ſum: ſed ea quia velitatio dumtaxat fuit, tua nunc ſequi ſigna paratus ſum, & majori conamine pro Eccleſiæ Capite

——— *rurſus caput objectare periclis.*

Quid loqui pergo? facta, non dicta fortem decent: & fruſtrà promitto, quod debere me profiteor. Memor igitur quem alloquar, ad cultum redeo; & verecundo ſilentio veſtigia tua adorans, propitium ſacræ

εὐλο-

εὐλογίας affectum imploro. Quid denique? benigni imploro patrocinii favorem, quo Litterarum studia in Religionis bonum propagem. Deus Æternus, qui Ecclesiam tibi suam regendam in terris tradidit, addat annos, ut longùm, & sic feliciter regas! Lovanii, in Arce, VIII. Kal. Septemb. ∞.IↃC. XXIII.

EPISTOLA XXXVIII.

Romam.

EIDEM.

LÆtissimum SANCTITATIS tuę nomen gaudio & pudore pectus meum collisit; ut scriberem, ut silerem. Non videbatur satis exprimi gaudium, nisi epistolæ traderetur; rursus transiliebam pudoris fines, si tam familiari cultu Orbis Antistitem adirem. Sed litem hanc diremit Archiepiscopus Patra-

Patranus SANCTITATIS tuæ hîc Nuncius, Præſul optimus, & optimè de me ſanè meritus. Repreſſit pudorem meum; & è ſilentio ſurrexi: favit gaudio; & ſcribere auſus ſum; non meâ tamen, ſed typographi manu. Prælo opus erat, ut aliquo ſaltem decôre epiſtola veſtiretur: felix ideo, quia ad ſacras manus tuas veniet. Felix ipſe, quia indicare gaudium potui; pudore faſſus, omnem ingenii ſive cultum, ſive conatum faſtigio dignitatis tuæ vinci. Hanc adoro, & ſupplici pietatis geſtu pronus veneror.

EPISTOLA XXXIX.

Patavium.

LAVRENTIO PIGNORIO, *V. C.*

POſt magnum ſatis intervallum litteras ad te mitto, & amorem oſtendo nullo hactenus ſilentio

intepuisse. Nunc aliqua etiam scribendi occasio est; ut hunc ex Auditoribus meis Juvenem, imò ex Amicis, humanitati tuæ commendem. Sanè cùm noveris, è tuis eum esse amicis ipsemet voles. Belga est, si quid nationi nostræ tribuis; & ROMANI nomen habet, ut hinc de indole judices. ROMANI, inquam, nomen; non ab Urbe, sed à Patre, qui Romanum potuit Orbem ingenii & doctrinæ famâ implere. Nosti ADRIANVM illum ROMANVM, inter Mathematicos ævi sui celebrem, & nuper extinctum: illius hic filius est, verè filius; quia patrem refert. Medicinæ & Mathesi operam apud nos sedulam dare cœpit: quæ studia, quia Patavii potissimùm florent, hic prosequi statuit, & ingenium exercere. Rogo igitur, ut insinuare eum & commendare Doctissimis inibi Clarissimisque Viris & Professori-

bus velis, ad quorum ſic quidem amicitiam, te ductore, viam ipſe ſternam. Vale, & doctrinæ tuæ famâ fruere; me ama, & hunc meum. Lovanii, in Arce, IV. Non. Octob. ∞. IↃC. XXIII.

EPISTOLA XL.

Bruxellam.

ALPHONSO CUEVIO,

S. R. Eccleſiæ Cardinali.

EDenſiſſimâ morbi nube caput erigo, Illuſtriſſime & Reverendiſſime Domine, & caligantes adhuc oculos in tuâ audeo Purpurâ recreare. Hei mihi, quàm gravis nunc etiam languor ſit, niſi hoc ſolatio fruar! ac nuper quidem totum me humaniſſimus ille complexus tuus exhilaravit, cùm ad Sacra profecturo Comitia triſtiſſimum vale dicerem, meque devoverem. Meo ſi morbo redimi iter

prolixum potuit, libenter ægroto. Liceat nunc igitur è lectulo pauca dictare verba, & mittere; quæ me ipsum velut transferant, ac sistant tibi; languidum quidem, sic tamen tuum. Ecce tanquàm valeam, adsum; tanquàm adsim, loquor; & beneficium petiturus, Reip. negotium privatim ago. Ambagibus verò quid opus? Miles in hanc Urbem superiori mense immissus est; in urbem togatam, & quæ obsequio, fide, constantiâ hactenus meruerat, ut id mali ignoraret. Sed immissus est, & vernaculam Palladis quietem insolens Martis facies terruit. Novum erat, Juventutis contubernia castrensi hospite impleri: novum, in publico armatos conspici; ubi, ne arma essent, severitas legum hactenus adnisa est. Hic obtinet vetus illud magni Oratoris:

Cedant arma togæ, concedat laurea linguæ.

Ut

Ut rem dicam, commota Urbs fuit, commota Academia, & tanquàm tristi dies caligine obductus esset, nemo fuit qui non dolori vultum atque vocem submitteret. Me quoque hæc mali scena involvit. Nam pars Urbis & Academiæ sum, munere & lare civis. Sanè ut hic strepitus est, & hæc perturbatio, ne decumbenti quidem ægrotare tranquillè licet. Sed quantò melius, deprecari quàm queri? Malum si tolli potest, minus malum est: & major serenitas, quæ tempestatem sequitur. Tuæ prudentiæ atque benignitatis erit, ut quæ miseria atque mœstitia nunc est, beneficium fiat. Etenim quia videt populus, quid pati possit, meliori licet fortunâ dignus, non pati, in cumulum felicitatis computabit. Neque de unâ hìc Urbe agitur: Lovanium Belgium est, & in Academiæ septis Provinciarum omnium, ut sic

ſic dicam, colonia educatur. Alius hîc filium, vel nepotem, alius fratrem, vel propinquum alit. Tanquàm Belgæ hic omnes Cives ſint, laris velut pignus habent; cumque ſuis ſinguli finibus populi penatibuſque diſtinguantur, hæc omnium mœnia ſunt, & una velut domus. Hanc concute, & ruinam quotquot ſunt Provinciæ timebunt. Hanc firma & recrea, ſecuritatem publicam ſtabilies. Sic quidem non uni Urbi, ſed omnibus præſidium impoſitum eſt; &, præter reliqua onera, ſuſtinent omnes, quicquid una patitur. Hoc erat profectò, cor premere, ut corpus univerſum dolor occuparet. Quod oppidum omnes, ego oppidorum velut Sacrarium appello: hîc Litteræ, hîc Doctrina, hîc Religio aſſeritur, conſortio & contagione armorum non violanda. Imò quietis & tranquillitatis meditullium

vocoi;

voco ; à quo ſtrepitus ille militaris merito arceatur. Sed quæ conditio, Civium optimorum ? quæ fortunæ ? olim, ut noſti, luculentæ, nunc exiguæ aut modicæ, & niſi aliunde fluant, areſcentes : exiguæ, & ſolvendis tributis auxiliiſque belli impares, ſi, quod jam futurum eſt, imminuantur. Quomodò rivi fluent, ſacram ſi fontis originem impedimus ? Præſens hæc anni maturitas imaginem ab ipsâ naturâ proponit. Tot ecce arbores, tot vites fœtæ ſunt, hornumque fructum reddunt, quia ſuccum à nutrice ſuâ terrâ hauſerunt. Sic cælum benignum eſt, indulget imbres : ſic aſtra propitia, tepentem auram adſpirant. Non poteſt profectò ſine his ſubſidiis familiam ſuam, ut ſic dicam, magna mater alere. Cogita, juventutem, velut ſcaturiginem eſſe: hinc ferè opes Urbis derivari ; quæ ſuo pro modulo

dulo divortia ſubeunt, & in publicas ſe neceſſitates duci patiuntur. Imò cogita, Civium alimenta, ſtudia eſſe; quæ non poſſunt niſi à frequenti juventute venire. At verò ſiſte hanc ſcaturiginem, frange hæc alimenta; quid ab Urbe & Civibus exigas? Crede, crede, jam rariorem juventutem eſſe, ex quo hîc miles conſpici cœpit: ſterilia ſtudia, poſtquàm arma introducta ſunt. Et quid mirum? quemadmodum autumnante cælo, rareſcunt comæ arborum,

Et fœtos ramos denudat flamma nepaï:
ita inimico Martis aſpectu perſtricti bonarum alumni artium, ſedibus ſuis depelluntur. Unde ſi hoc malum duret, quid niſi ſolitudinem exſpectamus? Nova hæc nunc & anniverſaria Scholæ auſpicia, quæ magno ſolent concurſu fervere, algent. Illæ ipſæ Kalendæ Octobres, ille Academiæ Natalis,

proh

proh dolor! nescio quid emortale spiret. Quæ caussa?

——— *Venit ad cœnacula miles.*

Nimirum suis Parentes filiis timent, & funesto aliquando exemplo edocti, domi eos otio malunt, quàm foris periculo tradere. An frustra malunt? jam rixæ quoque, & pugnæ furunt, sanguisque fusus est; quasi in certamen venirent Martis & Minervæ alumni. Non potest profectò inter milites Juventus armis exui: quæ spectat, usurpare audet; sive ut propulset injuriam, nasci facilem; sive etiam ut inferat, cùm pulchrum videtur, animi viriumque terrore prævalere. Hinc certè toto ferè hoc belli tempore, stipatis passim milite Urbibus, rarum præsidii pondus Lovanium toleravit. Ubique bellum, hic quasi pax fuit: Musis militiæ exemplum subductum est. Sat citò à togâ ad sagum juventus transit,

cùm sibi relicta est, & pulchrum putat non occupari: nimis autem, si inter arma Litteris cogitur operam dare. Quid agit miles, præsidio otiosus? per urbem ambulat, forum terit, diem inertem ducit. Nihil facilius, quàm ignaviam imitari: hæc cùm placere cœpit, miles fit Juvenis, quem Reipublicæ vel Ecclesiæ irrito sumptu Parentes destinârant. Intellexit hæc omnia prudens PHILIPPI II. Regis benignitas, qui peculiari Decreto ab Urbe Lovaniensi, Urbe sibi carâ, remotum esse præsidium primâ belli tempestate voluit. Dixerim, circumscriptum esse tempus, beneficium liberum: id enim cùm necessarium esset, ultra tempus duravit, & quodammodò continuum fuit. Quid ALBERTVS, Optimus ille Principum, & maximè circumspectus? ab exemplo PHILIPPI non recessit: cùm bellum

lum gereret, Grudiorum Civitatem pace complexus eſt: cùm pacem coleret, maximè tranquilla eſſe Muſarum mœnia voluit. Tua nunc Purpura, Sacratiſſime Princeps, an miſeriorem Minervæ conditionem faciet? Ne hoc doctrina tua ſinat, Orbi cognita, nobis potiſſimùm celebranda. Redde PHILIPPVM nobis tuo favore; redde ALBERTVM nobis; & utriuſque ad te gloriam voca. Quid denique? redde beneficium, ut tuum facias: redde beneficium, quo & Urbem Academiæ, & Academiam Urbi reddas. Hîc VIVO, hîc doceo: ut pius ſim, publicam cauſſam non debeo à privatâ ſeparare. Sentio, ſuſtineo, patior, quidquid Urbi & Academiæ huic ægrè eſt: & quod utrique incumbit, malum, mea quoque ſtudia gravat. Ergò ſi admittis preces meas (& admittes ſcio) transfer hoc nunc militare onus,

onus, & in alia hiberna migrare jube: transfer, ne geminam hac hieme hiemem, & noctem habeamus; à cælo & milite, tanquàm à naturâ & sorte mulctemur. Annue, annue: nullum suavius beneficium erit, nullum gloriosiùs coletur. Aliquo si tibi jam loco Puteanus est, ostende, quæso, in caussâ publicâ privatum officium Purpuræ tuæ non displicuisse. Ego sanè, qui omnia publicâ caussâ facio, hinc me felicem, vel infelicem intelligam. Ad summam, quid Suada mea poterit, nisi hoc exorem? quid cultus meus poterit, nisi hoc impetrem? Sentiat Pallas nostra, quæ nihil armorum habet, te, positis nuper armis, Sacram Togam, & sic Purpuram in Belgio induisse. Plura non sinit languor. Kal. Octob. CIↃ. IↃC. XXIII.

EPI-

EPISTOLA XLI.

EIDEM.

MAnu oſtendo animum, & cum morbo prohibear, affectu tamen ſcribo. Tantum in me poteſt boni publici cura; manui vigorem, animo fiduciam ſubminiſtrat: tantum humanitas tua; hunc vigorem audeo, hanc fiduciam uſurpare. Sed quàm juſtè uſurpem, res loquitur, & Diſſertatio iſta mea utcumque indicabit. Si pondus ſuum rationes non obtinent, ad preces confugio; ſi infirmæ preces ſunt, in tuâ tamen humanitate ſpem auſim collocare. Quid etiam? Inſinuo, magnum eſſe, æternumque fore, quod cùm ego impetrabo, Belgæ omnes accipient; ſic quidem Urbem tibi noſtram & Academiam debituri. Imò inſinuo, facile eſſe, quod magnum & æternum dico, ſi te facilem

Littera-

Litterarum incolumitas sentiet. Quàm Litteras ames, hinc manifestum omnibus fiet. Quid etiam Puteano tribuas, tuus hic in Litteras amor ostendet. Vale, insolito onere, quasi morbo, Minervam nostram subleva, & valere ipse incipiam. Aveo, aveo benignum favorem tuum Academiis omnibus, & Orbi terrarum indicare. Lovanii, in Arce, III. Non. Octob. ∞. IↃC. XXIII.

EPISTOLA XLII.

Mediolanum.

JOANNI BAPTISTÆ SACCO,

V. C. Senatui à Secretis.

DE gravi morbo meo, & simul conjugis, nescio an scias. Toto jam mense & ampliùs decubuimus, horrores & ardores passi, & quæ infligere sæviens febris consuevit. Victa tandem est, abiit; sed languo-

languorem & maciem extremam reliquit. Mihi interim ne otiosa quidem ægritudo contigit. Interpellatus ut pro Urbe hâc & Academiâ apud ALPHONSVM Cardinalem intercederem; vim languori intuli, & è lectulo, quæ hîc vides, geminâ nocte perque inducias somni dictavi. Sic & vigiles mihi, & scriptores filios habui, quorum libenter nunc ministerio utor. Sed quoties ad te, mi SACCE, æstuantes cogitationes misi! quoties ante oculos versari mihi visus es! vindicam? febris furor fuit: & cùm in imagines cubiculi versus effunderem; tuam quoque hoc Disticho complexus sum:

Pictas tolle nives, digna hæc est floribus ætas:
In SACCI senio nil video senii.

An non verè? Floret adhuc vultus ille tuus sub canitie suâ, & mens maturum melioris ætatis vigorem ser-

ſervat. Diu floreat! diu ſervet! Lovanii, in Arce, Nonis Octobribus, CIↃ. IↃC. XXIII.

EPISTOLA XLIII.

Bruxellam.

PETRO ROSÆ,

Equiti, Sanctioris Conſilii Præſidi.

GEmina hæc jam humanitas tua eſt: in peregrinos, & in me. Illos complectar igitur, non tantùm quia ſoleo, ſed quia tu commendas; ut quantum ratione officii illis debeo, auctoritati tuæ perſolvam. Nunc me dejectum adhuc morbus tenet, ille longus, pertinax, & quodammodò ad extrema trahens. An morbus tamen? languor eſt, & alio jam nomine ſæviens perſeverat. Parthos imitari videtur: fugit, & ſic tela ſua torquet. Vivo igitur tanquàm non vivam, nunc in lectulo decumbens, nunc apud

apud focum considens; sed quasi decumbam. Nuper hæc ærumna cœpit, & adhuc principia sunt. Sed ab Autumno quid exigam? Bruma novum cùm reducet Solem, aliquid purioris auræ largietur. Deus faciet; cui me committo, & quem rogo, ut te valentem in longos annos servet. An addo? Etiam Palladis hîc bella sunt, & inter se, Artes, quieti destinatæ, lite collidi cœperunt. An pars Philosophiæ Eloquentia sit, & ad solitam Academiæ prærogativam admittenda, disceptatur. Contendit Rhetor, hoc etiam nomine mihi carus, ut apud judices semel constitutos caussa agatur, gnaros, quanti momenti sit ad cultum elegantiamque sermonis juventutem vocari. Alii se opponunt: & quo fine? ut sine Rosis Spinæ sint, omnisque in Scholis doctrina inhorrescat: tu ostendes, carum tibi nomen tuum

esse, quod ingenio repræsentas; esse Litteras, quæ Sapientiæ aculeo instructæ sunt; esse Sapientiam, quæ prisci nitore sæculi allubescit. Sic te, illas, hanc veneror, & me nomine ingenioque tuum scribo. Lovanii, in Arce, Post. Non. Novemb. CIↃ. IↃC. XXIII.

EPISTOLA XLIV.

Mechliniam.

IOANNI BEMBDENO

Suo, Medico Regio.

BOnæ jam valetudini propior sum, mi BEMBDENE, multa & acerba hactenus passus. Sed in morbo mortis memor, Epitaphium mihi scripsi. Ultimus ille dies, quamvis dilatus, aliquando tamen aderit, & fatali orbe ad primum reducetur. Fortassis etiam quod nunc potui, tunc non potero. Pauci versiculi sunt, & quodam-

dammodo Lipsianis opponuntur. Hos nosti: meos nunc vide, & quomodo multa pars nostri Libitinam vitet. Quemadmodum verò Epitaphium scripsi; ita adhuc nescio, an curaturus sim, ut fiat. Scripsi ægrotus, curabo sanus: tum quoque animadversurus, an rectè scripserim. Si curabo tamen, hoc à me beneficii consequar, ne quid ab aliis exspectem. Legent me vixisse posteri; & sic vivam quamdiu legar. Cum libris verò meis durabit sepulchrum, aut certè in libris: hi autem, quoniam nostris hominibus non penitus displicuerunt, aliquid fortassis etiam apud posteros pretii invenient. Tuum me judicium, mi BEMBDENE, animosum reddit: & sic quamdiu à te amabor, suave mihi erit vivere: mori autem malim, quàm amore tuo destitui. Vale, vive, imò scribe, ut valere te sciam. Lovanii, in Ar-

ce, IX. Kal. Decemb. ∞. IↃC. XXIII.

EPISTOLA XLV.

Bruxellam.

THEODORO VANLONIO,

Amico Intimo,

ingenio & arte pingendi Celeberrimo.

NOmen mihi tuum merum, mi VANLONI (pænè dixeram mi VENLONI) lumen: ingenium nunquam ſatis laudem. In uno potiſſimùm oſtendiſti Colle, & templo, etiam animorum eſſe picturam. Hîc ſpirant imagines tuæ, quæ nullibi non viuunt; & quia pulcherrimæ, oculos intuentium trahunt. Sic amaris ipſe arte, imò ingenio, præſtantiſſimus, & ubicumque agis, gratus es; expetitus, ubi non agis. Sed obſecro, de vitæ ratione, & domicilio quid tandem? Statue, ut lætus ſis; & anxiis integerrimum

gerrimum pectus tuum curis exonera. Felicitas hominis in eo posita est, ut suus, & αὐτεξούσιος sit. Tu esse potes, qui à te habes, quæ ad felicitatem faciunt. Quid speres, aut timeas? Honestæ subsidia vitæ suppetunt: honestate autem ipsam & fortunam & famam metiris. Solus es, à tuo ingenio, cùm voles, & à tua manu thesauri fluent. Hoc semel cogita, nihil deesse tibi, nihil etiam obesse, sive inter notos, sive inter ignotos verseris. Cogita etiam, inter homines hominem esse te, quamvis excellas; & quæ humana sunt, omnibus incumbere. Cogita, inquam, & me, qui hæc, vero impulsus amore, scribo, ama. Scis me tuum esse, sed & te meum scio. Hic me nexus fortassis liberiorem facit, quia solicitum habet. Frui autem te velim, tecum esse, colloqui, philosophari. Res sive privatas, sive Patriæ spectem, nemi-

neminem habeo, cui æquè animi mei arcana credam. Vera amicitia quàm rara est! sed nostra vera est, quam res nullæ umquam humanæ solvent. Valetudo mea minùs jam infesta, apta rursus studiis: quæ cùm tracto, equidem valere mihi vel in ipso morbo videor. Lego tamen magis, quàm scribo: sed quæ scripsi, ad editionem protraho, novo etiam Symbolo illustrandam. Aliquid etiam ut typis ornamenti accederet, de Lucernâ cogitavi, quæ libro insisteret; lumen à Dicto esset, ILLUSTRAT FAMA LABORES. Ignosce audaciæ meæ: tuam hìc operam, sed amicam interpello. Rogo igitur, ut generosam aliquam suppeditare imaginem velis, & solis adumbratam lineis, quam lignum à manu scalpentis mox recipiat. Hoc enim malo, quàm æs, magisque typographo serviet, Pegasus ille, elegantes

ganter aliquando à te expreſſus, quamvis robuſtus & alatus, laſſari potuit, & apud Muſas ſuas quieſcere. Filium meum JVSTVM ut libenter, ſed ex intervallo videas, rogo,& bonis conſiliis dirigas. Ætatis hoc nimirum pretium eſt:habere, quem audias, ſequaris, verearis. Vale, Amicorum Optime & Intime, meque amare perge. Lovanii, in Arce, Prid. Kal. Decemb. ∞. IↃC. XXIII.

EPISTOLA XLVI.

Percam.

FREDERICO MARSELARIO,

V. N. & Amico.

IN eodem adhuc ſtatu ſum: tui tamen memor. Cæterùm, ut agi omnia video, toto ad conſtantiam animo opus eſt. Paucis omnino ſtudia hæc bona curæ ſunt: plures æmuli, dubii amici. Ut omnium

vita, ſic & mea; morbis, curis, imò & calumniis obnoxia. Ne quid deeſſet mali, aliena quoque delicta ſuſtinui. Repete animo transmarinum illud negotium, & innocentiam meam improbiſſimâ in diſcrimen ſuſpicione adductam. Interim bonus auctor ſubduxerat ſeſe. Quomodo? ut noceret amico, cui vel maximè obſtrictus erat. Hinc ſollicitus ille metus, tectæ curæ, in cunctis trepidatio. Quid plura? ut armis tutus eſſet, militatum in Bohemiam abiit, Regulo ſcilicet diadema detracturus, qui Regi impoſuerat. Sed de his ſatis: nunc cum morbo mihi negotium eſt; quem ſi vicero, de rebus meis conſilium apud te capiam. Vale. Lovanii, in Arce, VII. Eidus Novemb. ∞. IↃC. XXIII.

EPISTOLA XLVII.

Bruxellam.

JVSTO CÆCILIO PVTEANO,

Filio meo Primogenito.

SIc decet, mi Fili, copiosè ſcribere : ſed genium ubique aureæ Antiquitatis ſequi. De favore Illuſtriſſimi Antiſtitis, jam à BONGRATIO verè bono & Gratiarum Gratiâ intellexeram : tu ſilentium ſerva, ut magis affectum impetres. *Χρῆσθαι δεῖ ταῖς τῶν δυνατῶν φιλίαις, οὐ καταχρῆσθαι.* Sed de Scypho οὐδέν? Has Celeberrimo Viro THEODORO VANLONIO, Amicorum meorum intimo, litteras dabis : quem cùm magnum dico, non adhuc ſatis laudo : cùm bonum, omnes aliorum vi[illegible] complecti videor. Dico d[illegible]ut tu ſcias, quem adire, audire, ſequi potiſſimùm debeas. Formulas Græcanicas acce-

pi: placent; vel ideò, quia à Morello. Bibliopola tibi interpellandus, ut is Lutetiâ terna aut quaterna exemplaria curet. Epitaphium ſuis mihi Dormalius typis dabit: ubi abſolverit, exemplaria mittam. Sed mutavi verſus duos, imò in unum contraxi; ut numerus meus Lipſiano par eſſet. Tu Catonem tuum cole, egregium Virtutis nomen & exemplar: vin' ampliùs? Virtutem ipſam. Ego jam incipio ἄμεινον πράττειν: σὺ ἔρρωσο. Lovanii, in Arce, Prid. Kal. Decemb. ∞.IↃC.XXIII.

EPISTOLA XLVIII.

Mechliniam.

JOANNI BEMBDENO,

V. C. Medico Regio,

penitus ſuo.

DElictum, quod in te accuſaſti mi BEMBDENE, infelicitati meæ

meæ imputa. Hæc jam è lectulo, pressusque doloribus, FAVSTI Filii mei manu scribo. Adeóne ergò difficile est, post morbum non ægrotare? Ut me mihi vindicem, tuo tandem auxilio opus erit. Sed bone Deus, quæ illa tua tam admiranda super Epitaphio meo epistola est! Nihil umquam libentiùs legi; nihil, quod ad Sapientiam propiùs accederet. Uxor mea à puerperio nunc tandem salva est: uterum, & simul morbum deposuit. Aliquid igitur solatii capio, licet ægrotem. Tu Vale, & me si valere voles, quamprimùm vise. Lovanii, in Arce, XVII. Kal. Januarii, ∞. IↃC. XXIII.

EPI-

EPISTOLA XLIX.

Antverpiam.

FRANCISCO SVVERTIO, *V. C.*

SEpulchra & Epitaphia tua accepi, mi SWERTI, omnia pulchra. Sed te quo ingenio esse dicam? Potuisti in morte lusum, in funere risum invenire. Aliis igitur lepidus & facetus, mihi serius & sapiens videris, & jam Democrito suavior. Ridere quod omnes peccant, facile est: quod omnes timent, difficile. Atque hoc inter vivos mortuosque discrimen est: peccant vivi, ut mortem exhorrescant: deliciantur mortui, ut vitæ omnibus cupiditas minuatur. Non potuit verò aliud æquè tempestivum, hoc tempore munus ad me mitti. Ecce cum morbo mihi negotium est: cum morbo gravi, diuturno, & qui ad sepulchrum

possit

possit ducere. Qui lego hæc tua, an fortassis mox ipse legar? Omnino, licet diutiùs vitam protraham. Hæc in sæculum licet extensa, tamen brevis est, & directa ad mortem via. Imus igitur; quieturi, cùm inter plures erimus, & lapide, non linguâ loquemur. Vale, diu vive, ut vivere tuâ industriâ mortui pergant. Sed heus, Additiuncula à Grutero me pupugit. Amo Virum, suspicio, colo: quippe Litterarum jam unicum propè columen, bene de sæculo, bene de me quoque meritum. Hoc indica, & me ultrò scripturum, ubi se morbi vis remiserit. Salveat nunc igitur Vir inexhaustæ industriæ, & post nuperam tempestatem constans lætusque sit, & magno sapientiæ decreto morem gerens, cogitet se nihil amisisse. Iterum vale. Lovanii, in Arce, VI. Novemb. CIↃ. IↃC. XXIII.

EPI-

EPISTOLA L.

Romam.

JOANNI BAPTISTÆ LAVRO,

V. C. Pontifici Opt. Max. ab intimis cubiculis.

AMoris & languoris in me pugnam vide, mi LAVRE. Suadet ille ut ſcribam, hic ut ſileam; quantumque deſiderium trahit, retardat neceſſitas. Quid dicam? niſi à corpore animum diſſidere. Corpus nonniſi languor eſt; animus, nonniſi amor. Scribo tamen, ut morem Amori geram; ſed breviter, ut languori. Satíſne excuſatus hoc modo Laconiſmus ſit? ſatis, ſi in exemplum tibi non veniat. Meâ brevitate tuam audeo copiam, imò benevolentiam elicere; & tanquàm morbo Spartanus ſim, inſinuare magis, quod peto beneficium, quàm exprimere; ex-

ſpectare,

ſpectare, quàm petere. Quid igitur? Rebus meis ſtudiiſque fulcrum quæro: Sacrum quæro, quod firmiſſimum eſt; & quod Unus ille ſuppeditare poteſt, qui Maximus eſt; & volet, quia Optimus Doctiſſimuſque. Occaſionem vides, hanc amplectere, & quàm res & ſtudia mea ames, ipſe oſtende: imò quàm filium meum, JVSTVM CÆCILIVM, eò jam provectum, ut nomen aliquod parare ſtilo poſſit; togâ dignum, quæ non infimum ab eruditione ornamentum capit. Illius fortunam, meam puta: tibi debebo filium, ſi tuo fortunatum auxilio aſpiciam. Quid attinet plura? Vides amorem meum, vides languorem: ſed ceſſit amori languor, ut & brevitas vinceretur. Facient lætæ à LAVRO Litteræ, ut & languor deſinat. Vale. Lovanii, in Arce, VIII. Kal. Decemb. CIↃ.IↃC.XXIII.

EPI-

EPISTOLA LI.

ALPHONSO CUEVIO,

S. R. Ecclesiæ Cardinali.

QVod mireris, adhuc ægroto: quod non mireris, euntem ad te Medicum, ſequor. Jo. BEMBDENVS eſt, conſummatæ artis & Doctrinæ vir, Homericâ, ſed verâ laude,

—— ἀνὴρ πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων.

Quantâ induſtriâ, vigilantiâ, peritiâ, aliquot jam vitæ annos militiæ, morbis tabidæ impenderit, militum tot millium ſalus confitetur. Ut alios ſervaret, ſeipſum ubique neglexit. Sed quanti hoc beneficium ſit, ægroti magis, quàm ſani expendunt. Ego nunc tanquàm miles ſim, & ſalutem exſpectem, pro Medico, & Amico loquor. Augmentum ille ſtipendii nuper petiit: hoc nunc audeo negotium

gotium Purpuræ tuæ commendare. Durum eſt, virum, qui arte & merito collegas vincit, conditione & præmio minorem eſſe. Quod ſupereſt, faciet Benignitas tua, ut intelligant omnes, etiam in rerum difficultate ſupereſſe favorem, qui virtuti perſolvatur. De me, rebuſque meis, quid ſcribam? loqui malim, & excuſſo tandem languore, explicare coràm, quem æternitati tuæ cultum debeam. Vale, vive. Me, & in me BEMBDENUM meum ama. Lovanii, in Arce, XVII. Kal. Januarii, ∞. IↃC. XXIII.

EPISTOLA LII.

Bruxellam.

JOANNI SLINGELANTIO

Suo.

AFfectum ne ſcriptionis modulo metiaris, rogo. Nuper ſuaviſſimas accepi litteras tuas, & reſpon-

dere distuli: nuperrimè alteras cum Dissertatiunculâ illâ Batavicâ, & adhuc distuli. Vides humanitate tuâ opus esse, ut candorem tibi meum probem. Aliam enim excusationem adferre nolo: apud te verò peccem, si adferam. De Bibliotheca consilium porrò capiam: non enim permittunt fortunæ meæ, hunc mihi thesaurum otiosum esse. epigrammata ista vide, & quia in morbo effusa, excusa. Perire ea FAVSTVS meus, tanquàm bona, noluit: mala non erunt, si à te legentur. Vale, & me ama. Siquid novi, fac sciam. Lovanii, in Arce, XIII. Kal. Febr. CIↃ.IↃC.XXIV.

EPISTOLA LIII.

Bruxellam.

JO. IACOBO CHIFFLETIO, *V.C.*

IVdicium meum de CRISI hac HISTORICA depromturus, redire

dire ad Elogium cogor. Etenim nisi laudem quod ſcripſiſti, malè cenſorem agam; niſi doctrinæ quoddam numen ingenium tuum dixero, malè laudem. Scripſiſti LINTEA, ſed Sacra, & SEPVLCHRALIA LINTEA, manifeſta CHRISTI SERVATORIS LINTEA, quia ſcripſiſti. Feliciùs (& hæc mea ſententia eſt) nobiliſſimi dignitas argumenti abſolvi non poterat; in quo & pietati, & eruditioni ſatisfactum puto. Hoc profectò fuit, non de Urbe tantùm tuâ, ſed de univerſo Orbe Chriſtiano benè mereri: Hoc fuit, Urbem iterum tuam Orbi repræſentare. Dediſti mortalibus oculos, ut, niſi obſtinata prorſus mentis cæcitas obſtet, videre omnes & in clarâ luce queant, quàm pretioſo æternitatis pignore Sequanorum Metropolis beata ſit, & quàm indubitato, ut ſic appellem, Palladio glorietur. Debent ergò

jam tibi Sacrum SVDARIVM cives tui, ſic explicatum; debent Taurinenſes SINDONEM tibi, ſic oſtenſa n; debent CHRISTI IMAGINEM tibi Chriſtiani omnes, vero & ſanctiſſimo ejus Sanguine SINDONI, & SVDARIO impreſſam. Aliquid verò hìc miraculi eſſe, quid mirum? Deus involutus fuit, & in panno lineo circumducto reliquit formę lineamenta, quæ ſi in expanſo ſpectarentur, ſymmetriæ legem non excederent. Itaque vultum ſuum naturali magnitudine circumſcripſit naturæ Auctor, cùm haberi ab ipſâ naturâ non poſſet. Hæc pictura à Deo eſt: ſic pingitur, qui hominum cauſsâ, quicquid homo non ſuſtineret, paſſus eſt; ſic pingit, qui, ut tormenta ſua mortemq́ue oſtenderet, cruorem in colorem vertit, & in ſepulchro adumbratam ſimul aromate inveniri voluit imaginem, ab omni poſteritate

ritate adorandam. Imaginis imago, hæc tua CRISIS est, Doctissime CHIFFLETI, ex umbrâ Antiquitatis eruta, Veritatis luce circumfusa, & sacrum deinceps pretiosissimis Reliquiis cultum vindicabit. Prodeat liber: omnis cum publico & Religionis damno mora est. Legant hanc CRISIN, qui in rebus sacris profanisque crisin usurpant; & quæ hactenus ignorárunt LINTEA SEPULCHRALIA, intelligent; quæ minùs coluerunt, venerari incipient, tuum sic quidem in pretio ac deliciis nomen, pietatis eruditionisque caussâ, habituri. Vale, & hoc sive Judicium, sive Elogium ama; me ama, qui censere pulcherrimum scriptum tuum non potui, nisi laudarem. Lovanii, in Arce, Prid. Eid. Febr. CIↃ.IↃC. XXIV.

EPISTOLA LIV.

Betasios.

GODEFRIDO VVENDELINO,

V. C. Magno Matheseos ornamento.

TAndem aliquando depulisse morbum videor, nisi quòd languidus adhuc, & quibusdam velut reliquiis septus. Sive corporis, sive anni & auræ vitio, desidere nunc etiam domi cogor, & quod molestissimum est, otio torpere. Obstare valetudini studia, nimis notum est. Sed mihi tamen carere libris, alter velut morbus est. Unde convalescere non possum, nisi ægrotem: nec corpori consulere, nisi ingenium negligam. Mi WENDELINE, quid est homo? in pusillum natus; longævus, si miseriam spectes. Annum jam ago quinquagesimum, & heri mihi natus videor: quatuor jam menses

par-

partim ægroto, partim langueo, & quatuor exantlasse sæcula videor. Quis tandem vitæ brevis, longæ miseriæ finis? mori. Atque ego, ut seriò me ad extrema componerem, Epitaphium mihi scripsi; quod cujusmodi sit, mox videbis. Tantíne erat? Ut amœnitate saltem aliquâ lecti molestiam fallerem, varia hactenus Epigrammata effudi, quæ FAUSTUS meus excepit, & in FASCICULUM collegit: si nec hoc satis, typis madavit. Tanquàm & Epitaphium Epigramma esset, cæteris additum est. Sic vivo, & vixisse videor; imò ægroto, ut vitam possim contemnere. Omnis nunc cogitatio mea est, intimumque desiderium, Te in hac arce complecti. Excurre, si potes: imò ut excurras rogo. Hoc solatio quicquid patior & passus sum, vincam. Sunt etiam quæ coràm committere candidissimo pectori tuo cupiam.
 Statim

Statim verò aliquid expecto responsi, ut de statu vicissim tuo, & quando venturus sis, intelligam. In reditu FAUSTUM meum comitem habebis, ut is uno aut altero mense apud te sit, & Matheseos amore imbuatur. Hanc ego moram quovis pretio æstimabo. Vale, veni, & me ama. Lovanii, in Arce, Post. Non. Januar. ꝏ.IↃC.XXIV.

EPISTOLA LV.

Bruxellam.

FRANCISCO PAZIO,

Archiatro Regio.

EPistolam ego tuam nuper pro thesauro habui, semperque habiturus sum. Ea enim continet, quæ & suavissimè me recreant, de filio meo scripta; & eruditissimè monent, de Epitaphio observata. Filium talem esse, facilè jam credent alii: peccare enim judicii tui mitis-

mitissimum examen non potest: ego talem eum tuo exemplo & beneficio factum ubique profitebor. Epitaphium minus jam tritæ sententiæ feci, verborum etiam veste obiter mutatâ: Ut prorsus verò non dicta dicamus, præsertim ubi de morte agitur, difficile est. LIPSIUS etiam nihil novi attulit; sed totius Antiquitatis ore locutus est, cùm de se maximè vellet loqui. Verba ejus præcipua:

Humana cuncta fumus, umbra, vanitas,
Et scenæ imago, & verbo ut absolvam, Nihil.

Nónne sic Imperator Philosophus è Porticu clamat, ὅλον κενόν? Et Satyricus:

—— quantum est in rebus inane!

Peculiariter Lyricus noster:

Pulvis & umbra sumus.

Sed ante eum Sophocles apud Stobæum:

Ἄνθρωπός ἐστι πνεῦμα καὶ σκιὰ μόνον. Idem nos vocat εἴδωλα καὶ κούφην σκιάν. quemadmodum Ariſtophanes in Avibus, πλάσματα πηλοῦ. Ne & NIHIL illud deſideretur, à vetuſto pariter cothurno eſt:

> Ὦ θνητῶν ἀνδρῶν καὶ ταλαίπωρον γένος,
> Ὡς ΟΥΔΕΝ ἐσμέν!

Quid proſequor ? pauca iſta pulchram hanc quidem ſententiam, ſed communem eſſe oſtendunt; quæ etiam Græcè neſcio quid melius habeat. In Epitaphio igitur curam & moleſtiam hujus vitæ mortalis inſinuare volui : vitam eſſe, quam benè vivendo conſequi homo poteſt, ſi mortem vicerit. Ego, Virorum Optime, eam curam moleſtiamque ſatis experior: nec poſſum niſi in futuro felicitatem meam collocare. Deus aderit, quem rogo, ut te hîc etiam felicem diu ſervet, & in exemplum tandem veræ vitæ eſſe velit. Vale. Lo-

vanii, in Arce, Eidib. Jan. ∞.IↃC.
XXIV.

EPISTOLA LVI.
CLAVDIO BALANCONIO,
Archiepiscopo Cæsareæ.

INter Illuſtrium Virorum imagines, niſi & tuam habeam; tuam videar & Nobilitatem, & Virtutem, & Dignitatem ignorare. Exemplum hic mihi placet Pauli Jovii, qui, ut Hiſtorici impleret munus, Elogia & Vitas conſcripſit, Viros togâ Illuſtres & ſago. Sed mentem meam ampliùs aperiet PHILIPPVS CHIFFLETIVS meus, ille vel ideo affectu tuo dignus, quia in laudes potiſſimùm tuas ſtilum ſollicitare meum non deſinit. Ante omnia igitur heroïcum vultum tuum, coloribus expreſſum ambio; quem mox quidem Epigrammate, deinde Elogio, denique pleniori ſcri-

ſcriptione venerer. Cælum, ut ſic dicam, adorno; ſed in terris quæro aſtra, quæ cælo inſeram, homines, qui ad Heroüm naturam accedant. Ad hanc rem operâ & auxilio nunc mihi CHIFFLETII opus: quem benignitati tuæ commendo. Non poterit ille, noſter, & præſens eſſe, niſi favoris vinculo detineatur; niſi accipiat munus, quod à tuâ unius benevolentiâ dependet. Fac, Illuſtriſſime Antiſtes, tibi debeat, cui multi jam debent: ut tuam gloriam novus myſta in ſacro Principis Oratorio augeat. Hoc profectò erit, benè de virtute, & doctrinâ mereri: imò hoc erit, promovere ingenii conatus, qui æternitati ſolent conſecrari. Sic Vale, vive, anna, & perenna. Lovanii, in Arce, Prid. Non. Januarii, ∞.IↃC.XXIV.

EPI-

EPISTOLA LVII.

JVSTO CÆCILIO PVTEANO,

Filio meo Primogenito.

MAter rediit, & litteras ego tuas posteà accepi. Urge quæ urgenda sunt, & injice tempori manum. Matutinæ horæ studiis aptissimæ. Auroram certè nisi amas, Musæ tibi non ridebunt. Diem ordina, unumquodque suo & loco & articulo age, & cogita optimum patrimonium, ingenium esse; exiguum, nisi colueris. Quantum didiceris, tantus ipse eris. discere autem omnia poteris, primam si molestiam superabis. Comici dictum inculco:

Qui è nuce nucleum esse volt, frangit nucem.

Fac quæso, ne frustra hæc à me dicta aliquandò doleas. Doctissimum WENDELINVM nostrum exspecto quoti-

quotidie; qui si venerit, Bruxellam ipse excurram. Vale, Pietatem, Modestiam, Probitatem, & hinc Litteras cole. Lovanii, in Arce, IV. Non. Martii, ∞. IↃC. XXIV.

EPISTOLA LVIII.

Londinum.

LIBERTO TRENODICLÆO,

V. N. & Amico.

QVod olim in scenâ Menander dictavit, nimis verum est: Οὐκ ἔσθ' ὑγιείας κρεῖττον οὐδὲν ἐν βίῳ. Tam gravi & prolixo oppressus morbo jacui, ut inter vivos, an mortuos numerari debuerim, dubites. Nunc collegi denuò vires, imò animos; paratus, Jovii exemplo, Virorum Illustrium Elogia condere, quæ Imaginibus ipsis animentur. Hæc mihi in ipso morbo cogitatio nata est, ornamenta quædam laris mei contemplanti.

Cùm

Cùm grave eſſet otium, ad carmen ſurrexi: & tanquàm Amicis valedicerem, ſimul omnes relicturus, in imagines eorum luſi. Sed quid? ſerenum hunc mihi Phœbum non fuiſſe, pietas Filii mei FAUSTI oſtendit. Hoc ſatis: ægrotavi. Bonam valetudinem, σὺν θεῷ, Elogiis nunc impendam; inter quæ cùm tuum videbit poſteritas, dicar ipſe non omnes ſæculi mei virtutes ignoraſſe. Viciſſim verò ut aliquid affectui meo tribuas, rogo. In eo Regno es, quod florentiſſimum eſt: & apud eum Regem, qui inter paucos intellexit, quo potiſſimùm ingenii cultu ſceptra ornentur. Quid igitur? Imaginem ejus pictam habere velim; oſtenſurus in uno, quàm omnes ubique διοτρεφέας βασιλῆας æſtimem & colam. Ita vale. Lovanii in Acropoli, Prid. Eid. Maii, CIↃ.IↃC.XXIV.

EPI-

EPISTOLA LIX.

Augustam Carpentanorum.

IOANNI VVOVERIO, *V. A.*

VIrtutibus tuis Regia Benignitas quid tribuerit, ab Amicis hîc intellexi, & toto animo exilii. Sanè ut mereri potuisti honores, qui Te Dis proximum faciunt: ita intelligere Rex Optimus, deesse cælo suo sidus, nisi inter tot faces tuum quoque nomen luceret. Veni, veni, ut novâ hilaritate coràm imbuamur. Cujus doctrinam ac prudentiam propè divinam meritò suspeximus: nunc etiam splendorem venerabimur. Ego simul cùm humanissimum vultum tuum rursus videbo, à longi morbi caligine ad serenitatem veniam. Naufragium, ut sic dicam, evasi, sed adhuc nauseo: & plures postquàm menses decubui, mali reliquias cogor

gor circumferre. Ago igitur omnia tanquàm valeam, & valeo tanquàm ægrotem. Tu si vales, mei ego morbi oblivifcar. Lovanii, in Arce, III. Kal. Maii, ∞. IↃC. XXIV.

EPISTOLA LX.

Lugdunum Bat.

JOANNI MEVRSIO *V. C.*

AReopagum accepi, pulchrum sanè cultissimi ingenii tui opus, quo ita recreatus sum; ut meras tanquàm delicias has omnes Observationes æstimârim. Quantum Græcia, & imprimis Athenæ tibi debent! per te restituuntur, & esse pergunt, quæ fuerunt olim; deinceps tuæ, quæ perire ampliùs non poterunt. Sæviant flammæ, grassentur aquæ, Mars & simul Neptunus in Sapientiæ Deam insurgant; eruditio tua æterna est, & monumenta eruditione structa-

Antonio olim Triumviro, qui habitu & comitatu Liberum Patrem imitabatur, Athenienſes Palladem ſuam ad ſe venienti in matrimonium deſponderunt: Tua hæc conditio ſit, tua, mi MEURSI, Dea. Tibi mille inſuper talenta dotis nomine aſſignem, quæ ab Athenienſibus divinus ille ſponſus exegit. An feriò dicam? Vindicaſti tibi ingenii gloriam, dignus divitiis, quas nemo adhuc Eruditorum accepit. Ita ſalve, & me ama, qui à te amari, divitias meas puto. Lovanii, in Arce, Poſtridie Eid. Junii, ∞.IↃC.XXIV. Clariſſimæ doctrinæ Virum GERARDUM VOSSIUM ſalvere jubeo.

EPISTOLA LXI.

Augustam Carpentanorum.

ÆGIDIO RASYRIO.

OLIVAM tuam, & adjuncta carmina accepi, mi RASYRI: pulchram, pulchra: ita me Pallas, ita Apollo amet. Sed illam quidem in Arce hac Regiâ suspendi, & quemadmodum sacra est, ita conspicuam esse volui. Legent Heroëm illum Iberum Belgę, suo ipsius nomine, non perituro, coronatum: te legent, tali profectò coronâ dignum. Quia scripsisti OLIVAM, meruisti: quicquid laudas, ingenio tuo accedit. Ergò deinceps quisquis clarus, quisquis felix esse volet, ad OLIVAM veniet, ramum decerpet; tuo exemplo & famam magni OLIVARESII & fortunam veneraturus. Olim etiam Epimenides, qui Soloni in con-

dendis Legibus adjutor fuit, aliud non admisit ab Atheniensibus præmium, quàm è sacrâ OLEA frondem; cùm honores tamen largiter & opes offerrentur. Sapiens Palladem antehabuit, honores & opes in OLIVA invênit. Sed, ut ad te redeam, Epimenidem superas. Amplius est, scribere OLIVAM, quàm accipere. Et quia scribere tibi singulari mentis solertiâ contigit, satis clari, satisque felices alii deinceps erunt, si accipiant. Inter hos igitur & ego nomen meum profitebor, sed tuo dedicatum. Vale. Lovanii, in Arce, III. Eid. Quinctil. ∞. IↃC. XXIV.

EPISTOLA LXII.

Romam.

FRANCISCO BARBERINO

S.R. Ecclesiæ Cardinali.

QVAM benignus es, Eminentissime Princeps, tam rogo, ut familiariter gratiarum à me actionem admittas. Quod non accepimus Sacerdotium, & petivimus, fortuna avertit: quod non petivimus, & accepimus, ab humanitate tuâ pependit. Fortunæ igitur debeo, quæ infeliciores nos reddidit, ut majore digni affectu redderemur. Etenim à te amari majus est, quàm evehi. Sic tamen ut audeamus surgere, manum benignam porrigis; & tanquàm satis non sit, promittere auxilia filio meo, in litteris etiam nunc occupato, pignus, idque geminum confers. Tuus igitur jam ille est, tuo auspicio ho-

nesta vota promoturus : ego tuus
qui nullam putabo fortunam filii
nisi quæ spirante favoris tui aur
veniet. Ita vale , & me meosque
amare perge. Lovanii, in Arce. IV.
Eid. Quinctil. ∞. IↃC. XXIV.

EPISTOLA LXIII.

Augustam Carpentanorum.

MATTHÆO SANDERIO

Suo.

NIhil mihi æquè in votis, m
SANDERI, quàm ut tandem
& postliminio te complectar a
fruar. Viduam esse vitam, quæ sin
amico agitur, nemo ignorat : a
meam ne vitam quidem esse, qua
suavissimâ consuetudine tuâ caret
tot jam anni loquuntur. An potes
sine Sole dies esse? Noctem mino
ra & imbecilla igni sidera illustran
ut aliquid saltem diei adumbretur
Quia plures mihi Amici sunt, in
tellig

telligo quo adhuc lumine destituar, quo calore; imò quia plures, veri omnes esse non possunt. Sol unus est, SANDERIVS mihi solus est: inter multos unum hunc suspiro, ne solus sim. An & efficacius dicam? Interest rerum hîc nostrarum te adesse nobis: interest, integerrimâ manu tuâ rationes thesaurorum Regiorum administrari. Dignus majori etiam eras munere, aptus omnibus; sed hoc de quo agitur, tuam imprimis & operam, & peritiam, & diligentiam flagitabat. Quæ mora igitur? quæ bonis objici solet, & hoc unum jam effecit, ut clarior virtus tua redderetur. Obtinebit hæc verò, vel ideo, quia moram passa est: & ego, ut nihil votis meis desit, tandem ac postliminio te complectar & fruar. Vale. Lovanii, in Arce, III. Eid. Quinctil. ∞.IↃC.XXIV.

EPISTOLA LXIV.

Lugdunum Batavorum.

DANIELI HEINSIO,

Equiti, V. Incomparabili.

ALtera mihi jam sanitas epistola tua est, quæ omnia in se doctrinæ numina continet. Morbum igitur mortem, & quicquid uspiam mali est, contemno; quia quid sit valere, vivere, serenum esse, sapiens Suada tua docet. Nil morbus potest: animi tranquillitate totam valetudinem circumscribimus, victores corporis, quoties cum doloribus luctandum est. Nil etiam mors potest: facilius enim, cùm vita hæc vieta deserenda est, à nobis, quàm à Deo & origine abimus. Denique nil omnis Fortuna potest: quam semel, ut liberi & læti essemus, victurâ semper mente calcavimus. Quid

dicam? viget, vivit, imò fortunatus est, qui intelligit se hominem esse, & per mala humana, eaque varia ad unum & duraturum bonum tendit. Auget felicitatem, etiam duriora perpessum esse: quo sive spectaculo, sive exemplo nihil pulchrius est. Video igitur plus in Amicis ab afflictâ valetudine meâ doloris, quàm in me mali fuisse: sed te video inter Amicos incredibili affectu eminere, tuique similem semper esse; qui Puteani tui memor, cùm oblivisci posses, amorem mœrore testatus es, ut novo rursus gaudio stabilires. Sic amare perge: sive enim deinceps prosperâ, sive adversâ utar valetudine, tuus ero; felix semper, si te extra morbum videam; infelix potiùs, si non videam. Atque hoc votum meum cum felicitate sæculi conjunctum est: quippe Eruditionis & Famæ simulacrum omnibus te

Natura constituit: nostra autem laus omnis in imitatione tui consistit. Summum & cordatæ prudentiæ RVTGERSIVM, delicium tuum, ut vehementer amo, ita amanter saluto. Orationem tuam ab eodem editam avidissimè legi & relegi, ut omnia tua soleo: vin' judicium meum? Vivit BONTIVS, quia sic laudatus: vivere nollet, & hoc encomio carere. Vale Nobilissime & Amplissime Vir, Equitum decus, &, si me valere vis, vivere, εὐτυχεῖν, sæpiùs ad me litteras mitte: hæ enim unicæ deliciæ meę sunt. Iterum vale, & me ama. Lovanii, in Acropoli, Eidibus Quinctil. ∞. IↃC. XXIV.

EPI-

EPISTOLA LXV.

Augustam Carpentanorum.

LVCÆ TORRIO

Suo.

Comiti OLIVARESIO *à Bibliothecâ.*

Συγχαίρω καὶ συνήδομαί σοι, mi TORRI: tuam, ut sic dicam, εὐτυχίαν meam censeo. Et ubi meliùs, ubi feliciùs, quàm in illâ domo? in illo Palladis Sacrario? Quoties nomen Magni Herois tui audis, Sapientia ingeritur. Cogita àb hac OLIVA pacem Orbi terrarum & tranquillitatem portendi. O magnum in terris nomen, inter homines (dicere Fas sit) numen! Tibi datum, magnarum virtutum gloriam ingenioso stili cultu sequi, ac celebrare. Annota Dicta & Facta tanti Principis, & totam nobis OLIVÆ dignitatem repræsenta. Cogitare debes, in eadem Palladis

ar-

arbore & frondes & fructus esse; illis Dicta, hisce Facta designari. Interdum quoque non minùs pulchrè dici quædam solent, quàm fieri: præsertim quando ille loquitur, qui nihil perperam agit. Siquid vel disciplina tibi mea, vel exemplum profuit, ostende, quâ potissimùm curâ ingenium ritè formatum occupetur. OLIVARESIUM si describes, hæc nobis Bibliotheca erit: unum istum cùm legemus librum, habituri sumus quicquid munere administras. Suave interim nunc tibi sit, præesse thesauris, quibus non Plutus, sed Pallas pretium facit; non ut ditiores evadant homines, sed meliores. Ingenium quia æstimas, maximas possides opes. Libris ingenium alitur, ac dives est. Ut sciamus verò quàm beatus sis, conde nobis Bibliothecæ tam luculentæ Catalogum, ac transmitte: aliquid sic quoque ad

nos eruditionis veniet: aliquid fortassis subsidii ad ea, quæ paramus. Varia sunt: sed imprimis *Irruptiones Barbarorum in Italiam*, sive *Historiæ Insubricæ libros* promoveo, *plenis* jam *Commentariis* illustratos. Hoc opus inscribere Regi nostro constitui, & sic labores ingenii mei commendare. Clarissimo TOLETO cultum & obsequium à me defer. Vale. Lovanii, in Arce, III. Eid. Quinctil. ∞. IↃC. XXIV.

EPISTOLA LXIV.

Ruræmondum.

ARNOLDO DURENO,

Ærarii Regii Præfecto.

INgenii nuper ad te misi munusculum, non pretii, sed argumenti fiduciâ, in quo plus divini, quàm humani esset. Pietatem tuam respexi, ut reliquas virtutes venerarer: neque solidiori tesserâ auspi-

cari

cari amicitiæ cultum potui, quàm libro, qui admirandæ potentiæ Miracula contineret. Quia jussu Serenissimæ Principis scripta erant, mitti quoque ad te debuerunt. Ego pariter, quemadmodum scribendo morem illi gessi: ita tuam impetrare benevolentiam conatus sum, si quæ scripsissem, mitterem. Liber quia placuerit, amabis scio familiæ nostræ nomen: amabis fratrem meum JOANNEM PVTEANVM, fidam ac solertem Ærario vestro operam censuramque rationum impendentem, qui probitate, industriâ, ingenio, nomen sibi vindicat, quod natalium jure possidet. Permitte verò, Amplissime Vir, ut quantum tuo Nomini Frater debet, ego quoque deferam: animadvertes nullum inter ERYCIVM & JOANNEM (audebo quoque tertium adjungere) nullum inter JOANNEM & MATTHIAM discrimen

men inveniri. Quare quicquid Benignitas tua utrique huic faciet, ego accipiam, & obstrictum me fatebor. Vale. Lovanii, in Arce, III. Non. Sextil. ∞.IↃC.XXIV.

EPISTOLA LXVII.

Namurcum.

JOANNI DESPIENNESIO,

Præposito Namurcensi.

Longo jam nimis silentio peccare videor. Ecce scribo, & adhuc tamen verba quæro, quibus animum tibi obstrictum explicem. Voluisti fœcundo & facundo ingenio tuo meum & filii mei nomen honorare: voluisti duraturo monumento ostendere, quanti Puteanum faceres: voluisti me Clarum esse; id est nunquam mori. Ut gratus sim, me tibi dono: dono (quod felix faustúmque sit) filium meum FAVSTVM, qui tuo hono-

honori bonum conatum dedicabit. In Betasiis ille jam agit, apud Doctissimum Virum GODEFRIDVM WENDELINVM, Mathematicorum facilè Principem: & agit Matheseos caussâ. Inde Epistolam hanc miserat; brevem quidem, sed urbanam rure, & quæ nihil ruris haberet. Siquid affectus potest; hunc amabis. Minùs fortassis breviter scribendo peccavit filius quàm pater non scribendo. Ut majus beneficium tuum sit, nos etiam post delictum ama. Statui autem deinceps scriptione potiùs, quàm silentio peccare. Unum opto, ut te videam rursus, & complectar. Vale. Lovanii, III. Non. Sextil. ∞.IↃC.XXIV.

EPI-

EPISTOLA LXVIII.

Bruxellam.

CAROLO SCRIBANIO,

V. C, Societatis IESV.

O Te magnum ingenio, benignum munere! Facit ingenium tuum, ut, si respondeam, rudis sim: munus, ut, si sileam, inhumanus. & tamen scriptionem meam malo, quàm affectum accusari: ac minori culpâ videbor rudis esse, quàm inhumanus. Tu verò etiam lepidum te ostendis: quod dare te negas, mittis: mittis librum, & Aurum accipio. Aurum purum putum, pretio & splendore carum. Te Solem esse, hoc sine scoria metallum indicat: tuum & admirandâ cælestis ingenii vi formatum. Noli existimare, me jam infra divites jacere: tuo beneficio opulentus sum: & quod amplius, intelligo

quàm ſim, & quàm nulli fortunæ aut injuriæ obnoxius. Jubes me pulcherrimâ, & aureâ pariter epiſtolâ tuâ magnanimum eſſe, virtutis & doctrinæ fiduciâ niti. Audeo igitur, & vires meas hac INSTITVTIONE POLITICO-CHRISTIANA fulcio, quam librorum librum animosè appello. Omnia in illo pulchra, & magna ſunt, pari facundiâ & ſapientiâ inſtructa. Huc redeo, aurea appello, & quæ admirari faciliùs poſſum, quàm laudare. Elogium tamen aliquod an admittis? Prorsùs Rege digna ſunt, cui inſcribuntur, & quem ſummo jure Maximum appellas, Orientem Occidenti jungens, mundum imperio æquat, unus par omnibus, quos in angulum aliquem ſive terræ, ſive maris ludens Fortuna admiſit. Erro: major omnibus; & ſic tamen libro tuo minor, qui non terram modò, ſed cælum continet,

& in omnia sæcula se extendit. Ut hæc enim Præcepta & παραγγέλματα sunt, regunt terram; regunt cælum; non Principem tantùm, sed Deum repræsentant. Quid facis, Magne Scriptor? Quid? Principem, ut sic dicam, Deum? Quantò præstantius est, Optimum, quàm Maximum esse; tantò Regis fatum tuo ingenio superatur: ab se potentiam ille habet, à te Virtutem; magisque monitis tuis, quàm suis armis munitur. O igitur illa obtineant! à Rege in ministros, imò in subditos omnes deriventur! Ævi hæc felicitas sit, suâ satis indole efferi barbarique: hoc aurum, præ Judicio Orientis atque Occidentis æstimandum: aurum, ut dixi, purumputum, pretio & splendore suo carum. Claudat terra sinum; & tanquàm effœta, vis naturæ sterilescat; pulcherrimi tamen metalli copiam, & quicquid

bonis votis sufficit, ex fertilissimo doctrinæ tuæ fundo eruam, sine curâ, sine periculo, sine sudore. Non fatigabo viscera magnæ matris, & aurum inveniam; non implebo arcam, & dives ero, Opes contemptu æstimabo. Palladem, non Plutum colere didici. Hic quemadmodum cæcus est, ita cæcos homines reddit. Scire, opes sunt; sapere, aurum est: & has opes, hoc aurum à te accepi; munus, quod, quamdiu res humanæ erunt, erit: & quod Minervæ meæ in hac Arce consecraturus sum. Sic vale, & me tuum verè tuum amare perge: non nisi aurum hunc affectum tuum appellabo. Lovanii, in Arce, III. Kal. Septemb. ∞.IↃC.XXIV.

EPI-

EPISTOLA LXIX.

Mediolanum.

PETRO CANTONIO *I.C.*

NIsi generosa me virtus tua obstringeret, deberem Amori; cujus igniculos etiam absens sentio. Etenim ut suavissimus ALEXANDRI TVRRIANI, affinis mei, & frequens de humanitate tuâ sermo fuit, inflammari poteram. Quoties nomen tuum prolatum est, in veteris familiaritatis memoriam totus redibam, toto complectens animo candidissimum, & plenum Gratiis pectus tuum: prorsus apud me non eram. Nunc etiam abire cum abeunte videor; & ad larem tuum, ad bibliothecam, & elegantiarum Musêum festinare. Cum illum igitur videbis, & me audies: cùm illum amabis, magis ipse accendar. Quid plura? Di-

cet, quæ velis legere ; quædam etiam ; quæ non rectè litteris committantur. Historiam Insubricam, plenis Commentariis illustratam, typographo tradidi : quam Facem barbarici temporis non temerè appellârim. Utinam imaginem Urbis vestræ habeam ! Utinam illa me potiùs, si miseriori belli calamitate hîc involvamur ! Vale. Lovanii, in Arce, Eidibus Sept. ∞. IↃC. XXIV.

EPISTOLA LXX.

COSMO MARNEFFIO

Suo,

Augustiniano.

NEc litteras volui sine munusculo, nec munusculum sine litteris mittere. Ut scias verò quid mittam, scribo ; nec aliud argumentum est : & ut scias, quo studiorum genere maximè delecter,

Carmina hæc vide, ſcripta à me nuper, ut privata eſſent; collecta à filiis, ut publica fierent. Cogita, & à me, & ab illis te accipere: tui verò memoriam à me, & illis conſervari. Quia in cœtu tam religioſo es, abiiſſe à nobis non videris. Noſter es, quia eruditus, quia pius; quemadmodum ſemper fuiſti; amplius etiam, quia in ſcholis jam Ordinis tui docendi provinciam ſuſtines. Perge ornare hanc Spartam; & cum aliorum formas ingenia, litteris addictus, tuum magis excole: ſic magis eruditio tua ac pietas reſplendebit. Vale. Subitò, & matre tuâ exſpectante ſcripſi. Lovanii, in Arce, quam inſtaurare pergo. Poſtridie Non. Octob. ∞. IↃC. XXIV.

arbore & frondes & fructus esse; illis Dicta, hisce Facta designari. Interdum quoque non minùs pulchrè dici quædam solent, quàm fieri: præsertim quando ille loquitur, qui nihil perperam agit. Siquid vel disciplina tibi mea, vel exemplum profuit, ostende, quâ potissimùm curâ ingenium ritè formatum occupetur. OLIVARESIUM si describes, hæc nobis Bibliotheca erit: unum istum cùm legemus librum, habituri sumus quicquid munere administras. Suave interim nunc tibi sit, præesse thesauris, quibus non Plutus, sed Pallas pretium facit; non ut ditiores evadant homines, sed meliores. Ingenium quia æstimas, maximas possides opes. Libris ingenium alitur, ac dives est. Ut sciamus verò quàm beatus sis, conde nobis Bibliothecæ tam luculentæ Catalogum, ac transmitte: aliquid sic quoque ad

nos

nos eruditionis veniet: aliquid fortassis subsidii ad ea, quæ paramus. Varia sunt: sed imprimis *Irruptiones Barbarorum in Italiam*, sive *Historiæ Insubricæ libros* promoveo, *plenis* jam *Commentariis* illustratos. Hoc opus inscribere Regi nostro constitui, & sic labores ingenii mei commendare. Clarissimo TOLETO cultum & obsequium à me defer. Vale. Lovanii, in Arce, III. Eid. Quinctil. ∞. IↃC. XXIV.

EPISTOLA LXIV.

Ruræmondum.

ARNOLDO DVRENO,

Ærarii Regii Præfectó.

INgenii nuper ad te misi munusculum, non pretii, sed argumenti fiduciâ, in quo plus divini, quàm humani esset. Pietatem tuam respexi, ut reliquas virtutes venerarer; neque solidiori tesserâ auspi-

cari

cari amicitiæ cultum potui, quàm libro, qui admirandæ potentiæ Miracula contineret. Quia jussu Serenissimæ Principis scripta erant, mitti quoque ad te debuerunt. Ego pariter, quemadmodum scribendo morem illi gessi: ita tuam impetrare benevolentiam conatus sum, si quæ scripsissem, mitterem. Liber quia placuerit, amabis scio familiæ nostræ nomen: amabis fratrem meum JOANNEM PVTEANVM, fidam ac solertem Ærario vestro operam censuramque rationum impendentem, qui probitate, industriâ, ingenio, nomen sibi vindicat, quod natalium jure possidet. Permitte verò, Amplissime Vir, ut quantum tuo Nomini Frater debet, ego quoque deferam: animadvertes nullum inter ERYCIVM & JOANNEM (audebo quoque tertium adjungere) nullum inter JOANNEM & MATTHIAM discrimen

men inveniri. Quare quicquid Benignitas tua utrique huic faciet, ego accipiam, & obstrictum me fatebor. Vale. Lovanii, in Arce. III. Non. Sextil. ∞.IↃC.XXIV.

EPISTOLA LXVII.

Namurcum.

JOANNI DESPIENNESIO.

Præposito Namurcensi.

LOngo jam nimis silentio peccare videor. Ecce scribo, & adhuc tamen verba quæro, quibus animum tibi obstrictum explicem. Voluisti fœcundo & facundo ingenio tuo meum & filii mei nomen honorare: voluisti duraturo monumento ostendere, quanti Puteanum faceres: voluisti me Clarum esse; id est nunquam mori. Ut gratus sim, me tibi dono: dono (quod felix faustumque sit) filium meum FAVSTVM, qui tuo hono-

honori bonum conatum dedicabit. In Betasiis ille jam agit, apud Doctissimum Virum GODEFRIDUM WENDELINUM, Mathematicorum facilè Principem: & agit Matheseos caussâ. Inde Epistolam hanc miserat; brevem quidem, sed urbanam rure, & quæ nihil ruris haberet. Siquid affectus potest; hunc amabis. Minùs fortassis breviter scribendo peccavit filius quàm pater non scribendo. Ut majus beneficium tuum sit, nos etiam post delictum ama. Statui autem deinceps scriptione potiùs, quàm silentio peccare. Unum opto, ut te videam rursus, & complectar. Vale. Lovanii, III. Non. Sextil. ∞.IↃC.XXIV.

EPISTOLA LXVIII.

Bruxellam.

CAROLO SCRIBANIO,
V. C. Societatis IESV.

O Te magnum ingenio, benignum munere! Facit ingenium tuum, ut, si respondeam, rudis sim: munus, ut, si sileam, inhumanus. & tamen scriptionem meam malo, quàm affectum accusari: ac minori culpâ videbor rudis esse, quàm inhumanus. Tu verò etiam lepidum te ostendis: quod dare te negas, mittis: mittis librum, & Aurum accipio. Aurum purum putum, pretio & splendore carum. Te Solem esse, hoc sine scoria metallum indicat: tuum & admirandâ cælestis ingenii vi formatum. Noli existimare, me jam infra divites jacere: tuo beneficio opulentus sum: & quod amplius, intelligo

quàm ſim, & quàm nulli fortunæ aut injuriæ obnoxius. Jubes me pulcherrimâ, & aureâ pariter epiſtolâ tuâ magnanimum eſſe, virtutis & doctrinæ fiduciâ niti. Audeo igitur, & vires meas hac INSTITVTIONE POLITICO-CHRISTIANA fulcio, quam librorum librum animosè appello. Omnia in illo pulchra, & magna ſunt, pari facundiâ & ſapientiâ inſtructa. Huc redeo, aurea appello, & quæ admirari faciliùs poſſum, quàm laudare. Elogium tamen aliquod an admittis? Prorsùs Rege digna ſunt, cui inſcribuntur, & quem ſummo jure Maximum appellas, Orientem Occidenti jungens, mundum imperio æquat, unus par omnibus, quos in angulum aliquem ſive terræ, ſive maris ludens Fortuna admiſit. Erro: major omnibus, & ſic tamen libro tuo minor, qui non terram modò, ſed cælum continet,

 & in

& in omnia sæcula se extendit. Ut hæc enim Præcepta & παραγγέλματα sunt, regunt terram; regunt cælum; non Principem tantum, sed Deum repræsentant. Quid facis, Magne Scriptor? Quid? Principem, ut sic dicam, Deum? Quantò præstantius est, Optimum, quàm Maximum esse; tantò Regis fatum tuo ingenio superatur; ille potentiam ille habet, à te Virtutem; magisque monitis tuis, quàm suis armis munitur. O igitur illa obtineant! à Rege in ministros, imò in subditos omnes deriventur! Ævi hæc felicitas sit, suâ satis indole efferri barbarique: hoc autum, præ Judicio Orientis atque Occidentis æstimandum: aurum, ut dixi, purum putum, pretio & splendore suo carum. Claudat terra sinum; & tanquàm effœta, vis naturæ sterilescat; pulcherrimi tamen metalli copiam, & quicquid

bonis votis sufficit, ex fertilissimo doctrinæ tuæ fundo eruam, sine curâ, sine periculo, sine sudore. Non fatigabo viscera magnæ matris, & aurum inveniam; non implebo arcam, & dives ero, Opes contemptu æstimabo. Palladem, non Plutum colere didici. Hic quemadmodum cæcus est, ita cæcos homines reddit. Scire, opes sunt; sapere, aurum est: & has opes, hoc aurum à te accepi; munus, quod, quamdiu res humanæ erunt, erit: & quod Minervæ meæ in hac Arce consecraturus sum. Sic vale, & me tuum verè tuum amare perge: non nisi aurum hunc affectum tuum appellabo. Lovanii, in Arce, III. Kal. Septemb. ∞. IↃC. XXIV.

EPI-

EPISTOLA LXIX.

Mediolanum.

PETRO CANTONIO *I.C.*

NIsi generosa me virtus tua obstringeret, deberem Amori; cujus igniculos etiam absens sentio. Etenim ut suavissimus ALEXANDRI TURRIANI, affinis mei, & frequens de humanitate tuâ sermo fuit, inflammari poteram Quoties nomen tuum prolatum est, in veteris familiaritatis memoriam totus redibam, toto complectens animo candidissimum, & plenum Gratiis pectus tuum: prorsus apud me non eram. Nunc etiam abire cum abeunte videor, & ad larem tuum, ad bibliothecam, & elegantiarum Musêum festinare. Cum illum igitur videbis, & me audies: cùm illum amabis, magis ipse accendar. Quid plura? Di-

Carmina hæc vide, ſcripta à me nuper, ut privata eſſent; collecta à filiis, ut publica fierent. Cogita, & à me, & ab illis te accipere: tui verò memoriam à me, & illis conſervari. Quia in cœtu tam religioſo es, abiiſſe à nobis non videris. Noſter es, quia eruditus, quia pius; quemadmodum ſemper fuiſti; amplius etiam, quia in ſcholis jam Ordinis tui docendi provinciam ſuſtines. Perge ornare hanc Spartam; & cùm aliorum formas ingenia, litteris addictus, tuum magis excole: ſic magis eruditio tua ac pietas reſplendebit. Vale. Subitò, & matre tuâ exſpectante ſcripſi. Lovanii, in Arce, quam inſtaurare pergo. Poſtridie Non. Octob. ∞. IↃC. XXIV.

EPISTOLA LXXI.

Mediolanum.

FREDERICO CARDINALI BORROMÆO,

Archiepiscopo Mediolanensi.

VTinam tam felix sim, ut rursus aliquando Sacram Purpuram tuam coràm venerer! Sed ab hac destinatione videor longiùs paullatim abstrahi, sive familiæ meæ frequentiam, sive prolixitatem itineris, sive Italiæ quoque fata respiciam. Nescio tamen quid de rebus tandem meis Deus. Anceps hic jam magis bellum est, ac graviorem tempestatem minatur. Quid si decumanus aliquis fluctus nos ejiciat? Quid si è naufragio cogamur portum, aut littus petere? Nihil adhuc periculi est; sed nubes video cogi, quę minantur. Quicquid sit, in ipsâ nocte tu mihi Sol

eris,

eris, & diem inveniam. Nunc ut in hunc affinem meum, ALEXANDRVM TVRRIANVM, benignus sis, obnixè rogo. Hoc erit profectò, bene de meipso mereri. Nostri visendi caussâ in Belgium venit: non debuit sine litteris meis Mediolanum redire. Eæ igitur viam illi ad sacram Purpuram tuam ac benevolentiam aperient. Eas ipse extendet, cùm loquetur. Vale. Lovanii, Postr. Eid. Septemb. ∞.IↃC.XXIV.

EPISTOLA LXXII.

Grollam.

HERMANNO CAMPIO,

Centurioni, Propinquo & Populari suo.

LItteræ tuæ & pusillæ & ingentes tamen sunt, mi CAMPI: pusillæ verbis, ingentes affectu. Nescio equidem an plura paucioribus scribi potuerint. Quid reddam igitur? non verba, sed affe-

ctum candore explicatum. A te amari, & ab Illustri DVLQVIO, socero tuo, viro ad gloriam militarem nato, in nominis quoque mei incrementum computo: & quia redamare parum est, ad cultum pridem me composui. Litteras tracto, & litteris arma vestra veneror, bonæ caussæ fortiter feliciterque consecrata & impensa. O alii passim sic gubernent urbes aut milites! sic ducant ordines & emineant! Sed nolo queri: facit exemplum virtutis vestræ, ut & alii sint, & boni ducis militisque officium strenuè exsequantur. In hostem & vigilantem & callidum nónne opus? Ecce dum Bredam totis viribus claudimus premimusque, miro astu & ausu Arx Antverpiensis tentata est. Sed noluit Deus tam gravi subitò calamitate nos involvi. Nunc etiam pugnare insidiis pergunt, qui Regiis impares

viribus sunt; ut Bredam liberent, prædam alibi quærunt. Sanè reduxit exercitum MAVRITIVS Sevenbergam versus; sed ubi consessurus, adhuc incertum. Quæ occasio rei bene gerendæ, si aliquæ jam copiæ Frisiam, aut vicina loca tentarent! Vires hostium nisi distrahantur, frangi non possunt. Utinam & stratagemata nobis magis familiaria sint, & ingenio alibi velimus vincere! Benè spero, dabit occasio animos. Nullæ enim deinceps nobis aquæ obstabunt. Ratio hic à MICHAELE LANGRENO familiari meo inventa est, quâ sine sumptu, sine impedimento miles armatus per aquam, tanquàm per terram eat, & in aquis pugnet. Mi CAMPI, suspice cælum, & admirare: res certissima est. Flumina, lacus, maria pervia vestigiis fecimus: salum haud aliter, quàm solum calcaturi. Plura non dico.

Sed

honori bonum conatum dedicabit. In Betasiis ille jam agit, apud Doctissimum Virum GODEFRIDUM WENDELINUM, Mathematicorum facilè Principem: & agit Matheseos caussâ. Inde Epistolam hanc miserat; brevem quidem, sed urbanam rure, & quæ nihil ruris haberet. Siquid affectus potest; hunc amabis. Minùs fortassis breviter scribendo peccavit filius quàm pater non scribendo. Ut majus beneficium tuum sit, nos etiam post delictum ama. Statui autem deinceps scriptione potiùs, quàm silentio peccare. Unum opto, ut te videam rursus, & complectar. Vale. Lovanii, III. Non. Sextil. ∞.IↃC.XXIV.

EPI-

EPISTOLA LXVIII.

Bruxellam.

CAROLO SCRIBANIO,

V. C. Societatis JESV.

O Te magnum ingenio, benignum munere! Facit ingenium tuum, ut, ſi reſpondeam, rudis ſim: munus, ut, ſi ſileam, inhumanus. & tamen ſcriptionem meam malo, quàm affectum accuſari: ac minori culpâ videbor rudis eſſe, quàm inhumanus. Tu verò etiam lepidum te oſtendis: quod dare te negas, mittis: mittis librum, & Aurum accipio. Aurum purum putum, pretio & ſplendore carum. Te Solem eſſe, hoc ſine ſcoria metallum indicat: tuum & admirandâ cæleſtis ingenii vi formatum. Noli exiſtimare, me jam infra divites jacere: tuo beneficio opulentus ſum; & quod amplius, intelligo

L quàm

quàm ſim, & quàm nulli fortunæ aut injuriæ obnoxius. Jubes me pulcherrimâ, & aureâ pariter epiſtolâ tuâ magnanimum eſſe, virtutis & doctrinæ fiduciâ niti. Audeo igitur, & vires meas hac INSTITVTIONE POLITICO-CHRISTIANA fulcio, quam librorum librum animosè appello. Omnia in illo pulchra, & magna ſunt, pari facundiâ & ſapientiâ inſtructa. Huc redeo, aurea appello, & quæ admirari faciliùs poſſum, quàm laudare. Elogium tamen aliquod an admittis? Prorsùs Rege digna ſunt, cui inſcribuntur, & quem ſummo jure Maximum appellas, Orientem Occidenti jungens, mundum imperio æquat, unus par omnibus, quos in angulum aliquem ſive terræ, ſive maris ludens Fortuna admiſit. Erro: major omnibus; & ſic tamen libro tuo minor, qui non terràm modò, ſed cælum continet,

& in omnia ſæcula ſe extendit. Ut hæc enim Præcepta & παραγγέλματα ſunt, regunt terram; regunt cælum; non Principem tantum, ſed Deum repræſentant. Quid facis, Magne Scriptor? Quid? Principem, ut ſic dicam, Deum? Quantò præſtantius eſt, Optimum, quàm Maximum eſſe; tantò Regis fatum tuo ingenio ſuperatur: ille potentiam ille habet, à te Virtutem; magiſque monitis tuis, quàm ſuis armis munitur. O igitur illa obtineant! à Rege in miniſtros, imò in ſubditos omnes deriventur! Ævi hæc felicitas ſit, ſuâ ſatis indole efferri barbarique: hoc aurum, præ Judicio Orientis atque Occidentis æſtimandum: aurum, ut dixi, purumputum, pretio & ſplendore ſuo carum. Claudat terra ſinum; & tanquàm effœta, vis naturæ ſterileſcat; pulcherrimi tamen metalli copiam, & quicquid

bonis votis ſufficit, ex fertiliſſimo doctrinæ tuæ fundo eruam, ſine curâ, ſine periculo, ſine ſudore. Non fatigabo viſcera magnæ matris, & aurum inveniam; non implebo arcam, & dives ero, Opes contemptu æſtimabo. Palladem, non Plutum colere didici. Hic quemadmodum cæcus eſt, ita cæcos homines reddit. Scire, opes ſunt; ſapere, aurum eſt: & has opes, hoc aurum à te accepi; munus, quod, quamdiu res humanæ erunt, erit: & quod Minervæ meæ in hac Arce conſecraturus ſum. Sic vale, & me tuum verè ſuum amare perge: non niſi aurum hunc affectum tuum appellabo. Lovanii, in Arce, III. Kal. Septemb. ꝏ. IↃC. XXIV.

EPISTOLA LXIX.

Mediolanum.

PETRO CANTONIO *I.C.*

NIsi generosa me virtus tua obstringeret, deberem Amori; cujus igniculos etiam absens sentio. Etenim ut suavissimus ALEXANDRI TVRRIANI, affinis mei, & frequens de humanitate tuâ sermo fuit, inflammari poteram. Quoties nomen tuum prolatum est, in veteris familiaritatis memoriam totus redibam, toto complectens animo candidissimum, & plenum Gratiis pectus tuum: prorsus apud me non eram. Nunc etiam abire cum abeunte videor; & ad larem tuum, ad bibliothecam, & elegantiarum Musêum festinare. Cum illum igitur videbis, & me audies: cùm illum amabis, magis ipse accendar. Quid plura? Di-

Carmina hæc vide, ſcripta à me nuper, ut privata eſſent; collecta à filiis, ut publica fierent. Cogita, & à me, & ab illis te accipere: tui verò memoriam à me, & illis conſervari. Quia in cœtu tam religioſo es, abiiſſe à nobis non videris. Noſter es, quia eruditus, quia pius; quemadmodum ſemper fuiſti; ampliùs etiam, quia in ſcholis jam Ordinis tui docendi provinciam ſuſtines. Perge ornare hanc Spartam; & cùm aliorum formas ingenia, litteris addictus, tuum magis excole: ſic magis eruditio tua ac pietas reſplendebit. Vale. Subitò, & matre tuâ exſpectante ſcripſi. Lovanii, in Arce, quam inſtaurare pergo. Poſtridie Non. Octob. ∞. IↃC. XXIV.

EPISTOLA LXXI.

Mediolanum.

FREDERICO CARDINALI BORROMÆO,

Archiepiscopo Mediolanensi.

VTinam tam felix sim, ut rursus aliquando Sacram Purpuram tuam coràm venerer! Sed ab hac destinatione videor longiùs paullatim abstrahi, sive familiæ meæ frequentiam, sive prolixitatem itineris, sive Italiæ quoque fata respiciam. Nescio tamen quid de rebus tandem meis Deus. Anceps hic jam magis bellum est, ac graviorem tempestatem minatur. Quid si decumanus aliquis fluctus nos ejiciat? Quid si è naufragio cogamur portum, aut littus petere? Nihil adhuc periculi est; sed nubes video cogi, quę minantur. Quicquid sit, in ipsâ nocte tu mihi Sol eris,

eris, & diem inveniam. Nunc ut in hunc affinem meum, ALEXANDRVM TVRRIANVM, benignus sis, obnixè rogo. Hoc erit profectò, bene de meipso mereri. Nostri visendi caussâ in Belgium venit: non debuit sine litteris meis Mediolanum redire. Eæ igitur viam illi ad sacram Purpuram tuam ac benevolentiam aperient. Eas ipse extendet, cùm loquetur. Vale. Lovanii, Postr. Eid. Septemb. CIↃ.IↃC.XXIV.

EPISTOLA LXXII.

Grollam.

HERMANNO CAMPIO,

Centurioni, Propinquo & Populari suo.

LItteræ tuæ & pusillæ & ingentes tamen sunt, mi CAMPI: pusillæ verbis, ingentes affectu. Nescio equidem an plura paucioribus scribi potuerint. Quid reddam igitur? non verba, sed affe-

viribus sunt; ut Bredam liberent, prædam alibi quærunt. Sanè reduxit exercitum MAURITIUS Sevenbergam versus; sed ubi consessurus, adhuc incertum. Quæ occasio rei bene gerendæ, si aliquæ jam copiæ Frisiam, aut vicina loca tentarent! Vires hostium nisi distrahantur, frangi non possunt. Utinam & stratagemata nobis magis familiaria sint, & ingenio alibi velimus vincere! Bene spero, dabit occasio animos. Nullæ enim deinceps nobis aquæ obstabunt. Ratio hic à MICHAELE LANGRENO familiari meo inventa est, quâ sine sumptu, sine impedimento miles armatus per aquam, tanquàm per terram eat, & in aquis pugnet. Mi CAMPI, suspice cælum, & admirare: res certissima est. Flumina, lacus, maria pervia vestigiis fecimus: salum haud aliter, quàm solum calcaturi. Plura non dico.

Sed

Sed & cautè omnia agenda sunt; ut magnâ & repentinâ aliquâ victoriâ inventio pulcherrima nobilitetur. Si & vobis usui esse possit, faciam profectò, ut affectum illum meum, quem dixi, & cultum, magis aperiam. Vale, & salve cum Socero & Conjuge. Lovanii, in Arce, Prid. Kal. Novemb. ∞.IↃC.XXIV.

EPISTOLA LXXIII.

Bruxellam.

ALPHONSO CUEVIO,
S. R. Ecclesiæ Cardinali.

NOn ignoro quàm vastæ curarum moles Sacræ Purpuræ tuæ incumbant: & breve tamen iter nunc rursus laudo. Oblectet oculos animumque tuum Arx nostra, ad amœnitatem & salubritatem facta: in Arce Bibliotheca. Ego, quia aliud offerre non possum,

ſunt, rogo, ut tuum putes, quicquid hîc placebit. Inter infimas voluptates non erit, libros, ut in classes ſuas, rerum ſcientiarumque ſerie diſpoſiti ſunt, perluſtrare. Tota hîc ferè Antiquitas eſt, Græca & Latina, Sacra & Profana; & quicquid ad Antiquitatem illuſtrandam nova hucuſque induſtria obſervavit ac protulit. De filiis LANGRENI, Coſmographi Regii, quid videtur? Digni & præmio & honore ſunt, qui calcanda nobis flumina, lacus, maria facili ingenio domuerunt. Res certa & expedita eſt, admirabilem ſanè uſum habitura. Hoc erit, non tranſnare, ſed tranſire aquas, & ſimul pugnare poſſe. Alibi onera & impedimenta ſunt, quæ velut ſubſidia adhibentur: hæc ornamenta poſſunt appellari. Erectum in aquis corpus ferre, non caput, non pectus, non ventrem madefieri, prorſus

novum

novum est, & admiratione dignum. Fovenda hæc igitur optimorum juvenum industria, quæ altiori etiam indagine humano generi utilis erit, sive terram, sive cælum spectes. Sed libentiùs ego pulcherrimam hanc inventionem laudo, quia de Natatu ipse scripsi: laudo Auctores, ut digni præmio videantur. Ali ingenia debent, & proderunt; sed nec sine sumptu optima quæque inveniuntur. Fallor, an aliquando homines volabunt?

Nil mortalibus arduum est.

Tentabunt LANGRENI aërem, qui jam aquam sibi subjecêre: tuam simul gloriam ad cælum ferent. Vale. Lovanii, XV. Kal. Octob. CIↃ. IↃC. XXIV.

EPISTOLA LXXIV.

Lugdunum Bat.

GERARDO JOANNI VOSSIO, *V.C.*

PVdore suffusus sum, cùm litteras tuas vidi, illas ad exemplum candoris & elegantiæ scriptas. Tanti fecisti PVTEANVM, ut quem in Scholarum primo quasi pulvere noveras, adhuc amicum censeres. Si pectoris mei adyta lustras; talis fui semper: & quemadmodum olim suavissimam vivacissimamque ingenii tui indolem, rapiente velut naturâ, puer dilexi; ita postquàm ad aliquem hominis gradum veni, clarissimam doctrinæ tuæ famam venerari non desii. Quantum me, bone Deus (ut reliqua jam taceam) ultimi de Historicis Græcis libri ceperunt! Tam felici industriâ usus es, ut quicquid à veteri ævo Græcia sudavit, ignorare

rare jam docti indoctique desinant, quos omnes unus docuisti. Quæ divitiæ! quæ deliciæ! Nihil tam abditum, quod non legeris; tam dubium, quod non expenderis; tam obscurum, quod non illustràris. Sed si hæc destinati laboris pars est, possumus tuo unius ingenio contenti esse, & omnis porrò ævi Historiam accuratâ in compendium serie collectam exspectare. Imperfectum est, & sæpè hiulcum, quicquid in hoc genere hactenus vidi. Sive tuo igitur nomine, sive hominum commodo gloriam metiaris, æternus es; citiusque nulla Scriptorum Græcorum memoria erit, quàm tuam ventura sæcula involvant. An te amem igitur, an te æstimem, vides: caussas dixi: inhumanus, indoctus, barbarus sim, nisi amem. Sed ut ad litteras tuas redeam, eæ velut flammæ quædam sunt, & magis magisque

gisque ardentem jamdiu animum corripiunt. Ignem amorem esse, etiam illum honestum, nunc sentio; claudi aut constringi nequit; sed nec impediri. Nihil intervallum locorum potest, præsentes sumus: nil belli dissidium, amici sumus, & amoris caussas à publicâ irâ removemus. Studia nostra Humanitatis sunt, & ad pacem ac tranquillitatem diriguntur: admonemur homines nos esse, ut à furore & feritate absimus. Pugnent alii, sive verbis, sive armis, imò armorum loco verba habeant: mihi jucundum semper erit, Virtutem Doctrinamque, ubi eminent, colere; uni vitio & ignorantiæ infestum esse. Dabit Deus publicis ærumnis aliquandò finem, ut, quemadmodum amor noster nullâ temporis injuriâ impediri potest, ita in quiete rerum, plenos liberosque amicitiæ fructus capiamus.

Atque ita eſt: unus tibi è tam vaſto numero reliquus ſum, qui ſpretis tot vitæ diverticulis, tot vitatis bonæ mentis ſcopulis, Muſæ & Palladi adhæſi, honeſtam famam συνθέως vivendo divitiis præferens. Producere igitur ſtilo ingenium auſus ſum, & quaſi humo me tollere, quia primus ille Litterarum boniq́ue nominis amor exſtingui non potuit. Tandem tuo unius exemplo excitari vehementiùs cœpi, quem felicibus ad immortalitatem pennis videbam eniti. Redibant in mentem ſtudiorum incunabula, & pueriles æmulationes. Recolebam ſermones, luſus, jocos; & tanquàm familiariter amari adhuc poſſes, aperire continuò affectum ſtudui. Tu qui in aliis ſuperas, hîc quoque victoriam tibi vindicaſti. Prior ſcribis, & ad perennem amicitiam invitas: quam à me flagitatam non eſſe, doleo.

doleo. Crede candori meo, ita se rem habere, quemadmodum initio dixi: Pudore suffusus sum, cùm litteras tuas vidi; felicior nescio, quia amorem tuum intellexi: an infelicior, quia serò indicare meum coactus sum. Bene est: juncti animis sumus. Tuæ benevolentiæ fuit, stringere hunc nodum: meæ constantiæ erit, id agere, ne unquàm dissolvatur. Vale. Lovanii, in Arce, xv. Kalendas Octobris. ∞. IↃC. XXIV.

EPISTOLA LXXV.

Patavium.

FORTVNIO LICETO, *V. C.*

RECIPIET in se morbus, Vir Clarissime, quicquid silentio peccatum est: ægroto autem, quis non ignoscat? Tanquàm inter homines non essem, aliquot nuper menses vixi: & cùm meus non essem,

tuus esse cœpi. O Litteræ! ô libri! in illis quanta amoris, in hisce quanta doctrinæ copia! benevolentiam grandi munere testatus es; ut quàm humanus, tàm quoque liberalis esses, & ad PVTEANVM totus venires. Iterum, ô litteræ! ô libri! Virum sæculi angustiis majorem video, ęterno Sapientię jubare circumfusum. Illustras quę in rerum naturâ abdita & obscura sunt, & quam Italia non capit ingenii industriæque tuæ famam, in omnes mundi angulos extendis. FORTVNIVM LICETVM Philosophorum Principem, quod amplius est, quàm Populorum nemo jam ignorat. Profectò regis omnes, quia doces; & simul extollis, quos corrigis, quasi ad doctrinæ laudem satis sit, tibi examinanda scripsisse. Utinam verò tam faciles hic jam typographos habeamus, quàm avidè Belgæ divina scripta tua expe-

cunt!

tunt! Ad me peculiari ratione hæc cura ſpectat, qui exemplaria accepi; hactenus mea, ut meum eſſe Clariſſimum FORTVNIVM intelligerem; publica autem, ut ab omnibus legerentur. Quid dicam? mea eſſe non putabo, niſi publica ſint: nec amori ſatisfacio, niſi quantum ego è lectione voluptatis, tantum omnes capiant; te publico cultu dignum omnes fateantur. Hæc breviter debui, non ut ſcriberem, ſed ut ſilentium excuſarem. Morbus impedivit litteras: cæterùm tanti Clariſſimam amicitiam tuam facio, ut ægrotare deinceps malim, quàm non ſcribere; non ægrotare optem, ut ſcribam. Vale Italiæ decus deliciumque, & permitte, ut, quemadmodum litteris litteras, ita & libris libros æſtimem. Tuo exemplo cupio non humanus tantùm, ſed liberalis eſſe. Tam litterarum quàm librorum

pretium benevolentia æquabit. Iterum vale. Lovanii, in Arce Palladis, v. Kal. Octob. ∞.IↃC.XXIV.

EPISTOLA LXXVI.

Mediolanum.

RAPHAELI MONTORFANO,

Viro Nobili ac Prudenti.

BEne navigasti, mi MONTORFANE, qui mare iterum ingrederis. Sed si tuâ omnes sorte nuptias celebrent, nemo sine uxore vivat. Duxisti, qualem optare poteras, ornamentis omnibus cumulatam: duxisti, ut verbo absolvam, HIPPOLYTAM, quæ una reddere potuit, quicquid in LAURA habueras. Nomen muta, uxorem non amisisti. Bona illa fuit? hæc melior: formâ & Gratiis eminuit? hanc SACCUS noster, verus formæ & Gratiarum censor, majori laude ornat. Hem, adhuc te sponsum nollet,

let, nisi HIPPOLYTAM duxisses. Æstimat genus, admiratur mores, suspicit verecundiam; & his omnibus te dignum confitetur. Hoc profectò fuit, in unâ muliere virtutes sibi omnes & suavitates jungere, cum fœnore funus habere. Agnosce; propitium numen fuit: cùm lacrymis & luctu squalleres, gaudia dolor instauravit. Ut omnia dicam, tua jam HIPPOLYTA est, ut LAVRA fuit; tua, annuli pignore, thalami fœdere, rerum ac votorum communione. Venit vidua ad viduum, & eâ ætate, quâ abierat, quæ te viduum fecit. Venit vidua, & tamen sponsa; matura, & pulchra; nobilis, & casta; dotata, & modesta. Sive corporis dotes respicias, sive animi, sive etiam fortunæ, amorem tuum, & thorum meretur. Quid multa? venit ad nuptias, quia ad MONTORFANVM veniebat; qui cùm totus virtutem

ſpiraret, ſuo docere exemplo potuit, quid uxori eſſet tribuendum. Fruere nunc igitur felicitate tuâ, & te maritum rurſus cogita: fruere HIPPOLYTA tuâ; ut quàm ſis felix, intelligas. Illa tibi regula & gubernaculum domûs, fama familiæ, fortunarum cuſtodia: illa vita tibi, illa anima, illa voluptas erit. Voluptas, non juvenili œſtro laſciviens, ſed robuſtâ amœnitate ludens; ſuavior etiam, quia compoſitâ naturæ temperie coërcenda. Ad ſummam; habes agrum, quem colas; & ut nova fortaſſis liberorum ſpes deficiat, infœcundus amor non erit. Reſpice quos LAVRA dedit tibi: quia tuos tanquàm ex ſe natos HIPPOLYTA complectetur. Illi pariter, quaſi novercæ ignorent nomen, matrem appellabunt, quam tu conjugem; oſtenſuri, ſe nihil novis nuptiis amiſiſſe. Ita te, illam, illos ſalvere jubeo, & diu felices

liceс esse. Lovanii, in Arce, IV. Kal. Octobr. ∞.IↃC.XXIV.

EPISTOLA LXXVII.

Viennam Austriæ.

CORNELIO CVRTIO,

Augustiniano, V.C.

TAnti silentium tuum erat, ut tam facundè scriberes. Id enim profectò fuit, non silere. Amor tanquàm clausus ac detentus, vehementiùs erupit. Atque ego unâ hac in Epistolâ vidi, quantum non unâ potuerat transcribi. Etiam laudes vidi, sed nimias, & quarum sub onere modestia mea vacillat. Vidi, ut rem dicam, quàm suaviter amor peccet; & quàm non modò ingeniosus, sed officiosus sit, ne peccare videatur. Sed hoc exemplo non me indignum suo quoque affectu BALTHASAR TILESIVS censuit; ille quàm doctus, tam huma-

nus; quia ut fidem tuis verbis haberet, ſatis arbitratus eſt, à Curtio Puteanum amari: vel ſatis, Curtium à Puteano. Nimirum voluit utrique eſſe, quod uni eſt. Et quomodò? ut amore utriuſque noſtrûm ſuum accenderet, de lumine nominis ſui ſcintillam in noſtrum derivaret. Ergò non poterit obſcura amicitia noſtra eſſe: à TILESIO illuſtratur. Hæc ad Te, tanquàm ad illum ſcribo. Vale. Lovanii, in Arce, v. Eidus Octobris ∞.IↃC.XXIV.

EPISTOLA LXXVIII.

Bruxellam.

P. HYACINTHO CASALENSI,

Capucino.

Litteras tuas niſi elegantias appellem, calamum niſi amorem, rudis & penè lapis ſim. Sed per-

permitte quæso, ut has elegantias æstimem, hunc amorem venerer, & me totum profitear tibi, imò Ordini tuo, obstrictum esse. Voluisti juvenem, quem commendavi, tuum esse; quia meus erat, & affectu meo dignus; & hoc beneficium est: voluisti litteris tuis, mero melle scriptis, commendationem meam æstimare; & hic honor est. Si rectè calculum pono, tàm felix sum, quàm audax fui: quippe quantum petii, subitò, & tanquàm non peterem, impetravi. Quid igitur? ut videas me jam tuum esse, pignus mei habes: si nec hoc satis, me habes, sacræ facundiæ tuæ, pietatis, doctrinæ, humanitatis verum cultorem: cultorem Ordinis, in quo quot virtutes, tot HYACINTHI sunt; quot Viri, tot flores, aut gemmæ. Sic te florem, te gemmam; litteras autem tuas nonnisi eleganti

tias appello. Vale. Lovanii, in Arce, XVIII. Kal. Septemb. ∞. IↃC. XXIV.

EPISTOLA LXXIX.

Bruxellam.

VLADISLAO,

Poloniæ Principi, nunc Regi.

VBi pietas relucet, reliquæ ornamenta virtutes accipiunt, ſive belli, ſive pacis. Oſtendunt victoriæ tuæ te pium ſemper fuiſſe: viribus Fortunæ majores ſunt. Pax ipſa fortiter armis parta, pietati vacat. Iter hoc ipſum in Provincias Belgicas ſuſceptum, Religionem nónne ſpirat? Prima cura fuit, templum & imaginem VIRGINIS θεοτόκου in Aſpero-colle viſere, hinc ad Sereniſſimam Principem noſtram ire. Haud dubiè, ut ſuave fuit, DIVAM in Miraculorum

lorum loco venerari: ita erit, MIRACVLA ipsa in reliquo itinere legere; præsentem, ut ita dicam, DIVAM habere Ea mitto igitur, sed Novissima, & jussu Serenissimæ EVGENIÆ à me nuper conscripta. Dabit DEVS, dabit DIVA, ut, quemadmodum Orbem pænè universum victoriarum famâ implevisti; ita cælo victorias pietate inscribas. Dabit, ut, quemadmodum arma, ita aliquando sceptra non unius Regni felicissimè geras. Vale, & me inter cultores Virtutum tuarum admitte. Lovanii, in Arce Regiâ, Eidib. Septembris, ∞.IↃC.XXIV.

EPI-

EPISTOLA LXXX.

Inſulas.

ONESIMO MONTIO,

Capucinorum in Provinciâ Gallo-Belgicâ Præfecto.

SI Puteani fortaſſis nomen iſthuc fama tulit, aliquo hæc loco commendatio erit. Juvenis iſte, patriâ Hanno, parentibus bonis & piis natus, hoc egit ſemper, ut bonus ipſe ac pius eſſet. Litteris operam dedit, Philoſophiam Lovanii didicit, ac deinde in domo meâ biennio vixit, tam ſedulus compoſituſque, ut amari meruerit. Omnis interim cogitatio ejus fuit, è meo contubernio, in ſanctiſſimum cœtum veſtrum tranſire, Deum rigido vitæ inſtituto colere, alias mortalium curas à ſe abdicare. Impius ſim, niſi tam pio

deſi-

desiderio faveam. Patior à me discedere, quem retinere velim; & cupio vestrum esse, quem meum semper appellabo. Rogo igitur, ut benigno eum affectu excipias, votique compotem reddas. Sine mora admitti, præcipua beneficii pars erit; sed talis ille, ut mox admitti mereatur. Vale. Lovanii, in Arce, Prid. Non. Sextil. ∞.ІↃC.XXIV.

EPISTOLA LXXXI.

Mediolanum.

FREDERICO *Cardinali* BORROMÆO, *Archiepiscopo Mediolanensi.*

DE Litteris & elegantiis nuper egi, & adhuc ago. Sed ô sæculum! quando corrigendum? Omnis nostra in URBANO spes est, qui utinam tuis quoque consiliis excitetur! Laborant plures hodie Academiæ, quia nudas, & sine cultu disciplinas tradunt. Jurisconsultum

tum Græcâ & Romanâ historiâ velim instructum esse: Medicum & Philosophum, à Græcis fontibus ordiri: Theologum Hebræorum quoque Litteris deditum. Nunc ad majestatem scientiarum properant adolescentes plerique, rudi adhuc infantiâ impediti: & qui horridè loquendo candorem Latinitatis violant, pulchrum putant, contemnere quicquid pulchrum est. Hiulca gens! & hi tamen in cathedris mox alibi triumphant, utiles scilicet reipublicæ, si neminem sinant elegantem esse. Sed nolo plura. Hic iste alio profectò animo est: quia Litteras amat, te veneratur; quia Elegantias sequitur, Romam se confert. Aliquò me etiam loco habet, quia pro Litteris & Elegantiis soleo loqui. Vale, & me amore tuo bea. Lovanii, Eidib. Septemb. ꝏ. IↃC. XXIV.

EPI-

EPISTOLA LXXXII.

Lugdunum Bat.

DANIELI HEINSIO,

Equiti, Viro verè Magno.

MAjor profectò Virtus tua est & Doctrina, quàm ut paucarum regionum amore terminetur. Evolat ingenii divina vis, & velut flamma animos etiam Principum ubique corripit. Parum adhuc est, quod Succorum Rex, quod Respublica Venetorum fecit: à Summo Italiæ Principe, Pontifice Maximo, URBANO VIII. æstimaris. Id autem tantò majus est, quantò ille ingenii & Litterarum felicitate omnem Fortunæ magnitudinem superat. Summum esse, quàm doctissimum, minus est: ac nescio, an parem huic nostro retrò sæcula Pontificem dederint. Poëmata ejus an vidisti? tu unus

es, qui judicare de pretio potes. De FRANCISCO Cardinali BARBERINO, fratris ejus filio, quid dicam? amor & delicium sæculi appellandus est: sed quanto, bone Deus, ille in te affectu fertur! Præsentem cupit, Civem Italiæ optat, & in Romanorum Urbe magnum ac felicem esse: quem ut audias, Illustrissimum Archiepiscopum Patranum & Nuncium in his Provinciis Apostolicum audies: Virum (ut breviter, & verè eum laudem) ævo nostro majorem. Sanè mecum egit, ut ad te scriberem, cùm vel ultrò calamus prosiliret; & ire hominem istum voluit, ut scires, serio hæc omnia & magno affectu tractari. Si adsis, Nobilissime HEINSI, fatereris ipsam in hoc Antistite Virtutem & Humanitatem coli posse; dignissimum esse, quem pari affectu veneremur. Quia Equestri dignitate à Veneris orna-

ornatus es, jam aliena Italia non videtur. Quid ſi igitur de eâ luſtrandâ cogites? quid ſi experiaris, an in illâ hominum luce eminere decorum ſit? Romam ire, novum non eſt, manere, facilius erit, ſi divina omnia & humana expenderis. BARCLAIVS ivit nuper, & manſit: ivit CLVERIVS, & manere potuit: tu quia Litterarum cauſsâ vocaris, efficies in Dominâ Urbe, ut in reliquo Orbe ingenii cultus augeatur. Cogita, ut hæc omnia fiunt, à DEO te vocari; cogita ad magna te vocari, & ad ea, quæ aliis non facilè offeruntur. Quæ nunc impedimenta dices, fortaſſis nulla, aut minora invenies, ſi in animum induces proficiſci. Sumptus omnes itineris Illuſtriſſimus Nuncius liberaliſſimè pollicetur: tum, ſi manſio placebit, Fortunas, quæ has tuas omnes ſuperent. Plura jam non ſcribo, & ſatis erat affectum

Summi Pontificis, Cardinalis BARBERINI, & Nuncii Apostolici insinuare; ego, quemadmodum incredibili te amore prosequor, silere hîc sanè non potui. Cùm de te agitur, de Litterarum felicitate agitur. Aliquis & esse ego incipiam, si in honoris culmine te constitutum venerabor. Poterit, si tu familiaris BARBERINO eris, barbarie sæculum liberari. Sic tuas tibi jam voces reddo. *In solo propè unius tui capite Virtutis ac Eruditionis incolumitatem tempestate nostrâ verti.* Vale, & an me ames ostende. Lovanii, in Arce, Eidib. Septemb. ∞. IͻC. XXIV.

EPI-

EPISTOLA LXXXIII.

Vesontionem.

PHILIPPO CHIFFLETIO

Suo.

SUave omnino fuit, litteras tuas videre; ſuavius erit, te-ipſum. Ego jam niſi ſcribam, non tantùm negligens, ſed pænè inhumanus videar. Ab illo profectò tempore, quo & Doctrinam tuam, & Pietatem lucere in Sacro Oratorio ſuo Sereniſſimus Princeps voluit, te præſentem putavi; nec ſcripſi: poſtquàm in plures mora menſes protracta eſt, ſilentii mei errorem intellexi. Diluat amor quicquid peccatum: ego, ubi veneris, oſtendam, amorem nequaquam refrixiſſe. Nunc poſt tot amicos, & ego novum iſtud munus Virtuti tuæ gratulor. Aſſumi debebas, cùm non peteres, ut meruiſſe viderere,

quod temporis tantùm caussâ dilatum erat. Ergo absens voti compos factus es, ut nihil cuiquam deberes: & aliquid tamen litteris meis tribuis, ut cùm maximè ames, honoris quoque radium in me derives. Hæc benignitas tua est: minorem te facis, ut amicum evehas. Surgam igitur, & cùm te sequor, majorem semper agnoscam. Vale. Lovanii, in Arce, Postrid. Eid. Septemb. ∞. IↃC.XXIV.

EPISTOLA LXXXIV.

Lovanii.

FERDINANDO SPOELBERGIO,

Equiti,

Toparchæ Lovenjoulio.

GEnus alii tuum, fortunas, & quæ præterea in oculos incurrunt hominum; ego ingenium, virtutes, & quæ propriè tua sunt suspicio: illa, inquam, non peritu-

ra. A te adfers profectò quod illustrare & genus, & fortunas potest, animum doctrinâ & sapientiâ cultum. Hinc & in litteris curiosus es : intelligis enim doctrinæ & sapientiæ lumen à Litteris esse. Utinam verò tuo istoc exemplo se pleraque Nobilitas erigeret ! imò utinam, quæ in studiis alitur juventus ! Nunc feri & ferrei quorumdam mores sunt : solida omnis & vetus disciplinæ ratio exulat. Hoc agimus paullatim homines, ne homines simus, quia ab humanitatis studiis longiùs longiusque recedimus. Placet, ut omnia dicam, barbaries, placent artes lucro mancipatæ, & quæ ad barbariem ducunt. Adolescens ille, de quo heri, si aliter animatus est, imò ut aliter animetur, ad me veniat : gratus erit, quia te commendante veniet. Adagium, quod explicari voluisti, expendo : sed hic neque Ithaco,

neque Psittaco locus est. Scitè tamen Ithacum in Psittacum mutes, ut avis inveniatur. Aut fallor, aut Vetus illud respexit Epistolæ auctor. Οὐ τρέφει μία λόχμη δύο ἐριθάκους: *Non alit unum arbustum duos erithacos.* Videndus Diogenianus, imò Suidas. Atque hic ἐρίθακον quoque explicat: Ἐρίθακος δέ ἐστιν ὄρνεον μονῆρες καὶ μονότροπον. *Est autem erithacus avis solitaria, & seorsim degens.* Naturam apud Aristotelem videas, lib. IX. De Historiâ animal. cap. XLIX. Μεταβάλλουσι δὲ οἱ ἐρίθακοι, καὶ οἱ καλούμενοι φοινίκουροι ἐξ ἀλλήλων. Ἔστι δ' ὁ μὲν ἐρίθακος χειμερινὸν, οἱ δὲ φοινίκουροι θερινοί: *Mutantur invicem erithaci, qui phœnicuri dicti. Quippe erithacus hiberno tempore est, phœnicurus æstivo.* Aristotelem expressit Plinius, lib. X. cap. XXIX. *Nam formam simul coloremq; hæc avis mutat: erithacus hieme, phœnicurus æstate.* Quis autem hic color? ruber, & sic ἐρύθακον

θαλγος non ἐρίθαλγος erit. Deinde puniceus, quasi puniceam caudam gerens. Gaza Aristotelis locũ vertens, etiam à colore *rubeculam* illam hibernam, & *ruticillam* illam æstivam vocat. Erasmus hujus parœmiæ meminit, Chiliade II. Cent. II. sed Zenodoto adscribit. Explicatio manifesta est, & frequentem habet usum, sive sacra, sive profana intueamur. Quid enim? plures erythaci non unum alibi arbustum, sed unam arborem occupant; unum cadaver plures vultures. Si rectè calculum ponas, oppidum quodcumque arbustum est, domicilium quodcumque arbustum, munus quodcumque arbustum. Quando duo in eodem oppido rectores, duo in eodem domicilio domini, duo in eodem munere administri ali debent An huc alluserit Aristophanes, pro eruditione & prudentiâ tuâ judica.

—— Οὐ γὰρ αὐτόθι
Τρέφειν δύναιτ' ἂν μία λόχμη κλέπτα δύο.

——— *Non enim fieri potest,*
Fures ut unquam saltus alat unus duos.

Sed erythacos malo, quàm fures; aves, quàm homines nominare, quoties accusandi sunt. Salve Nobilissime Vir, me & bona studia amare perge. In Arce, IV. Non. Octob. ∞.IↃC. XXIV.

EPISTOLA LXXXV.

Binchium.

PHILIPPO DEPPAEO
Suo.

ABiisse non videris, qui sic scribis, non amicè tantùm, sed eleganter. Amor te elegantem facit; amorem rursus elegantia stimulat: ut prorsus videaris mihi, quantum litteris & eruditioni tribuis, in laudem meam conferre. Scin' quomodò? ad te redit, quicquid

quid

quid tam amicè, & eleganter à te ſcriptum eſt: & ipſe interim gemino quaſi lumine quodam circumfundor. Crede, mi DEPPÆE, minus eſt, ſcire litteras, quàm propagare. Tanquàm à me obſcurus, tum demum inclareſcere videor, cùm melioris doctrinæ igniculos in animis aliorum, ſed naturæ quodam genio ſurgentibus, accendo. Multum plerique terræ, & fæcis habent, incaleſcere nequeunt: paucos cœleſti aurâ imbutos videas, & innato honeſti fervore agi. Inter paucos te tibi tuiſque gratulor, qui benigno quodam aſtro temperatam indolem vindicare Virtuti voluiſti. Bone Deus, quàm facilè accenſus es, quàm avidè ſe generoſus animus tuus monitis ac præceptis meis laxavit! Unum tibi ſtudium fuit, formare mentem, & ſimul linguam; cultiſſimis moribus ſtili elegantiam ſociare.

Gau-

Gaude; fructum video: paucis mensibus consequutus es, quod dispendio annorum multi quærunt, nec inveniunt. Atque id tuæ universum industriæ imò naturæ debes; quam si direxi, munere amici functus sum. Ecce amicum me dico; & hoc satis, ut intelligas, solo inter nos affectu omnem officiorum obligationem claudi. Sed & te amicum dico, & adesse rursus cupio. Veni, fruamur Musis, jungamus studia,

Atque verecundâ laxemus seria mensâ.

Hiems instat: sed hiemem non putabo, quam tecum suaviter & eruditè transigam.

Non equidem hoc dubites, amborum fœdera certo
Consentire Dies, & ab uno sidere duci.

Taciti Annales explicare publicè cœpi: tanti putes, Lovanii, & cum

Pv-

PVTEANO adhuc morari. Vale, in Arce XIII. Kal. Novemb. ∞. IↃC. XXIV. Quod pænè prætericram, Tuus te PHILIPPVS ANDREAS salvere jubet: ego, uxor, liberi optimam prudentissimamque Matrem tuam, & Fratrem. De publicis non dico: in eodem enim statu adhuc sunt. Hostis tamen ante dies pauculos Arcem Antverpiensem noctu, sed irrito stratagemate, tentavit. Iterum vale.

EPISTOLA LXXXVI.

Mediolanum.

AGAPETO CENTVRIONI, V.N.

NOn possunt nisi thesauri ab illo THESAVRO promi: sed & MASCARDVS merus mihi thesaurus est. Quàm libenter vidi utrumque hunc librum, tam difficulter censeo. Laudo profectò, quicquid legi, & Italiæ gratulor, quæ vete-

ris ævi lumen his ſcintillis renovat. Ut ſcias verò in munuſculis iſtis & pretium & pondus eſſe, præſtantiſſimum cimeliorum meorum locum occupabunt. Breviter (& jam dixi) Theſauros accepi: ſed à te accepi: Tu mihi THESAURUS, tu MASCARDUS es, qui ſic ſcribis: jure Ἀγαπητὸς, qui ſic ἀγαπᾷς, id eſt, amas. Ama ſemper: hoc erit theſauros ſemper mittere: ſcribe quoque, magna hæc amoris pars erit. Lovanii, in Arce, XVII. Kal. Decemb. ꝏ. IↃC. XXIV.

EPISTOLA LXXXVII.

ISABELLÆ CLARÆ EUGENIÆ,

Hiſpaniarum infanti.

PRæturam Ruræmondenſem, Sereniſſima Princeps, tanquàm ipſe adminiſtraturus ſim, fratri meo MATTHIÆ PUTEANO peto. Alii alia; ego integritatem

Juſti-

Justitiæ, sedulitatem, industriam, probitatem, denique incorruptum de Rege benè merendi studium offero. His muneribus niti apud Serenitatem tuam petitio nostra audet: hac etiam fiduciâ spero petitioni nostræ locum fore: quæ si minus offerat, PVTEANORVM non sit: ut præstet quantum offert, partim à majorum exemplo, qui Præturas Consulatusque cum laude gessêre, magis etiam ab ipso Virtutis conatu exigemus. Ita vale, Serenissima Domina, vive, fave.

EPISTOLA LXXXVIII.

Bruxellam.

MICHÆLI FORTIO,

Suo.

NIhil à me humani alienum esse, morbo experior. Jaceo ecce languoris nube involutus, & totam naturæ inconstantiam imbe-

cillo

cillo corpore repræsento. Mentem excipe, sepultus sum. Hæc diviniore se interdum naturâ erigens, serena templa percurrit: sed quid nisi ut sic magis etiam intelligam, serenum me non esse. Hoc est ægrotare, mi FORTI, naturæ obnoxium esse; imò hoc est vivere, mi FORTI, miseriam identidem delibare. In partem igitur remedii, imò solatii venit, ferre quicquid vis & manus altior imponit. Sed ad rem. Negotium tuum, etiam ægrotanti mihi curæ erit. An amplius? tanquàm meum; quia tuum est. Veniet igitur cras vel perendiè JVSTVS CÆCILIVS meus, & vices simul meas egregiè explebit. Confide: Votis aderit Deus, & pigritiam deliberantis semper Fortunæ emendabit. Vale. Hæc dictabam è lectulo. Lovanii, in Arce, v. Kal. Januarias, ∞. IↃC. XXIV.

EPISTOLA LXXXIX.

LOLLIO TILIANO,

Dipnosophistæ.

DOmi & in lectulo decumbo, foris & in convivio vapulo. In lecto, an in convivio morbus est? Sed tibi si vitium à naturâ convicium est, & amas λοιδορεῖν, argumentum alibi quære, ne sterilitate deficiat. Nunc interim vide, an philosophi munus sit, malè de eo loqui, qui benè tibi fecit: meum erit, benè tibi facere, licet malè loquaris. Vale.

EPISTOLA XC.

Bruxellam.

JUSTO CÆCILIO PUTEANO,

Filio suo Primogenito.

NVnc etiam scribo imò dicto, à DORMALIO nostro interpellatus.

pellatus. Juvenis hic, quem vides, difficultatem Uxoriam habet, de quâ aliàs, atque etiam ad SLINGELANTIVM, aureæ mentis virum, scripsi. Frustrà rem expono. Ebrio fecit concubitu nuptias, non nuptias; & nunc velit sacro Matrimonio suam esse, quam impedimenta cognationis retinent. Collegit quantum potuit pecuniæ, ut connubium impetret; ut ducat, quam majori flagitio nunc deserat, vitiatam. Collegit, inquam, pauxillum pecuniæ: hæc ut in redemptionem erroris admittatur, supplex petit. Tu vide, quid SLINGELANTIVS possit, quid Ecclesiæ jura permittant. Si indulgentiæ locus est, non sine pietate venia erit. Vide quæso: hoc etiam molestiæ adjungendum erat, quasi satis in rebus nostris negotii non esset. Has tu absolve, quantum potes, & salve. Sed Arschotana omnino tibi salu-

ſalutanda eſt. Vale. Lovanii, in Arce, Prid. Kal. Jan. ∞. IↃC. XXV.

EPISTOLA XCI.

Antverpiam.

JACOBO ROLANTIO,

V. Reipublicæ nato.

In Supremâ Curiâ Conſiliario Regio.

Χαίρω, συγχαίρω. Plura dicam? Verba nolo: phalerata, & in ſpeciem blandientia odi, quæ etiam non amici proferunt, ut amici videantur: pura, & pauca & PVTEANI pectore, tanquam Candoris fonte exſpectes. O verum igitur gaudium meum! quia meritiſſimò te evectum omnes judicant. Et hactenus quidem deliberavit fortuna, quia cæca fuit: oculos accipiet, ſuam ipſamet pigritiam deinceps accuſatura. Animus ille tuus, ſemper erectus, quia rectus, & benè ſibi conſcius, vinci non potuit. Sic non

cessisse malis, majoris initium gloriæ fuit. Malo per aspera, quàm amœna ascendere: meruisse, quàm accipere majus est. Sed Virtus tua ideo pressa aut repressa videri possit, ut feliciùs atque laudabiliùs exsurgeret. Bonum factum: in Supremâ Belgicæ Curiâ Latum clavum indues; & ut sciant omnes quâ doctrinâ, probitate, prudentiâ, hucusque fueris, novo honore resplendebis. Habes gaudium meum: vin' & augurium? Majora video fastigia rerum: gradus hic, non quies est; tantúmque promovebitur publica salus, & utilitas Regia, quantum in te evehendo Benignitas Principis favoris collocabit. Sic *χαίρειν καὶ συγχαίρειν* pergam; & tuo affectu felix, imò facundus ero, qui meum satis jam non exprimo. Vale. Lovanii, in Arce, v. Kal. Febr. ∞. IↃC. XXV.

EPI-

EPISTOLA XCII.

Bruxellam.

ENGELBERTO MASIO,

Equiti,

Consilii Sanctioris Præsidi.

MEum ſepono negotium, & fratris ago, quod magis jam meum eſt, quia publicum, & ſimul privatum. Prætura Ruræmondenſis eſt: munus egregium, ſi dignitatem ſpectes; mediocre, ſi utilitatem. Huic aptum ego fratrem hunc meum MATTHIAM PVTEANVM cenſui, imò Sereniſſimæ Principi commendavi. Tanta ejus benignitas fuit, ut, neglectis aliis, petitioni noſtræ annuerit, Puteani nomen in totâ quoque familiâ æſtimans. Quid etiam? nihil à nobis impendi voluit, cùm plerique competitorum grandes ſatis ſummas obtuliſſent. Reliquum nunc

est, ut tam insignis publicusque Principis favor tuo quoque affectu stabiliatur. Quicquid illa dedit, tuo nihilominus adepti suffragio videbimur, si sigillum impetramus: à te petiisse quoque, quod sic accipiemus. Concedat humanitas tua, quod negare severitas possit. Sed hæc cùm nemini gravis fuerit: nos certè, qui à te pendemus maximè, an affliget? Indulge, quæso, aliquid jam fortunæ nostræ, quæ nostra erit, si amari à te videamur. Non sine gravi sumptu, & rerum suarum damno frater Bruxellæ hæret: non sine damno publico Prætura ista hactenus vacat. Omnibus modis mora removenda est. Rogo igitur obtestorque, ut sigillum dones: hoc enim erit, Præturam dare. Sigillum quo voluntatem confirmes Principis, tuam exprimas. Sigillum, quod non beneficium modò, sed medicamentum

camentum

camentum erit. Morbo enim, quo adhuc detineor, liberandus, novum animi & corporis vigorem capiam. Vale. Lovanii, in Arce, Nonis Febr. ∞. IↃC. XXV.

EPISTOLA XCIII.

Duacum.

P. AVGVSTINO COISSARIO,

Capucino.

QUod ultimum & difficillimum eſt, facillimè, ut ſpero, impetrabo. Admiſſione veſtrum feciſtis juvenem, quem commendâram: facietis veſtitu, ne fruſtrà commendârim. Non jam pro meo, ſed pro veſtro loquor: admiſſus eſt. Ille verò quamdiu extra Monaſterium aget, extra ſe quodammodò aget; quia pio & conſtanti deſiderio fixum apud vos animum habet. Siquid preces meæ poſſunt, ecce eas interpono: & ut amplius

debeam, majus censebo benefi-cium, vestiri, quàm admitti. Nolo plura: ipse se commendat, dignus peculiari favore; quia secum ad-fert quicquid in bonâ, facili, piâ indole laudari potest. Sed quid ea repeto, propter quæ admissus est? Indicet vestis, propter hæc admis-sum esse. Vale. Lovanii, in Arce, VII. Eid. April. ∞. IↃC.XXV.

EPISTOLA XCIV.

Bruxellam.

PETRO ROSÆ,

Belgarum Delicio,

Consiliario in Curiâ Sanctiori Regio.

PErmitte verò, ut peculiari cul-tu benignitatis tuæ opem im-plorem. Jam instar omnium unus mihi eris, ne frustra scripserim. Unus eris, quem ut Amicum pri-vatim; ita Patrouum publicè au-debo appellare. Ut multa faciam

ver-

verba, ægritudo non permittit. Adest ecce filiusmeus JVSTVS CÆCILIVS PVTEANVS, quem ut audias rogo, & ut ad sermonis aliquam familiaritatem admittas. Daturus simul est, nisi jam dederit, novam & septimam Epistolarum Centuriam, genus, inquam, scriptionis familiare: quo tu maximè excellis. sequentur plures, & majori luce, quia tuum ex intervallo nomen exhibebunt. Cum Typographo tamen mihi negotium est; semper tardo, licet alis jam instructo; qui nec Bivio meo, nec Irruptionibus Barbarorum manum hucusque admovit. Ubique remoræ sunt, & meum quoque impetum morbus, jam quasi familiaris, retardat. Ecce de privatis scribo, quia publica videntur fluctuare. Sed quod dicere cœperam, & quod publicum est privatum est, commendare Prudentiæ

tuæ audeo; ut fratrem meum MATTHIAM in Præfecturâ, malo exemplo suspensâ: & Venlonenses è commercio tot sæculorum propemodum ejectos, juves. Quemadmodum fratris negotium, prorsus meum est; ita & Urbis: sed curam curæ, crucem cruci additam existima. Iniquos Ruræmondenses esse, & perverso affectu agi, res ipsa loquitur: sed tua auctoritas, quia iniquis omnibus gravis est, fratrem, & Urbem eriget. illi Præturam, huic commercium vindicabit. Ita vale, Amplissime Vir, & ut me ames, fratrem Urbemque mecum ama. Lovanii, in Arce, IX Kal. Majas. ∞. IↃC. XXV.

EPISTOLA XCV.

Bruxellam.

PETRO PECQVIO,

Equiti,

Brabantiæ Cancellario.

Conjice, quæso, benigniores in hunc virum oculos: virum magnum & eximium, si animo magis, quàm fortunâ homines censendi sunt. Sed fortassis jam peregrinum nomen non sit, quod pro elogio soleo usurpare. Hic ille Godefridus Wendelinus est, ille ingenii miraculo in tantum prætergressus naturæ ordinem, ut nihil quodammodò in artibus omnibus scientiisque videatur ignorare. Linguarum peritia, elegantiarum copia, rerum soliditas inter minima laudum sunt. Probus, pius, & omnino Deo plenus est, qui unus quid cælum, & in cælo esset.

esset, intelligere potuit. Nolo commendare, quem amare velis: commendo tamen, quem æquè ac meipsum amo. Non me affectu meo decipi, tuus dicet: ubi noveris Virum, lætaberis à me commendatum esse. Vale. Lovanii, in Arce, VII. Eid. Quinctil. ꝏ. IↃC. XXV.

EPISTOLA XCVI.

Mediolanum.

RAPHÆLI MONTORFANO

Suo.

IN novâ etiam hac ærumnâ consolatiunculam admitte. A luctu ad gaudium, à gaudio ad luctum redis. ut nihil prorsùs in rebus omnibus firmum aut stabile scias. Amiseras LAURAM, & quid esset dolor, sentire poteras: amisisti HIPPOLYTAM, & quia iterum jam lacrymæ fluunt, minùs amaræ erunt.

erunt. Aliquid hìc etiam consuetudo potest. In solatium tibi datam à Deo HIPPOLYTAM crede, ut nimium LAVRÆ desiderium mitigares. Jam tranquillus eras, jam nova voluptas animum sedaverat; & solatium cessare Deus voluit. Ad te igitur revertere, imò ad LAVRAM tuam. Hanc luge, & ante LAVRAM fuisse HIPPOLYTAM cogita. Si in vertes dolorem, minues; imò si confundes, superabis. Adde filiam, nuper elatam; & ne totum te HIPPOLYTA rapiat, scire debes, te non unius esse. Quid? te jam nullius esse, ut tuus sis, & affectum omnem temperes. An tu solus, qui duarum uxorum funera spectasti? Prior monuit, quæ conditio alterius esset; utraque monuit, à thalamo tandem ad tumulum eundum esse, à marito ad Deum. Hic unus est, qui ut summus, ita regit omnia, & providen-

tiæ ſuæ tabulis inſcripta mortalium fata habet. Vis tu dolore nimio in Deum inſurgere? vis tu naturæ neceſſitati conditionem tuam eximere? Dies nocti cedit, vita morti. Ut quiſque natus, contrahere vitæ ſpatium incipit, & paullatim extingui. Tu, mi MONTORFANE, ut faciliùs mortem HIPPOLYTÆ, jam non tuæ, feras, cogita te quoque moriturum; imò ut ſcias à dolore recedendum eſſe, te adhuc tibi & liberis victurum. Sic voveo. Lovanii, Nonis Septemb. ∞. IↃC. XXV.

EPISTOLA XCVII.

JOANNI FRANCISCO SLINGELANTIO,

V. N. & Amico.

DEdit Illuſtriſſimus Antiſtes munus tibi, quod ſciebat ſe merenti dare: accepiſti verò quod pulcher-

pulcherrimum & honestissimum existimo. Hoc jam pignore velut junctus es, ut scias disjungi te non posse. Sed illi junctus, cujus ad majora rerum fastigia divina Virtus surgit; & cujus te lumen illustriorem quoque faciet. Confide, persevera, & omni industriâ ac vigilantiâ Spartam tuam orna, quam veluti scholam reperies, stili & prudentiæ palæstram. Mihi olim quia talis non obtigit conditio, privatis ferè rebus eloquentiam clausi, & majori famâ, quàm Fortunâ, ingenium extuli; officia magis, quam negotia tractans. Hæc nunc tua erunt, tuo calamo, sed Latino explicāda. Tuo & sic felici; ut vel hinc felicem te censeas. Cogita, mi SLINGELANTI, Viro & Antistiti Magno te à secretis esse, Magno, & pariter benigno: cogita ab eo te amari, cui vel notū esse pulchrum est. Sed hæc uberiorem epistolam,

& otio-

& otiosam postulant: nunc autem aliò distrahor. Vale, & hoc age semper, ut in te quoque Puteanum tuum Illustrissimus Antistes amet, qui te meâ caussâ cœpit. Lovanii, in Arce, IV. Eid. Sextil. ∞. IↃC. XXV.

EPISTOLA XCVIII.

DIDACO SARMIENTO D'ACVNA,

Comiti de Gondemar, Legato Regio.

ANteà fortassis, ut Excellentiæ tuæ innocens innotescerem, infelix esse debui: nunc ut felix sim, & famam stabiliam, calamo interprete, me audebo familiariùs insinuare. Scribo igitur, & magno me voto mancipatum scribo; ut si ingenii mei obsequium gloria tua admittat, incipiam propiùs etiam Regi meo placere. Historiæ Insubricæ libros, qui Irruptiones Barbarorum in Italiam continent, in lucem

lucem editurus sum. Dedicatio quia ad Regem est, tuo se gestit judicio submittere, Sacræ Majestatis radios facilius toleratura, si tuos sustinuerit. Nimirum tuo Sidere viam ad Solem molior: tuis oculis si non ingrata erit hæc scriptio, salvo pudore ad Regem perget. Adjungo Miracula, sed Divæ, quam tu maximè colis: &, ut omnes Virtutes tuas venerer, initium à Pietate sumo. Vale.

EPISTOLA XCIX.

Bruxellam.

JOANNI PONTANO,

Consiliario Regio.

VT Fax illa mea Barbarici temporis in oculos hominum veniat, Regiisque inprimis Senatoribus placeat, allaboro. Libri pretium & fatum dependêre à Præfatione solet: quæ hîc quidem, ut

Regi ſcripta, parva eſt; ut à me, magna ſatis, qui in his talibus amo laconiſſare. Amabo judicium tuum, ſi tanti ſcriptiunculam iſtam facies, ut caſtiges: ſi tanti me, ut amicum putes munus, caſtigare. De Captivo illo quærebam, quid ſpei eſſet? Si manifeſtum crimen eſt, nolim equidem pro turpitudine loqui: ſi innocentia ambigua, Clementiæ ſcio locum fore. Pars Juſtitiæ eſt, triſti morâ cauſſæ calamitatem non producere. Tam ſonti, quàm inſonti carcer gravis, cùm diuturnior: & ſemel ſubire pœnam reus mavult, quàm ſemper metuere. Ego quidem, ſperet ille an metuat, prorſus neſcio: ſed an ſperandum, an metuendum ſit, ſcire hac conditione velim, ne in arcana Juſtitiæ peccem. Quid ad te, inquies, hæc ſcabies? Nihil profectò: ſed amici cauſsâ ſcribo, cui aliquid apud captivum nummo-

rum reliquum est: periturum, nisi tempestivè exigatur. Vale. Lovanii, in Arce, Prid. Non. Sextil ∞. I Ↄ C. XXV.

EPISTOLA C.

CHRISTOPHORO BENAVENTIO ET BENAVIDIO,

Legato Regio.

LItteræ mihi tuæ, velut post nubem noctemque emicantes Solis radii. Sed jam sentio, etiam è longinquo illum lucere. Humanitas tua bene aliquando de me merita, cessare non potest: & quemadmodum magnis anteà, semperque victuris beneficiis obstrictus fui: ita nunc Epistolaris Benignitas vinculum vinculo addit. Me quidem varii hactenus ac diuturni morbi à calami officio removerunt, non omninò miserum; quia vel inter dolores mittere ad te co-

gitationes potui. Sanè non minùs affectu, quàm febri calebam. Nunc rediisse cum Hygeiâ in gratiam videor: felicior etiam, quia tuam non amisi. Si optio detur, equidem ægrotare malim, quàm à BENAVIDIO non amari. Rogo igitur ut extendere benevolentiam velis, & ne tardior mihi constantiæ tuæ virtus sit, quàm facilitatis fuit. Hac fiduciâ, quemadmodum semel placere cœpi, operam daturus sum, ne unquam displiceam, Vale. Lovanii, in Arce. Kalendis Decemb. CIƆ. IƆC. XXV.

FINIS.

CENSVRA.

Hanc Epistolarum novi apparatus Centuriam tertiam, ab Amplissimo & Clarissimo Viro Erycio Puteano *conscriptam, tum ob materiæ varietatem, tum ob singularem stili elegantiam, prælo & publicâ luce dignissimam censeo. Dat. Lovanii Prid. Idus Martii.* 1638.

Jacobvs Pontanvs,
S. T. Licent. Apost. & Regius Librorum Censor.